

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAİKŠTYSTĖS VALDOVŲ RŪMŲ ATSTATYMAS

2010 m. rugsėjo 3 d. Nr. VA-P-50-1-13

Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 5-ojo audito departamento
direktorės Daivos Bakutienės
2010-01-14 pavedimą Nr. P-50-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Jonas Izokaitis (grupės vadovas)
Agnė Baranauskaitė
Arturas Balsys
Vita Kondratavičiūtė
Kęstutis Gaigalas
Algimantas Sorakas
Auditas pradėtas 2010-01-14
Auditas baigtas 2010-09-03

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Ižanga	5
Audito apimtis ir metodai	6
Audito rezultatai	10
1. Valdovų rūmų atstatymo organizavimas ir koordinavimas	10
2. Lėšų poreikio nustatymas ir jų skyrimas	19
2.1. Lėšų poreikio nustatymas	19
2.2. Valdovų rūmų atstatymo programos finansavimas	21
2.2.1. Lėšų skyrimas ir panaudojimas	24
3. Valdovų rūmų atstatymo darbai	26
3.1. Tyrinėjimo darbai	26
3.1.1. Archeologiniai tyrimai	27
3.1.2. Istoriniai-menotyriniai tyrimai	29
3.1.3. Architektūriniai tyrimai	32
3.2. Projektavimo ir statybos darbai	33
3.2.1. Projektavimo darbai	33
3.2.2. Statybos darbai	35
Išvados ir rekomendacijos	38
Priedai	42

SANTRAUKA

Valdovų rūmų atkūrimo idėją įteisino Lietuvos Respublikos Seimas, 2000 m. priėmęs Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymą. Įgyvendinti minėto įstatymo (organizuoti Valdovų rūmų atstatymą) ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų (toliau – Valdovų rūmai) atkūrimo ir paskirties koncepcijos nuostatas Vyriausybė įgaliojo Kultūros ministeriją.

Audito tikslas – įvertinti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatymo rezultatyvumą ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumą.

Audito metu nustatėme, kad Valdovų rūmų atstatymas vykdomas nerezultatyviai (rūmai neatstatyti iki Lietuvos vardo paminėjimo pirmojo tūkstantmečio sukakties datos) ir neefektyviai. Kultūros ministerija neužtikrino tinkamo darbų organizavimo ir koordinavimo, nors teisinis reglamentavimas, institucinė sąranga ir subjektų įgaliojimai sudarė tam sąlygas. Ministerijos sudaryta koordinacinė komisija Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimui netinkamai vykdė pavestą funkciją įvertinti tyrimo darbų tikslingumą ir tinkamą atlikimą.

Nustatėme, kad ir kitos įstaigos, kurių veikla iš dalies susijusi su Valdovų rūmų atstatymu, savo funkcijas vykdė netinkamai: VI Vilniaus Pilių direkcija neužtikrino, kad laiku būtų parengtas ir patvirtintas statinio projektas, kad būtų laikomasi rangos sutarties reikalavimų, kad organizaciniai sprendimai (statybos ir projektavimo darbai buvo vykdomi lygiagrečiai, priimami ir dažnai keičiami projektiniai sprendimai, archeologiniai tyrimai buvo pakartotinai vykdomi ankščiau tyrinėtose vietose) būtų priimami laiku; Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija neužtikrino kultūrinio rezervato, kaip teritorinio kultūros paveldo objektų komplekso su jame esančiomis nekilnojamosiomis ir kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, apsaugos ir tvarkymo; Kultūros paveldo departamentas neužtikrino Žemutinės pilies teritorijoje vykdytų archeologinių tyrimų darbų ataskaitų pateikimo laiku; kyla grėsmė eksponuotoms autento liekanoms; Lietuvos istorijos institutas neužtikrino tinkamo valstybės interesų atstovavimo viešojoje įstaigoje Pilių tyrimo centre „Lietuvos pilys“, kurios steigėjas ir dalininkas yra, dėl to numatytas uždavinys – kompleksiskai ištirti Vilniaus žemutinėje pilyje esančias Valdovų rūmų liekanas ir sukaupti medžiagą rūmams atkurti, nebuvo pasiektas efektyviausiu būdu. Istoriniai menotyriniai tyrimai, vykdyti 2002–2006 m., nerezultatyvūs, nes tik apie 30 proc. tyrimų metu surinktos medžiagos panaudota tolesniems Valdovų rūmų atkūrimo darbams.

Valstybės kontrolės prašymu Viešųjų pirkimų tarnyba, atlikusi „Vilniaus pilių jungtinis kompleksas“ darbų pirkimo vertinimą, konstatavo, kad pirkimas vykdytas pagal pirkimo sąlygas, parengtas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, o vykdant pirkimo procedūras buvo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos bei skaidrumo principas. Sutartis, sutarties pakeitimai bei metinės sutartys sudarytos

pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, lygiateisiškumo ir skaidrumo principus, neužtikrinant pirkimų tikslo įgyvendinimo, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Valstybės įmonė Vilniaus pilių direkcija neinicijavo pasibaigusios rangos sutarties pratęsimo, nors 2000-09-08 darbų rangos sutartyje numatyta, kad Žemutinės pilies Valdovų rūmų atstatymo darbų pabaiga – 2009 m. I pusmetis. Nepaisant to, kad Valdovų rūmų atstatymui skirta beveik du kartus daugiau lėšų, negu planuota rūmų atstatymo darbų pradžioje, rūmai neatstatyti, nes Kultūros ministerija ir Pilių direkcija nenumatė biudžeto kontrolės veiksmų, kurie apimtų faktinių išlaidų lyginimą su numatytu biudžetu, statybų pažangos stebėjimą ir reikalavimą pagrįsti biudžeto viršijimą, LDK Valdovų rūmų muziejus veikia nepripažintame tinkamu naudoti pastate. VĮ Pilių direkcija, sudarydama 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartį, pažeidė tuo metu galiojusius teisės aktus. Pilių direkcija neužtikrino, kad projektavimo darbai būtų vykdomi efektyviai, nesilaikė konkurso laimėtojo galutinio pasiūlymo sąlygų, taikydama Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nepatvirtintus koeficientus rangovui už 2005–2008 m. atliktus darbus papildomai sumokėjo 7 650,1 tūkst. Lt (be PVM 6 483,1 tūkst. Lt), o 2007–2010 m. už nebūtinus reikiamai kokybei pasiekti papildomus glaistymo darbus sumokėjo 299,5 tūkst. Lt. Kadangi VĮ Vilniaus pilių direkcija rangos sutartyje nenustatė konkrečios galutinės statinio kainos, naujos statybos darbams buvo taikomi restauravimo darbų sąmatiniai normatyvai, todėl dėl šios ir kitų priežasčių Valdovų rūmų atstatymo kaina 2001–2010 m. padidėjo 3,63 karto nuo rangovo numatytos orientacinės 114 670,0 tūkst. Lt iki patvirtintos statinio kainos – 367 669,2 tūkst. Lt.

Pilių direkcija nepagrįstai padidino Valdovų rūmų nebaigtos statybos vertę 3 660,9 tūkst. Lt, nes į nebaigtos statybos vertę įskaičiavo 1 500 tūkst. Lt vertės rūsio patalpas, valdomas patikėjimo teise, 2052,6 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir 108,3 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Vilniaus savivaldybės pastate (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius).

Manome, kad Valdovų rūmų atstatymas būtų efektyvesnis ir rezultatyvesnis, jeigu Kultūros ministerija užtikrintų, kad jos įsteigtos įstaigos, susijusios su Valdovų rūmų atstatymu ir paskirtimi (Kultūros paveldo departamentas, Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija, VĮ Vilniaus pilių direkcija, Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai), tinkamai vykdytų priskirtas funkcijas, o skirtos valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos efektyviai, būtų įdiegta biudžeto kontrolės procedūra, pakeista 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartis ir užtikrintas pilių teritorijoje nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo tinkamas laikymasis, būtų vykdoma tinkama kultūros paveldo objektų apsaugos ir tvarkybos priežiūra ir kt.

IŽANGA

Valdovų rūmų atkūrimo idėja aktyviai pradėta svarstyti 1987 m. kartu su kitomis Lietuvos atgimimo inicijuotomis idėjomis. Tuometė Lietuvos valdžia 1988 m. pavedė Lietuvos mokslų akademijai organizuoti mokslinius tyrimus ir kaupti medžiagą Valdovų rūmams atstatyti. 1994 metais buvo įsteigta valstybės įmonė Vilniaus pilių direkcija, turėjusi rūpintis Vilniaus pilių komplekso atkūrimu ir teritorijos tvarkymu. Kultūros ministro 1999-03-06 sudaryta¹ komisija konstatavo, kad Valdovų rūmų atkūrimas – tinkamiausias būdas išsaugoti ir eksponuoti Valdovų rūmų liekanas. Komisija Lietuvos Respublikos Seimui pasiūlė priimti sprendimą dėl Vilniaus reprezentacinių valdovų rūmų atkūrimo ir visos Vilniaus pilių teritorijos ateities, numatant Žemutinės ir Aukštutinės pilių atkūrimą. Valdovų rūmų atkūrimo idėją 2000 m. įteisino Lietuvos Respublikos Seimas, priėmęs Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymą (2000-10-17 Nr. VIII-2073), kuriame įsipareigota Valdovų rūmus atkurti iki 2009 m. iš valstybės biudžeto, Valdovų rūmų paramos fondo (žr. 8 psl.), įsteigto remti² Vilniaus žemutinės pilies Valdovų rūmų atkūrimą ir siekiančio, kad būtų įgyvendinama Lietuvos vardo 1000-mečio minėjimo programoje išreikšta Valdovų rūmų atkūrimo idėja ir kitų teisėtai įgytų lėšų. Įstatyme nurodyta, kad tai vienas reikšmingiausių Lietuvos vardo tūkstantmečio minėjimo programos projektų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu³ Kultūros ministerija įgaliota organizuoti Valdovų rūmų atkūrimą ir spręsti tolesnės jų paskirties klausimus. Vadovaujantis nutarimu, Kultūros ministerija 2002–2007 m. vykdė Valdovų rūmų atstatymo programą, kurios tikslas – iki 2009 m. atstatyti rūmus, o nuo 2008 m. vykdo programą „Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas“, kurios vienas tikslų – archeologinių, istorinių, mokslinių ir architektūrinių tyrimų pagrindu, vadovaujantis šiuolaikiniais tarptautiniu mastu priimtais paminklotvarkos ir paminklosaugos principais ir nuostatomis, atkurti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmus.

Vilniaus žemutinės pilies Valdovų rūmų atkūrimo, tvarkymo ir tyrinėjimo darbams iš Privatizavimo fondo 1994–2000 m. skirta 8 312,3 tūkst. Lt, 2001 m. – 600,0 tūkst. Lt. Programai „Valdovų rūmų atstatymas“ ir programos „Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas“ uždaviniui „Atstatyti Valdovų rūmus“ įgyvendinti per Kultūros ministeriją Vilniaus pilių direkcijai 2001–2010 m. skirta 223 882 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. Iš viso Vilniaus pilių direkcijai Valdovų rūmų atkūrimo darbams nuo 1994 m. iki 2010 m. I pusmečio skirta 232 194,3 tūkst. Lt.

Šis auditas buvo įtrauktas į Valstybės kontrolės auditų metinį planą dėl to, kad Valdovų rūmai neatstatyti (planuota iki 2009 m.), lėšų poreikis išaugo daugiau negu 3 kartus (rangovo numatyta orientacinė 114 670,0 tūkst. Lt kaina, patvirtinta statinio kaina – 367 669,2 tūkst. Lt), rūmų atstatymas prieštaringai vertinamas ir nuolat diskutuojama apie jį viešojoje erdvėje.

¹ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 1999-03-06 įsakymas Nr. 65 „Dėl Vilniaus Aukštutinės ir Žemutinės pilių atkūrimo, panaudojimo ir priežiūros darbų programos“.

² Valdovų rūmų paramos fondo dalininkų 2004-03-03 susirinkimas.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-18 nutarimas Nr. 438 „Dėl Valdovų rūmų atkūrimo“.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito objektas – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatymas.

Audito subjektai – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija, Lietuvos istorijos institutas, Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija, Kultūros paveldo departamentas prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos.

Audito tikslas – įvertinti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatymo rezultatyvumą ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumą.

Audito metu nagrinėjome programos „Valdovų rūmų atstatymas“ administravimo sąrangą, ar pakankamai reglamentuotas Kultūros ministerijos vykdomų programų koordinavimas, ar pakankamai reglamentuoti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatyme dalyvaujančių įstaigų ir įmonių, darbo grupių ir komisijų veiksmai, ar nustatyta atsakomybė už tikslų įgyvendinimą, ar tinkamai buvo atsiskaitoma už lėšų panaudojimą, ar pasiekti programų uždavinių tikslai, ar valstybės biudžeto lėšos naudojamos efektyviai. Šio audito metu atlikome veiklos audito procedūras, pateikėme išvadas ir rekomendacijas.

Vertinimo kriterijai:

- programų „Valdovų rūmų atstatymas“ (iki 2008 m.), „Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas“ (nuo 2008 m.) planuotų ir pasiektų rezultatų santykis;
- Valdovų rūmų atstatymui skirtų valstybės biudžeto asignavimų dalis, lyginant su visoms Kultūros ministerijos vykdomoms programoms skirtais asignavimais turtui įsigyti;
- Valdovų rūmų atstatymo tyrimams panaudotų lėšų dalis, lyginant su visomis atitinkamiems tyrimams skirtomis valstybės biudžeto lėšomis;
- Valdovų rūmų atstatymo darbams (tyrinėjimams, projektavimui, statybai) panaudotų lėšų santykis, lyginant su planuotomis;
- lėšų panaudojimo atitiktis teisės aktams (teisėtumas).

Audito metodai: pokalbis, palyginamosios ir situacijos analizės, dokumentų peržiūra, stebėjimas.

Audituotas laikotarpis: 2000–2010 m. Analizei ir palyginimui naudojome ir kitų metų duomenis.

Audito aplinka. Kultūros ministerija įgaliota organizuoti Valdovų rūmų atkūrimą ir spręsti tolesnės jų paskirties klausimus. Ministerija 2002–2007 m. vykdė programą „Atstatyti Valdovų rūmus“, o 2008–2010 m. – „Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas“ programos uždavinį „Valdovų rūmų atstatymas“. Valdovų rūmai įtraukti į prioritetinę Lietuvos tūkstantmečio minėjimo programą. Kultūros ministerija Valdovų rūmų atstatymo darbų užsakovo funkcijas pavedė vykdyti valstybinei įmonei Vilniaus pilių direkcijai.

Valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija įsteigta LR Vyriausybės nutarimu 1994 metų lapkričio mėn. Steigėja – LR statybos ir urbanistikos ministerija. Nuo 1998 m. gegužės mėn. savininko teises įgyvendina⁴ Kultūros ministerija. Direkcija rūpinasi Vilniaus Aukštutinės ir Žemutinės pilių jungtiniu kompleksu: statinių restauravimu ir pritaikymu, inžinerinių tinklų ir teritorijos tvarkymu ir priežiūra, vykdo šioje teritorijoje archeologinių, istorinių tyrimų, projektų rengimo užsakovo funkcijas, statybos darbų priežiūrą. Vilniaus pilių direkcijai suteiktos Valdovų rūmų atstatymo užsakovo funkcijos.

Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija įpareigota organizuoti kultūrinio rezervato priežiūros, regeneravimo, pritaikymo lankymui ir naudojimo darbus, rengti kultūrinio rezervato tvarkymo, priežiūros ir naudojimo programas ir kt.

Vilniaus Žemutinės pilies komplekse tyrinėjimo darbus atlieka viešoji įstaiga Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“, kurios steigėjas yra Lietuvos istorijos institutas.

Lietuvos istorijos institutas, vykdydamas Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo nutarimą, 1988 m. įsteigė specialų Archeologinių ūkiskaitinių darbų sektorių, kuris 1993 m. įregistruotas kaip ne pelno organizacija tyrimo centras „Lietuvos pilys“, o 1997 m. reorganizuotas į viešąją įstaigą Pilių tyrimo centrą „Lietuvos pilys“, kurio uždavinys – kompleksiškai ištirti Žemutinėje pilyje esančias Valdovų rūmų liekanas ir sukaupti medžiagą rūmams atkurti.

Kultūros paveldo departamentas kontroliuoja kultūros paveldo objektuose atliekamų tvarkybos darbų projektų vykdymo eigą ir kokybę, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nustatyta tvarka organizuoja taikomuosius mokslinius tyrimus, privalomus atlikti prieš kultūros paveldo objekto tvarkybos projektavimą ar tvarkybos metu, kai objektas yra saugomas valstybės, kitus istorinius ir fizinius tyrimus, reikalingus nekilnojamojo kultūros paveldo objektų vertingųjų savybių atskleidimui, tikrina, kaip vykdomas Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas ir kiti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą reglamentuojantys teisės aktai, kontroliuoja, ar šie teisės aktai nepažeidžiami ir kt. Vykdamas archeologinius tyrimus, jų kaina buvo nustatoma pagal Kultūros paveldo apsaugos departamento patvirtintus archeologinių tyrimų sąnaudų rinkinius.

Atkuriamuose Valdovų rūmuose 2009 m. įkurtas Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai. Jame bus kaupiamos, saugomos, tiriamos, konservuojamos ir restauruojamos kultūros, meno, istorijos ir archeologijos vertybės. Svarbiausi tikslai – visuomenei pristatyti Lietuvos valstybės ir jos valdovų istorijos ir kultūros paveldą, vykdyti aktyvią edukacinę, kultūrinę, turizmo informacijos sklaidos veiklą, sudaryti sąlygas valstybės reprezentaciniams renginiams.

Valdovų rūmų interjerų planavimą Kultūros ministerija patikėjo Lietuvos dailės muziejui.

Valdovų rūmų paramos fondas (toliau – fondas) yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo. Fondas kaupia lėšas įvairiais būdais ir skiria jas švietimui, tyrimams, radinių ir kultūros vertybių

⁴ Lietuva Respublikos Vyriausybės 1998-05-22 nutarimas Nr. 620 „Dėl buvusių Statybos ir urbanistikos ministerijos, Europos reikalų ministerijos Rysių ir informatikos ministerijos ir jų institucijų reorganizavimo tvarkos ir terminų“.

restauravimui ir įsigijimui. Fondo pajamų šaltiniais gali būti: dalininkų įnašai ir kitu būdu skiriamos lėšos; rėmėjų dovanotos (aukotos) lėšos ir turtas; palikimai, pagal testamentą tenkantys fondui; kredito įstaigų palūkanos, mokamos už jose saugomas lėšas; fondui priklausančių įmonių ir įmonių, kurių dalininkas yra fondas, pelnas; lėšos ir turtas, skiriami tiksliniams projektams ir programoms iš analogiškų fondų, programų ir projektų; kitos teisėtai įgytos pajamos⁵.

Rangovo funkciją vykdo akcinė bendrovė „Panevėžio statybos trestas“ ir partnerių tikroji ūkinė bendrija „Vilniaus papėdė“ (konkurso nugalėtoju (rangovu) pripažintas konsorciumas „Papėdė“ 2000 m. pakeitė pavadinimą į akcinė bendrovė „Panevėžio statybos trestas“ ir partnerių tikroji ūkinė bendrija „Vilniaus papėdė“). Rangovo atstovai: viešoji įstaiga Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“, atliekanti archeologinius, architektūrinius ir kt. tyrimus, uždaroji akcinė bendrovė Projektavimo ir restauravimo institutas, atsakanti už rūmų atkūrimo projektą, uždaroji akcinė bendrovė „Geostatyba“, atliekanti pamatų montavimo darbus ir akcinė bendrovė „Panevėžio statybos trestas“, vykdanči statybos darbus.

Šio audito metu Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų veiklos nevertinome.

Audito įrodymai gauti taikant patvirtinimo, patikrinimo (rašytinių dokumentų nagrinėjimo), paklausimo (klausimynai) ir analitinės procedūras.

Atlikdami auditą laikėmės prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai – išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Valstybinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais⁶.

Valstybinio audito ataskaitoje vartojami trumpiniai:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė – LRV,

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija – Kultūros ministerija,

Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas – rezervatas,

Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija – rezervato direkcija,

Vilniaus Žemutinė pilis/Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės valdovų rūmai – Valdovų rūmai,

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai – LDK Valdovų rūmų muziejus,

Kultūros paveldo departamentas prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos – KPD,

Akcinė bendrovė „Panevėžio statybos trestas“ ir partnerių tikroji ūkinė bendrija „Vilniaus Papėdė“ – rangovas,

Valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija – Pilių direkcija, užsakovas,

VšĮ Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“ – Pilių tyrimo centras,

Lietuvos istorijos institutas – institutas,

Statybos techninis reglamentas – STR,

⁵ Valdovų rūmų paramos fondo dalininkų susirinkimas, 2004-03-03.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

Statybos montavimo darbai – SMD,

Valstybės investicijų programa – VIP,

Valstybinė įmonė – VĮ,

Viešoji įstaiga – VŠĮ,

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisija –
Valdovų rūmų atkūrimo komisija,

Komisija Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimo darbams
koordinuoti – Koordinacinė komisija

Vilniaus universitetas – VU,

Tikroji ūkinė bendrija – TŪB.

AUDITO REZULTATAI

1. Valdovų rūmų atstatymo organizavimas ir koordinavimas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymu, Vyriausybė įgaliojo⁷ Kultūros ministeriją organizuoti Valdovų rūmų atkūrimą ir spręsti tolesnės jų paskirties klausimus. Kultūros ministras yra programų, kurių lėšomis atstatomi Valdovų rūmai, asignavimų valdytojas, o Kultūros ministerija yra 1994 m. įsteigtos⁸ Pilių direkcijos, vykdančios Valdovų rūmų atstatymo užsakovo funkcijas⁹, steigėja.

Ministerija Valdovų rūmų atstatymą organizuoja pavesdama darbus vykdyti Pilių direkcijai, o veiklos koordinavimo funkcijas atlieka įvairios darbo grupės, komisijos, dalį kurių yra įsteigusi pati ministerija¹⁰, kitas – Vyriausybė¹¹ ar Lietuvos Respublikos Prezidentas¹² ir kt. (žr. 1 pav.).

Komisijų ir darbo grupių uždaviniai – padėti Vyriausybės įgaliotai institucijai (Kultūros ministerijai) įgyvendinti Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymo, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos nuostatas. Kitos ekspertų darbo grupės sprendė problemas, susijusias su paminklo sauga, paveldo išsaugojimu, konsultacijomis dėl tam tikrų sprendimų priėmimo ir kt. Komisijų darbas buvo organizuojamas pagal jų pačių patvirtintą darbo reglamentą, sprendžiami komisijai ar darbo grupei, visai visuomenei aktualūs Valdovų rūmų atstatymo klausimai. Pagrindinė komisijų ar darbo grupių veiklos forma – posėdžiai. Sprendimai buvo fiksuojami protokoluose, kurie buvo pateikiami vykdyti Kultūros ministerijai, Pilių direkcijai ir kitoms dalyvaujančioms institucijoms.

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-18 nutarimas Nr. 438 „Dėl Valdovų rūmų atkūrimo“.

⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994-11-18 nutarimas Nr. 1155 „Dėl Vilniaus pilių direkcijos įsteigimo ir jos veiklos finansavimo“ ir Statybos ir urbanistikos ministerijos 1994-11-23 įsakymas Nr. 228.

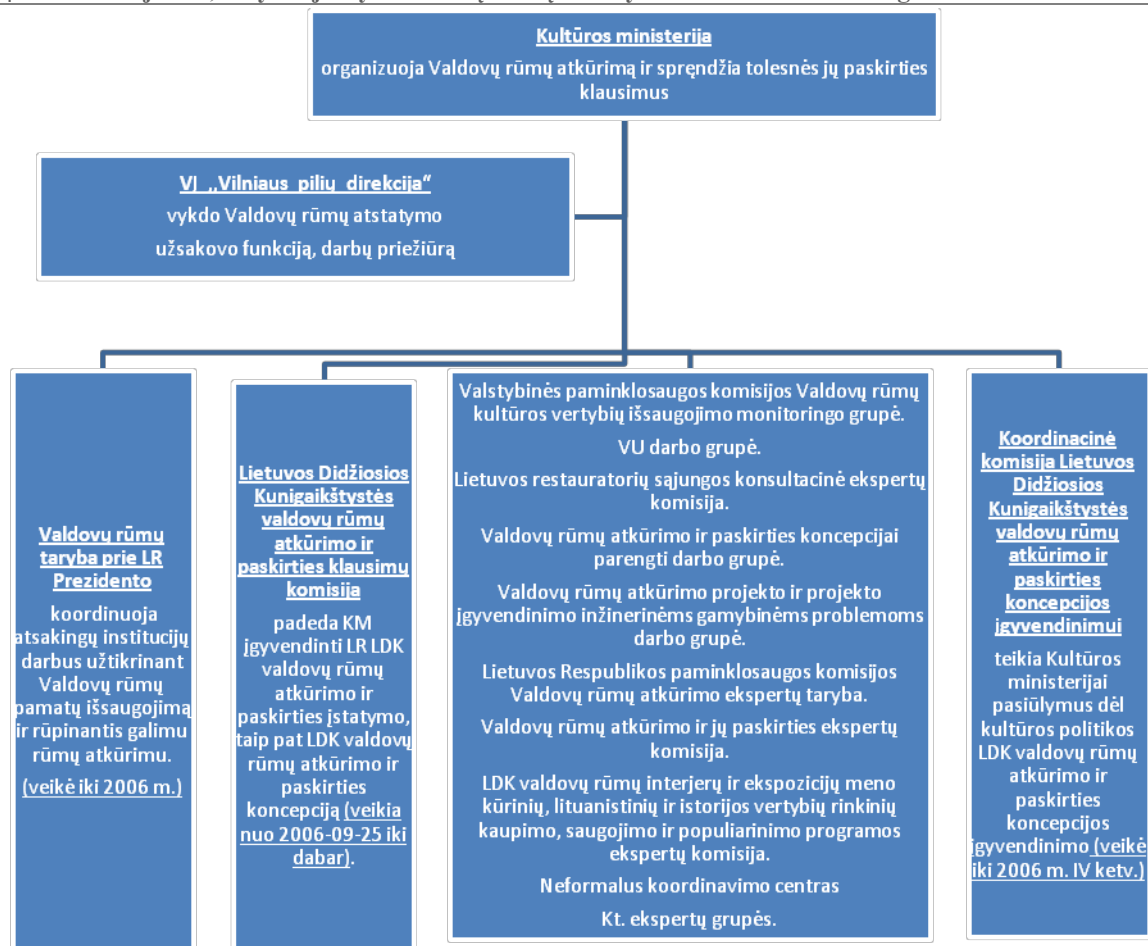
⁹ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007-02-19 įsakymas Nr. ĮV-113 „Dėl Vilniaus pilių direkcijos nuostatų patvirtinimo“.

¹⁰ Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymai: 2002-10-02 Nr. 358, 2005-02-18 Nr. ĮV-55 „Dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimo“ ir 2005-02-18 Nr. ĮV-54 „Dėl Koordinacinės komisijos sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai: 2006-09-25 Nr. 936 „Dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“; 2010-04-07 Nr. 376 „Dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo pakaitimo“.

¹² Lietuvos Respublikos Prezidento 2001-03-28 dekretas Nr. 1258 „Dėl Valdovų rūmų tarybos prie LR Prezidento sudarymo“.

1 pav. Subjektai, dalyvaujantys Valdovų rūmų atstatymo koordinavime ir organizavime

Vadovaujantis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymu ir Kultūros ministerijai pritarus¹³, Pilių direkcija 2000 m. organizavo rangovo parinkimą¹⁴ konkurencinių derybų būdu Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo darbams vykdyti.

Pilių direkcija 2000-09-08 sudarė rangos sutartį su AB „Panevėžio statybos trestas“ ir partnerių TŪB „Vilniaus papėdė“ dėl Vilniaus pilių jungtinio komplekso statinių ir jų liekanų tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto darbų vykdymo. Rangovas įsipareigojo iki 2009 m. I-ojo pusmečio atstatyti Valdovų rūmus (orientacinė statinio kaina – 114 670 tūkst. Lt), tačiau iki sutartyje numatyto termino Žemutinės pilies valdovų rūmai neatstatyti.

Nustatėme, kad VĮ Vilniaus pilių direkcija vykdydama pirkimo procedūras, rengdama pirkimo dokumentus, 2000-09-08 sudarydama Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartį, pažeidė tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas (žr. 1 priedą).

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2010-06-14 kreipėsi į Viešųjų pirkimų tarnybą prašydama įvertinti Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimų reikšmingumą vykdant Vilniaus pilių jungtinio komplekso

¹³ Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2000-04-25 raštas Nr. 006-06-872.

¹⁴ Paskelbta „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ (2000-05-20 Nr. 21) ir 2000-05-17 leidinyje „Biznis Baltijai“.

pastatų atstatymo darbų viešąjį pirkimą, nustatant sutarties objekto kainą, pasirašant rangos sutartį ir jos pagrindu sudarant metines sutartis. Viešųjų pirkimų tarnyba pateikė savo išvadas dėl VĮ Vilniaus pilių direkcija vykdytų konkurencinių derybų vykdant Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo darbų viešąjį pirkimą (žr. 2 priedą). Žemiau pateikiame apibendrintas Viešųjų pirkimų tarnybos išvadas:

Viešųjų pirkimų tarnyba įvertinusi medžiagą apie vykdytas konkurencines derybas „Vilniaus pilių jungtinis kompleksas“ nustatė, kad:

1. Kvietime nepateikta informacija – pirkimo objekto aprašymas, nurodant techninius bei kitokius reikalavimus (pažeidė Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Įstatymas) 29 straipsnio dalyje nustatytus reikalavimus).

2. Pirkimo sąlygose nepateiktas patikslintas Pirkimo objekto aprašymas (nurodyta tik Pirkimo objekto sudėtinių dalių pavadinimai) (tai pažeidžia Įstatymo 31 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 10 straipsnio reikalavimus).

3. Pirkimo sąlygų 2 dalyje pateikta pasiūlymų vertinimo tvarka pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus, kurioje funkciniai parametrai nustatyti atsižvelgiant į rangovo patyrimą, tiriant, projektuojant ir restauruojant nekilnojamas kultūros vertybes (atliktų darbų apimtis per 1997 - 1999 metus) pažeidžia Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo metodikos nuostatas (neužtikrina Įstatymo 26 straipsnio 4 dalies nuostatų ir pažeidžia Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 30 d. nutarimu Nr. 1503 3 punkto nuostatas).

4. Pirkimo sąlygų 3.1 punkte nurodyta pateikti pasiūlymus dėl svarbiausio Vilniaus jungtinio pilių komplekso statinio – Žemutinės pilies valdovų rūmų tyrimo (istorinių, archeologinių, architektūrinių, techninių ir specialiųjų projektavimo ir atstatymo darbų programos, numatant lėšų poreikį 2000 - 2009 m., kiekvieniems metams ir iš viso), tačiau nenustatyta, kad tiekėjas turi pateikti pasiūlymą dėl visų Pirkimo objekto sudėtinių dalių, taip pat numatant lėšų poreikį.

Viešųjų pirkimų tarnyba įvertinusi pirkimo procedūras, vykdytas pagal pirkimo sąlygas, parengtas pažeidžiant Įstatymo reikalavimus, nustatė, kad:

1. Pirkimo komisija, sudaryta VĮ „Vilniaus pilių direkcija“ direktoriaus 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 14, (toliau - Komisija) viena diena vėliau negu Kvietime nustatyta vokų atplėšimo procedūros pradžia (2000 m. birželio 26 d. 10.00 val.). Tarnybai pateiktame, tiekėjų pirminių pasiūlymų vokų atplėšimo protokole, datoje iš viso nenurodyta diena, o valanda (11.00 val.) nesutampa su Kvietime nurodyta valanda (10.00 val.). Be to, Komisijos pirmininkas ir nariai nešališkumo deklaracijas pasirašė tik 2000 m. birželio 29 d. (tai pažeidžia Įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas).

2. Viešųjų pirkimų tarnybai nepateiktas Komisijos posėdžio protokolas, kuriame būtų užfiksuotas tiekėjų pirminiuose pasiūlymuose nurodytų kvalifikacinių duomenų bei siūlomų pirkimo sąlygų

įvertinimas pagal Kvietime nustatytus kriterijus (neužtikrina Įstatymo 29 straipsnio 3 dalies nuostatų laikymosi).

3. Derybų su atrinktais tiekėjais metu neužfiksuota, kad buvo deramasi dėl pasiūlymų turinio - Pirkimo objektui keliamų techninių reikalavimų, darbų kiekių, kainų, be to visiems tiekėjams nebuvo taikomi vienodi reikalavimai, pateikiama skirtinga informacija (tai pažeidžia Įstatymo 30 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 2 punkto reikalavimus). Protokolai pasirašyti ne visų Komisijos narių (tai neužtikrina Įstatymo 30 straipsnio 2 dalies 3 punkto nuostatų laikymosi).

4. Komisija neįvertino tiekėjų pasiūlymuose pateiktų duomenų apie atliktus darbus atitikimo nustatytiems reikalavimams (pasiūlymuose duomenys pateikti neišsamūs, netikslūs, nepateikti deklaruojamus atliktus darbus pagrindžiantys dokumentai) ir neteisingai apskaičiavo pasiūlymų ekonominio naudingumo kriterijus. Tai neužtikrina lygiateisiškumo bei skaidrumo principų laikymosi vertinat tiekėjų pasiūlymus.

5. Komisija neįvertino, ar tiekėjų pasiūlytos Pirkimo objekto kainos perkančiajai organizacijai yra ne per didelės ir priimtinos (pažeidė Įstatymo 26 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatas).

Viešųjų pirkimų tarnyba įvertinusi VĮ „Vilniaus pilių direkcija“ ir konsorciumo „Papėdė“ (AB „Panevėžio statybos trestas“, TŪB „Vilniaus papėdė“, UAB „Geostatyba“, Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“, AB „Paminklų restauravimo institutas“) 2000 m. rugsėjo 8 d. pirkimo sutartį, jos pakeitimus, metines sutartis, nustatė, kad:

1. Pirkimo sutarties 1.1 punkte nurodyti objektai: e) naujojo arsenalo buvusių arklidžių pastato rekonstrukcija, g) buvusių kareivinių T. Kosciuškos g. 3 korpuso 01 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos nacionalinio muziejaus reikmėms ir n) kiti Vilniaus pilių jungtinio komplekso objektai - kurie nebuvo įtraukti į pirkimo sąlygų 1 punkte pateiktą pirkimo objektų sąrašą ir dėl kurių tiekėjai nepateikė pasiūlymų. Taip pat sutarties 3.1.2 punkte pateiktos nuostatos dėl mokslo tiriamųjų darbų kainos nustatymo, kurios nebuvo nustatytos Pirkimo sąlygose (tai pažeidžia Įstatymo 34 straipsnio 5 dalį).

2. Sutartyje nenurodyta bendra pirkimo objekto, kurio sudėtinės dalys išvardintos sutarties 1.1 punkte, kaina (pateikta tik (a) dalies kaina), pirkimo objektui keliami techniniai reikalavimai, darbų kiekiai (Tai pažeidžia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 8 d. nutarimo Nr. 956 „Dėl statybos rangos sutarčių sudarymo ir vykdymo“ 1.3 punkto reikalavimus).

3. Metinėse sutartyse įtraukti objektai, kurie nebuvo nustatyti Pirkimo sąlygose ir dėl kurių tiekėjai nepateikė pasiūlymų, taip pat numatyti jų tyrimo, projektavimo bei statybos darbų finansavimai:

3.1. Sutartyje 2000 m. - įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 01 rekonstrukcijos darbai (projektavimo darbai, saugyklos įrangos gamyba ir sumontavimas) už 1000 tūkst. Lt.

3.2. 2001 m. balandžio 23 d. metinėje rangos sutartyje - įtraukti Senojo arsenalo komplekso darbai už 95 tūkst. Lt.

3.3. 2003 m. sausio 30 d. metinės rangos sutarties papildyme Nr. 1 (2003 m. liepos 14 d.) - įtraukta, kad Mindaugo karūnavimo jubiliejui skiriama 29,9 tūkst. Lt.

3.4. 2006 m. vasario 6 d. metinės rangos sutarties papildyme Nr. 1 (2006 m. lapkričio 2 d.) - įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 rekonstrukcijos darbai (tyrimo ir projektavimo darbai) už 188,8 tūkst. Lt..

3.5. 2007 m. vasario 5 d. metinėje rangos sutartyje įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 (K7) rekonstrukcijos darbai už 1800 tūkst. Lt. (kartu su korpusu 02) ir 2007 m. gruodžio 21 d. papildomu susitarimu Nr. 1 prie Sutarties 2007 m. skiriamų lėšų suma pakeista į 1431,3 tūkst. Lt.

3.6. 2008 m. vasario 20 d. metinėje rangos sutartyje įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 rekonstrukcijos darbai už 1850 tūkst. Lt. (kartu su korpusu 02); 2008 m. lapkričio 3 d. papildomu susitarimu Nr. 1 prie Sutarties 2008 m. skiriamų lėšų suma pakeista į 2201,0 tūkst. Lt.

3.7. 2009 m. kovo 24 d. metinės rangos sutarties papildyme Nr. 2 (2009 m. gruodžio 4 d.) - įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 rekonstrukcijos darbai už 5,9 tūkst. Lt (kartu su korpusu 02).

Iš viso 2000-2009 m. metinėse sutartyse buvo įtraukta objektai, kurie nebuvo nustatyti Pirkimo sąlygose ir dėl kurių tiekėjai nepateikė pasiūlymų ir kurių darbų (tyrimo, projektavimo ir statybos) finansavimui buvo numatyta skirti 4 951,9 tūkst. Lt.

Naujų objektų (buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpusai 01 (K1) ir 07 (K7), senojo arsenalo kompleksas, Mindaugo karūnavimo jubiliejus) darbams įsigyti perkančioji organizacija turėjo vykdyti naujus pirkimus, vadovaudamasi tuo metu galiojusios Viešųjų pirkimų įstatymo redakcijos nuostatomis, t.y. nustatyti pirkimo vertę, parinkti pirkimo būdą, parengti pirkimo dokumentus, paskelbti apie pirkimą ir kt. (tai pažeidžia Įstatymo 34 straipsnio 5 dalies nuostatas).

4. VĮ „Vilniaus pilių direkcija“ sudarydama sutarties 2007 m. liepos 10 d. papildymą Nr.1 (dėl Sutarties kainos), 2009 m. balandžio 8 d. papildymą Nr. 2 (dėl atsikaitymų ir mokėjimų) pakeitimus, 2010 m. birželio 21 d. papildymą Nr. 3 (dėl Sutarties objekto ir darbų atlikimo terminu) neuztikrino skaidrumo principų (pažeidė Įstatymo 34 straipsnio 7 dalies ir 3 straipsnio 1 dalies reikalavimus).

5. VĮ „Vilniaus pilių direkcija“ nesikreipė į Tarnybą dėl sutikimų sutarties 2 pakeitimui ir Sutarties 3 pakeitimui (tuo pažeidė Įstatymo 18 straipsnio 8 dalį).

6. Perkančioji organizacija neuztikrino sutarties sąlygų nuostatų laikymosi ir Įstatyme įtvirtintą skaidrumo principą bei pirkimų tikslo įgyvendinimą.

Apibendrinama vykdytų konkurencinių derybų „Vilniaus pilių jungtinis kompleksas“ vertinimą, Viešųjų pirkimų tarnyba konstatavo, kad pirkimas vykdytas pagal pirkimo sąlygas, parengtas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, o vykdant pirkimo procedūras buvo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos bei skaidrumo principas. Sutartis, sutarties pakeitimai bei metinės sutartys sudarytos pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, lygiateisiškumo ir skaidrumo principus, neuztikrinant pirkimų tikslo įgyvendinimo, vadovaujantis Viešųjų pirkimų

įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

2000-2009 m. metinėse sutartyse buvo įtraukta objektai, kurie nebuvo nustatyti Pirkimo sąlygose ir dėl kurių tiekėjai nepateikė pasiūlymų ir kurių darbų (tyrimo, projektavimo ir statybos) finansavimui buvo numatyta skirti 4 951,9 tūkst. Lt.

Lietuvos Respublikos Prezidentas, siekdamas, kad Valdovų rūmų problemos būtų sprendžiamos konstruktyviai, 2001-03-28 įsteigė Valdovų rūmų tarybą prie Lietuvos Respublikos Prezidento. Įgyvendinant Valdovų rūmų tarybos sprendimus, kultūros ministras 2001-04-30 sudarė dvi darbo grupes: vieną – Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijai parengti, kitą – Valdovų rūmų atkūrimo projekto ir projekto įgyvendinimo inžinerinėms gamybinėms problemoms spręsti. Pastarajai pavesta spręsti ir organizuoti techninių inžinerinių priemonių, būtinų autentiškoms rūmų liekanoms išsaugoti, įgyvendinimą ir organizuoti Valdovų rūmų techninio projekto ir kitos dokumentacijos (detaliojo plano, specialiojo plano ir pan.), reikalingos Valdovų rūmams atkurti, rengimą.

Kultūros ministras 2002-10-02 sudarė ministro pirmininkaujama koordinacinę komisiją Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimo darbams koordinuoti ir Lietuvos dailės muziejaus direktoriui pavedė parengti rūmų interjerų atkūrimo ir pritaikymo priskirtoms funkcijoms programą ir pateikti ją tvirtinti.

Komisija savo sprendimais pritarė LDK Valdovų rūmų interjerų atkūrimo ir pritaikymo programos metmenims; informacijos paieškos ekspedicijoms į Italiją, Lenkiją ir Ukrainą ir tyrimų ataskaitoms, Pilių tyrimo centro 2002–2004 m. Valdovų rūmų rašytinės ir ikonografinės medžiagos paieškų ir tyrimų programoms ir sąmatoms bei pavedė Vilniaus pilių direkcijai numatyti galimybę finansuoti šios programos išlaidas; Lietuvos dailės muziejaus parengtai 2005 m. Valdovų rūmų specialiųjų tikslinių tyrimų programai ir jos sąmatai, išlaidų finansavimui iš Vilniaus pilių direkcijos ir Kultūros ministerijos lėšų, Valdovų rūmų atkuriamiems interjerams įsigyjamų autentiškų istorinių kultūros ir meno vertybių nustatytiems atrankos kriterijams ir 2005 m. tiriamųjų ekspedicijų ataskaitoms (Vokietijoje ir Lenkijoje) ir kt.

Per komisijos posėdžius¹⁵ akcentuota, kad niekas nekoordinuoja statybininkų, projektuotojų ir tyrėjų veiksmų, nemažai svarbių klausimų vietoje sprendžia statybininkai, nesulaukdami projektuotojų nurodymų. KM teigimu, tai apsprendė glausti terminai ir itin sudėtinga atliekamų tvarkomųjų paveldosaugos ir tvarkomųjų statybos darbų specifika.

Pažymėtina, kad komisija sprendė Valdovų rūmų atkūrimo ir pritaikymo bendrus, o ne konkrečius statybos ir projektavimo klausimus. Pagal priskirtas funkcijas¹⁶ konkrečius projektavimo ir statybos klausimus

¹⁵ Komisijos Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimo darbams koordinuoti 2005-11-22 posėdžio protokolai Nr. EK-25-11.

¹⁶ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007-02-19 įsakymas Nr. IV-113 „Dėl Vilniaus pilių direkcijos nuostatų patvirtinimo“.

turėjo spręsti rūmų atstatymo užsakovas – VĮ Vilniaus pilių direkcija. Koordinacinė komisija Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimo darbams koordinuoti veiklą vykdė¹⁷ iki 2006-11-08.

Vyriausybė 2006-09-25 sudarė¹⁸ Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisiją problemų, susijusių su Valdovų rūmų projektavimo ir statybos darbais, nagrinėjimui ir sprendimui (žr. 3 priedą).

Valdovų rūmų atkūrimo komisija faktiškai perėmė iš Kultūros ministerijos rūmų atstatymo organizavimo ir koordinavimo funkciją. LDK Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisija priėmė pagrindinius sprendimus dėl Valdovų rūmų atstatymo. Valdovų rūmų atkūrimo komisijos priimti sprendimai turėjo įtakos statybos darbų kainų didėjimui, naujos įstaigos LDK valdovų rūmų muziejaus steigimui, eksponatų įsigijimui ir pan. Pažymėtina, kad Kultūros ministerija pritarė visiems komisijos rekomenduotiems sprendimams.

Pavyzdys

Valdovų rūmų atkūrimo komisija nutarė Valdovų rūmų atstatymo darbus spartinti ir spręsti darbo apmokėjimo klausimus, pritarė kainų indeksų taikymui, nutarė, kad „atsiskaitant už statybos atliktus darbus ar atliekamus po 2006-07-01 atstatomuose Valdovų rūmuose turi būti vadovaujama LR aplinkos ministerijos nustatytais kainų indeksais (statybinėms medžiagoms ir gaminiams 1,1, statybinių mašinų ir mechanizmų eksploatacijai 1,5, darbo užmokesčiui 2,0)“. Komisija sprendė kitus klausimus: dėl LDK Valdovų rūmų paskirties funkcijų, dėl griauamo Šliosbergo namo, dėl projektavimo ir kt. Komisija pritarė Valdovų rūmų vykdomoms istorinių tyrimų programoms ir tai nuostatai, kad archeologiniai tyrimai ir kiti darbai rezervato teritorijoje turi būti derinami su rezervato direkcija. Komisija nutarė steigti nacionalinę kultūros įstaigą „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai“. Komisija rekomendavo, o kultūros ministras įsakymu papildė Lietuvos dailės muziejaus statutą, jame numatant muziejaus filialą „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai“, po to įsteigti nacionalinę kultūros įstaigą „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai“. Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai buvo įsteigtas 2009 m. sausio 1 d. Jo formavimo principai, struktūra, etatų sąrašas svarstyta ir patvirtinta Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisijos posėdžiuose 2007-01-25 (protokolo Nr. 8) ir 2007-06-28 (protokolo Nr. 16). Nutarta įstaigą formuoti iš institucijų, dirbusių prie Valdovų rūmų: Pilių tyrimo centro „Lietuvos pily“, Lietuvos dailės muziejaus ir Pilių direkcijos. Planuojant rūmų atidarymą 2009 m., buvo nustatytas minimalus viso objekto darbuotojų skaičius – 153 etatai (administracija, mokslinis personalas, aptarnavimo darbuotojai, apsauga ir kt.). Komisija pritarė įvairiems projektiniams sprendimams, svarstė Valdovų rūmų teritorijos ir visos Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato žemės valdymo klausimus.

Išnagrinėję Valdovų rūmų atkūrimo komisijos protokolus nustatėme, kad beveik visi priimti sprendimai buvo įgyvendinami. Nepaisant to Valdovų rūmų atstatymas vyko nesklaidžiai, rūmų tyrinėjimo darbai, projektavimas ir statyba buvo vykdomi vienu metu, buvo atsiliekiama nuo darbų vykdymo grafiko (žr. 23 psl.).

Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimo darbams koordinuoti koordinacinė komisija, turėjusi teikti Kultūros ministerijai pasiūlymus dėl kultūros politikos LDK valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimo, suderinti Valdovų rūmų atkūrimą vykdančių institucijų darbus, įvertinti jų tikslingumą ir tinkamą atlikimą, nustatyti terminus, apimtis, ir LDK valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisija, turėjusi padėti Kultūros ministerijai įgyvendinti Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir

¹⁷ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006-11-08 įsakymas Nr. IV-598 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005-02-18 įsakymo Nr. IV-54 ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006-07-01 įsakymas Nr. IV-373 pripažinimo netekusiais galios bei Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisijos posėdžių sekretoriaus paskyrimo

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-09-25 nutarimas Nr. 936 „Dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisijos sudarymo“.

paskirties įstatymą ir LDK valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepciją, netinkamai vykdė nustatytus uždavinius, todėl Kultūros ministerija, nors teisinis reglamentavimas, institucinė sąranga ir subjektų įgaliojimai sudarė sąlygas užtikrinti tinkamą darbų organizavimą ir koordinavimą, neužtikrino, kad Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymo nuostatos būtų įgyvendintos laiku – Valdovų rūmai neatstatyti iki 2009 m. vidurio (Lietuvos vardo paminėjimo pirmojo tūkstantmečio sukakties datos).

Dėl kitų atstatyme dalyvaujančių institucijų veiklos audito metu surinkome įrodymus, kad: Lietuvos istorijos institutas neužtikrino tinkamo valstybės interesų atstovavimo viešojoje įstaigoje Pilių tyrimo centre, kurios steigėjas ir dalininkas yra. Pilių tyrimo centrą institutas įsteigė 1993 m. Pagrindinis centro uždavinys – kompleksiskai ištirti Žemutinėje pilyje esančias Valdovų rūmų liekanas ir sukaupti medžiagą rūmams atkurti.

Audito metu nustatėme, kad institutas nepareikalavo, kad Pilių tyrimo centras institutui, kaip steigėjui, teiktų finansinę atskaitomybę, veiklos ataskaitas. Institutas neinicijavo audito Pilių tyrimo centre, nors tyrimams, susijusiems su Valdovų rūmų atstatymu, atlikti 2000–2009 m. panaudota 20 694,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. Audito metu instituto ir centro paprašėme pateikti informaciją apie: a) 1993-03-17 įsteigtos ne pelno organizacijos Pilių tyrimo centro įstatinio kapitalo formavimą ir išduotas 3 mln. talonų įnašo vertės akcijas; b) 1997-09-18 įsteigto Pilių tyrimo centro dalininko (instituto) 590 tūkst. Lt įnašą ir dalininko kapitalo dalį patvirtinančio dokumento (dalininko pažymėjimo) patvirtintas dokumentų kopijas, taip pat patvirtintas kopijas dokumentų, patvirtinančių, kaip ir kokių pagrindų Pilių tyrimo centro buhalteriniuose dokumentuose šios sumos apskaitytos. Gavome atsakymus, kad tokių duomenų ir dokumentų nė viena įstaigų neturi (žr. 4 priedą). Nustatėme, kad tyrimai, susiję su Valdovų rūmų atstatymu, buvo vykdomi nepakankami efektyviai (žr. 22–29 psl.), todėl tikėtina, kad institutas, užtikrinęs tinkamą valstybės interesų atstovavimą VŠĮ Pilių tyrimo centre, kuris yra sudaręs jungtinės veiklos sutartis su pelno siekiančioms įmonėms, būtų sudaręs prielaidas efektyviau naudoti valstybės biudžeto lėšas, skirtas tyrimams.

Lietuvos istorijos institutas neužtikrino tinkamo valstybės interesų atstovavimo viešojoje įstaigoje Pilių tyrimo centre „Lietuvos pilys“, kurios steigėjas ir dalininkas jis yra (neatliko valdomos įstaigos veiklos analizės, nepareikalavo, kad įstaiga teiktų finansinę atskaitomybę ir kt.), dėl to Pilių tyrimo centrui numatytas uždavinys – kompleksiskai ištirti Vilniaus žemutinėje pilyje esančias Valdovų rūmų liekanas ir sukaupti medžiagą rūmams atkurti, pasiektas ne pačiu efektyviausiu būdu.

Kita ministerijos įsteigta įstaiga – Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija, kuriai patikėjimo teise turi būti perduota valdyti visa kultūrinio rezervato teritorija (Seimas patvirtino¹⁹ 57,5 ha

¹⁹ Lietuva Respublikos Seimo 2002-04-23 nutarimas Nr. IX-861 „Dėl Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato ribų nustatymo ir jo zonų ribų plano tvirtinimo“.

rezervato teritoriją) ir kuri atsako už šios teritorijos²⁰apsaugą, naudojimą ir tvarkymą, nuo įsteigimo 2002-04-23 iki šiol neįregistravo rezervato žemės sklypo Nekilnojamojo turto registre (rezervatas 1997 m. įsteigtas Seimo nutarimu²¹). Kadangi sklypas neįregistruotas, rezervato direkcija negali valdyti žemės patikėjimo teise, todėl ministerija neskiria lėšų teritorijos tvarkymui, dėl ko kyla grėsmė, kad netvarkomas paveldas sunyks (pvz., neseniai po liūčių atsivėrė dauba Gedimino kalne ir slenka šlaitai).

Vilniaus apskrities administracija kreipėsi į Vilniaus savivaldybę, kad ji atliktų jos kompetencijai priskirtus veiksmus (faktiškai nustatytų Seimo nutarimu patvirtintos Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato teritorijos duomenis), tačiau savivaldybė šių veiksmų neatliko, nors įpareigota tai padaryti Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimu. Sereikiškių parke esančius teniso kortus – rezervato žemės sklypo priklausinius – savivaldybė įregistravo nekilnojamojo turto registre kaip atskirą žemės sklypą.

Kaip paaiškino atsakingi KM darbuotojai -Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija negali pilnai užtikrinti direkcijos vykdymo dėl objektyvių priežasčių. Rezervato direkcijai rezervato teritorijos žemė, dėl aplinkybių, kurios paminėtos aukščiau, neperduota valdyti patikėjimo teise, todėl Kultūros ministerija neturi juridinio pagrindo skirti lėšas pastoviam teritorijos tvarkymui. Valstybinės žemės sklypus rezervato teritorijoje suformavo ir išnuomojo Vilniaus apskrities viršininko administracija, o rezervato direkcija šiuo metu dalyvauja teisminiame procese dėl sklypo įteisinimo prieš Vilniaus apskrities viršininko administraciją (šiuo metu visas atsakovo teises ir pareigas perėmė Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos).

Vienas rezervatui numatytų tikslų²² – išsaugoti Žemutinės pilies kompleksą: rezidentinius didžiųjų kunigaikščių rūmus (išlikusius XIII–XVIII a. pamatus), kitus reikšmingus statinius ir jų liekanas: senąjį ir naująjį arsenalus, pilininko namą, gynybinį bokštą ir sienų fragmentus, vertingus archeologinius sluoksnius, užtikrinti šio komplekso ir objektų (vertybių) autentiškumo palaikymą. Įgyvendinant tikslą, rezervato direkcijos nuostatuose numatyta, kad ji turi užtikrinti kultūrinio rezervato, kaip teritorinio kultūros paveldo objektų komplekso, su jame esančiomis nekilnojamosiomis ir kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, apsaugą ir tvarkymą, vykdo mokslinę tiriamąją veiklą ir kt.

Pilių direkcijos nuostatuose taip pat nustatytos funkcijos: organizuoti Vilniaus pilių jungtinio komplekso teritorijoje mokslu tiriamųjų darbų vykdymą archeologijos, architektūros ir istorijos srityse; vykdyti Vilniaus pilių jungtinio komplekso ir kitų programoje numatytų statinių tyrimo, projektavimo, restauravimo, atstatymo ir statybos darbus ir kt.

Nustatėme, kad rezervatas jam keliamus tikslus įgyvendina nepilnai – nevykdo rezervato teritorijos tvarkymo darbų (2007 m. parengtas rezervato teritorijos tvarkymo planas ligi šiol nepatvirtintas), neužtikrinta kultūrinio rezervato, kaip teritorinio kultūros paveldo objektų komplekso, su jame esančiomis nekilnojamosiomis ir kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, apsaugos ir tvarkymo nustatytų reikalavimų laikymosi, rezervato

²⁰ Ten pat.

²¹ Lietuvos Respublikos Seimo 1997-07-02 nutarimas Nr. VIII-388 „Dėl Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato steigimo“.

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-07-11 nutarimas Nr. 1111 „Dėl Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato nuostatų patvirtinimo“.

teritorijoje suformuoti sklypai ir išnuomoti privatiems asmenims, parengtuose rezervato ribų planuose įvardijami skirtingi rezervato ribų variantai^{23,24}. Pažymėtina, kad teisės aktų nustatyta tvarka²⁵ KPD turi kontroliuoti kultūros paveldo objektų tvarkybą ir priežiūrą (KPD apie vykdytą Žemutinės pilies tvarkybos darbų kontrolę informacijos nepateikė).

Pastatas nepripažintas tinkamu naudoti, tačiau atkuriamuose Valdovų rūmuose 2009 m. įkurtas Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai. LDK valdovų rūmų muziejus savo tikslų – visuomenei pristatyti Lietuvos valstybės ir jos valdovų istorijos ir kultūros paveldą, vykdyti aktyvią edukacinę, kultūrinę, turizmo informacijos sklaidos veiklą, sudaryti sąlygas valstybės reprezentaciniams renginiams, neįgyvendina, nors jame jau dirba 67 darbuotojai (iš patvirtinto 102 muziejaus darbuotojų etatų sąrašo²⁶ užimta 67,5).

Vilniaus pilių jungtinio komplekso teritorijoje veikiančios įstaigos²⁷, kurių steigėjo funkcijas vykdo Kultūros ministerija ir kurių veikla susijusi su Lietuvos valdovų rūmų atstatymu ir paskirties nustatymu, neįgyvendina visų joms numatytų tikslų. Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija nevykdo visų jai priskirtų funkcijų, todėl kyla grėsmė, kad rezervato teritorijoje esamas paveldas nebus išsaugotas, Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai dirba nepripažintame tinkamu naudoti pastate, negali įgyvendinti jam nustatytų tikslų.

2. Lėšų poreikio nustatymas ir jų skyrimas

2.1. Lėšų poreikio nustatymas

AB Paminklų restauravimo institutas 1998-06-29 Pilių direkcijos užsakymu parengė Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų paminklotvarkos sąlygas dėl planuojamų vykdyti paminklotvarkos darbų apimčių (archeologiniai-architektūriniai tyrinėjimai, atkastų rūmų liekanų konservavimas ir Valdovų rūmų atstatymas istorinio tūrio apimtyje).

Konkurencinių derybų sąlygose²⁸ Pilių direkcija pateikė projektavimo užduotį „Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų, Katedros aikštė 3, atstatymo projektui parengti“, kurioje nurodė, kad orientacinė statybos kaina 150 000,0 tūkst. Lt (be įrangos ir interjerų). Pilių direkcija 2000-09-08 sudarė rangos sutartį su TŪB „Vilniaus papėdė“, tačiau nė viena atsakinga institucija (Kultūros ministerija ar Pilių direkcija) iki atstatymo darbų pirkimo

²³ Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato ribų planas. M1:1000. Vilnius, 2005-12-01.

²⁴ Lietuva Respublikos Seimo 2002-04-23 nutarimas Nr. IX-861 „Dėl Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato ribų nustatymo ir jo zonų ribų plano tvirtinimo“.

²⁵ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 5 str., 10 d., 19 p.

²⁶ Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų direktoriaus 2010-06-17 raštas Nr. S-1-148.

²⁷ Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija.

²⁸ VĮ Vilniaus pilių direkcijos Vilniaus pilių jungtinio komplekso statinių bei jų liekanų tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto kompleksinės darbų programos vykdymo konkurencinių derybų sąlygos (Medžiaga techniniam ir finansiniam pasiūlymui parengti), 2000-07-05.

neinicijavo Valdovų rūmų komplekso projekto parengimo. Apskaičiuoti Valdovų rūmų bendrą kainą neturint patvirtinto statinio projekto sudėtinga dėl rizikos, kad kaina skirsis nuo faktinės. LDK valdovų rūmų atkūrimo statybos pagrindimas patvirtintas²⁹ 2001-11-10 (kainos pagrindimo skaičiavimus atliko ne nepriklausomas vykdytojas, o vienas iš TŪB „Vilniaus papėdė“ narių – AB Paminklų restauravimo institutas, todėl yra rizika, kad skaičiavimai buvo atlikti neobjektyviai). Pagal AB Paminklų restauravimo instituto pateiktą statinio statybos pagrindimą – orientacinį lėšų poreikio rūmų atkūrimui skaičiavimą bendra orientacinė komplekso atkūrimo kaina (orientacinis lėšų poreikis be baldų, specialiosios muziejinės įrangos, gaminių) – 100 752,0 tūkst. Lt, iš jų istoriniai, architektūriniai ir kt. tyrimai – 6 000,0 tūkst. Lt, projektavimo-tyrimo darbai, autorinė ir techninė priežiūra ir inžinerinės paslaugos – 4 664,0 tūkst. Lt, rezervai nenumatytiems darbams ir išlaidoms – 12 359,0 tūkst. Lt (bendras atkuriamas pastato tūris – 96 600 m³, iš jų požeminės dalies tūris – 23 400 m³, bendras statinio plotas – 12 170 m², statinio užimtas žemės plotas – 7 054 m²; 1 m² orientacinė kaina 8279 Lt, 1 m³ orientacinė kaina 1043 tūkst. Lt).

AB Paminklų restauravimo institutas 2002 m. pateikė statinio atkūrimo ir teritorijos aplink jį tvarkymo pirmojo etapo projektą. Objektų 01 (pietų korpuso) ir 02 (vakarų korpuso) pamatų konstruktyvų ir objekto 06 (inžinerinių tinklų kolektoriaus) techniniame projekte nurodė, kad 2002 m. sąmata patikslinta pagal ekspertizės pastabas, papildyta kai kuriais darbais (ardymo darbais pagal papildomus darbų aprašus, žemės darbais pagal darbų eigoje paruoštą papildomą sprendimą, laikino kelio per Katedros aikštę įrengimo darbais ir kt.). Bendra orientacinė skaičiuojamoji, patikslinta pagal ekspertizės pastabas ir užsakovo pageidavimus, pirmojo etapo darbų kaina – 18 134,7 tūkst. Lt.

AB Paminklų restauravimo institutas 2007 m. pateikė Valdovų rūmų atstatymo darbų (I–IV etapų) sąmatų perskaičiavimą. Nurodė, kad bendra orientacinė Valdovų rūmų atkūrimo skaičiuojamoji kaina be papildomų koeficientų taikymo, patikslinta pagal ekspertizės privalomas pastabas ir papildomai įvertinus 1994–2001 m. užsakovo turėtas įvairias išlaidas, yra 208 595,3 tūkst. Lt, iš jų – SMD – 142 724,4 tūkst. Lt; projektavimas, tyrimai, inžinerinės ir kitos paslaugos, išlaidos, kompensacijos, rezervai ir pan. – 46 312,2 tūkst. Lt; įrenginiai – 9 346,7 tūkst. Lt.

Valdovų rūmų atkūrimo baigiamųjų statybos darbų skaičiuojamoji kaina patvirtinta 2010 m.³⁰ po 2009-04-01 – 169 661,1 tūkst. Lt, planuojama, kad bendra statybos skaičiuojamoji kaina sudarys 367 669,2 tūkst. Lt (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. **Planuojama bendra statybos skaičiuojamoji kaina (2010-05-14), tūkst. Lt.**

<u>Baigiamųjų statybos darbų skaičiuojamoji kaina po 2009-04-01</u>	<u>169 661,1</u>
Iš jų_SMD	116 928,4
projektavimas, ir inžinerinės paslaugos	14 840,0
įrenginiai, baldai, inventoriūs	22 046,17

²⁹ VĮ Vilniaus pilių direkcijos 2001-11-10 įsakymas „Dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo statybos pagrindimo patvirtinimo“.

³⁰ VĮ Vilniaus pilių direkcijos 2010-05-14 įsakymas Nr. VĮ-5 „Dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo baigiamųjų statybos darbų skaičiuojamosios kainos po 2009-04-01“.

kompensacijos, užsakovo rezervas	15 423,7
kt. išlaidos	422,7
<u>Bendra statybos skaičiuojamoji kaina</u>	<u>367 669,2</u>
Iš jų SMD	256 498,6
įrenginiai, baldai, inventorius	27 091,2
kitos išlaidos	84 079,4

Šaltinis – Vilniaus pilių direkcija

Auditoriams abejonę kelia tai, kad nuo 2008 m., mažėjant Lietuvoje statybų kainoms (jų indeksui), Valdovų rūmų atkūrimo baigiamųjų statybos darbų skaičiuojamoji kaina didėja.

Bendra orientacinė Valdovų rūmų atkūrimo kaina 2001–2010 m. padidėjo 3,63 karto (nuo 100 752,0 tūkst. Lt iki 367 669,2 tūkst. Lt). Auditorių nuomone, tokį augimą iš dalies lėmė tai, kad nebuvo laikomasi tyrinėjimo, projektavimo ir statybos darbų grafikų, statybos pradėtos ir vykdytos neturint nustatyta tvarka parengto ir patvirtinto projekto (pirmojo etapo techninis projektas patvirtintas tik 2003-03-17, o baigiamųjų darbų projektas patvirtintas 2010-05-14). Audito metu nei Kultūros ministerija, nei tiesiogiai darbus organizuojanti Pilių direkcija nepateikė išsamaus paaiškinimo dėl bendros orientacinės Valdovų rūmų atkūrimo kainos didėjimo ir numatomas priemonės kainai mažinti. Rangos sutartyje sankcijos ir kitos papildomos sąlygos nenumatytos, nenustatyta konkreti galutinė statinio kaina (nurodytas tik kainos indeksas 0,99), todėl buvo sudarytos prielaidos didinti kainą. Tarp kitų veiksnių, kainos augimą lėmė ir tai, kad nebuvo tinkamai reglamentuota bendra Valdovų rūmų atstatymo kaina darbų pirkimo ir sutarties pasirašymo metu, laiku neparengtas projektas, statybos ir projektavimo darbai buvo vykdomi vienu metu nesilaikant eiliškumo principo.

Kadangi valstybės įmonė Vilniaus pilių direkcija rangos sutartyje nenustatė konkrečios galutinės statinio kainos, papildomų priemonių ir sankcijų rangovui dėl darbų eiliškumo, mažindama prielaidas rangovui siekti pakartotinos ekspertizės tikslu padidinti objekto kainą, tai galėjo įtakoti atstatymo kainos didinimą. Ji 2001–2010 m. padidėjo 3,63 karto. Kainos augimą lėmė ir tai, kad nebuvo tinkamai reglamentuota bendra Valdovų rūmų atstatymo kaina darbų pirkimo ir sutarties pasirašymo metu, laiku neparengtas projektas, statybos ir projektavimo darbai vykdyti vienu metu, nesilaikant eiliškumo principo, o, nenumačiusi papildomų priemonių ir sankcijų, Kultūros ministerija negalėjo kontroliuoti kainos didėjimo.

2.2. Valdovų rūmų atstatymo programos finansavimas

Valdovų rūmų atkūrimas finansuojamas³¹ šiomis lėšomis:

- 1) valstybės biudžeto (pradedant 2001 m.);
- 2) specialiai tam tikslui įsteigto Valdovų rūmų paramos fondo (žr. 7 psl.);
- 3) kitomis teisėtai įgytomis lėšomis.

³¹ Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymas (2000-10-17 Nr. VIII-2073).
Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė

Kultūros ministerijai 2001–2007 m. programai „Atstatyti Valdovų rūmus“ ir 2008–2010 m. programos „Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas“ uždaviniui „Valdovų rūmų atstatymas“ įgyvendinti buvo skirta 223 882 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Valstybės biudžeto lėšos 2001–2010 m.

Metai	LRV nutarimas	Kultūros ministerijos programos/uždavinio, kuriam skirtos lėšos, pavadinimas	LRV nutarimu patvirtintos lėšos, tūkst. Lt
2001	2001-12-22 Nr. 1591	Valdovų rūmų atstatymas	1000**
2002	2002-01-28 Nr. 119	Valdovų rūmų atstatymas	7080
2003	2003-01-21 Nr. 62	Valdovų rūmų atstatymas	14000*
2004	2004-02-03 Nr. 110	Valdovų rūmų atstatymas	17000
2005	2005-01-24 Nr. 64	Valdovų rūmų atstatymas	22000
2006	2006-01-31 Nr. 107	Valdovų rūmų atstatymas	22500
2007	2007-01-29 Nr.91	Valdovų rūmų atstatymas	38672
2008	2008-01-30 Nr. 79	Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas	45000
2009	2009-01-21 Nr. 32	Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas	44630
2010	2010-01-20 Nr. 70	Paveldo, istorinės ir kultūrinės atminties išsaugojimas	12000
Iš viso:			223882

*Kultūros ministerija 2003 m. programos „Valdovų rūmų atstatymas“ sąmatoje nurodė 12500 tūkst. Lt, vietoje 14 000 tūkst. Lt, t. y. nenurodė 1 500 tūkst. Lt, skirtų patalpoms įsigyti.

** Kultūros ministerija 2001 m. programos „Valdovų rūmų atstatymas“ sąmatoje nurodė 1 300 tūkst. Lt, iš kurių 300 tūkst. Lt papildomai KM skirti tyrimams.

Šaltinis – Kultūros ministerija

Tokiu būdu daugiau negu du kartus viršyta 2001-11-10 AB Paminklų restauravimo instituto apskaičiuota bendroji orientacinė komplekso atkūrimo kaina – 100 752,0 tūkst. Lt (orientacinis lėšų poreikis be baldų, specialiosios muziejinės įrangos, gaminių).

AB Paminklų restauravimo instituto 2007 m. pateikta Valdovų rūmų atstatymo darbų (I–IV etapų) bendroji orientacinė Valdovų rūmų atkūrimo skaičiuojamoji kaina, patikslinta pagal ekspertizės privalomas pastabas ir, papildomai įvertinus 1994–2001 m. užsakovo turėtas įvairias išlaidas – 208 595,3 tūkst. Lt.

Valdovų rūmams atstatyti skirti asignavimai sudarė apie pusę visų ministerijai 2002–2009 m. skirtų asignavimų turtui įsigyti (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Kultūros ministerijai 2002–2009 m. skirti asignavimai Valdovų rūmams atstatyti ir turtui įsigyti

Metai	Asignavimai KM turtui įsigyti iš viso, tūkst. Lt	Iš jų : Valdovų rūmams atstatyti, tūkst. Lt	Proc.
2002	14 358	7 080	49,3
2003	24 359	14 000	35,1
2004	39 917	17 000	42,6
2005	52 570	22 000	41,8
2006	47 420	22 500	47,4
2007	60 210	38 672	64,2
2008	84 113	45 000	53,5
2009	69 071	44 630	64,6

Šaltinis – 2002–2009 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finan. rodiklių patvirtinimo įstatymai

Iš Privatizavimo fondo valdovų rūmų atstatymui 2001 m. buvo skirta 600,0 tūkst. Lt, 578,6 tūkst. Lt už Valdovų rūmų komplekse atliktus darbus iš savo pajamų apmokėjo VĮ Vilniaus pilių direkcija ir 388,6 tūkst. Lt – įmonė „Lithuanian American Community“ (žr. 5 priedą).

Vyriausybė 2001 m. patvirtino³² Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepciją, kurioje nustatė rūmų atkūrimo etapus, nurodė konkrečias priemones ir jų įvykdymo laiką iki 2009 m. (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Valdovų rūmų atkūrimo etapai

Etapas	Priemonės pavadinimas	Įvykdymo laikas
I	Teritorinio planavimo dokumentų rengimas: specialusis paminklo sauginis planas su raidos programa detaliajo plano sprendiniai	Parengta 2002 metų I ketvirtis
II	Statinio statybos pagrindimas	Parengta
III	Projektavimo darbai: techninis rūmų atkūrimo ir pritaikymo pirmos eilės darbų projektas (liekanų konservavimas, pamatai ir pagrindai) techninis visų rūmų atkūrimo ir pritaikymo darbų projektas darbo projektas interjerai ir įrengimai	2002 metų I ketvirtis 2003 metų I ketvirtis 2005 metų IV ketvirtis 2008 metų IV ketvirtis
IV	Statybos darbai: pirmos eilės priešavariniai ir statybos darbai (pamatų ir pagrindų įrengimas, liekanų konservavimas, restauravimas ir apgaubimas) rūmų statybos darbai rūmų interjerai, įrengimai, ekspozicija	2002 metų II ketvirtis – 2003 metų I ketvirtis 2003 metų II ketvirtis – 2006 metų IV ketvirtis 2007 metų I ketvirtis – 2008 metų IV ketvirtis

Šaltinis – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-17 nutarimas Nr. 1235

Audito metu nustatyta, kad patvirtinto grafiko nesilaikyta, visos numatytos priemonės iki 2009 m. neįgyvendintos iš dalies dėl to, kad nepatvirtintas priemonių finansavimo planas ir jo nesilaikyta.

KM atsakingų darbuotojų teigimu - archeologiniu, istoriniu, architektūriniu-menotyriiniu aspektu itin sudėtingo statinių komplekso atkūrimo darbų projektavimo sprendinių sudėtingumas ir kaita lėmė tai, kad Valdovų rūmų atstatymui skirta beveik 2 kartus daugiau lėšų, negu numatyta rūmų atstatymo pradžioje (2001 m.), Valdovų rūmai neatstatyti kaip planuota.

Valdovų rūmų paramos fondas įsteigtas 2000-08-23, per 8 metus Lietuvoje jis sukaupė 3 300 tūkst. Lt, o 900,0 tūkst. Lt sutelkta Valdovų rūmų paramos komitete JAV³³. Fondas statybos darbams lėšų neskyrė. 2002–2008 m. suteikė 1 052,8 tūkst. Lt paramos meno vertybių įsigijimui, leidybai ir kt.

LDK Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisija 2010-04-27 pritarė Valdovų rūmų atkūrimo baigiamųjų darbų sąmatai (169 661,1 tūkst. Lt), numatė, kad 2010 m. iš Privatizavimo fondo gali būti skiriama apie 8 000,0 tūkst. Lt, pritarė, kad kitais metais iš valstybės biudžeto būtų skirta 24 000,0 tūkst. Lt, reikalingų baigti vieną (šiaurinį korpusą) Valdovų rūmų dalį, kurioje veikia muziejus.

³² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-17 nutarimas Nr. 1235 „Dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos patvirtinimo“.

³³ Valdovų rūmų paramos fondas, 2000–2008.

Nepaisant to, kad Valdovų rūmų atstatymui skirta beveik 2 kartus daugiau lėšų, negu numatyta rūmų atstatymo darbų pradžioje (2001 m.), Valdovų rūmai neatstatyti – nesivadovauta patvirtintu planu, nes Kultūros ministerija ir Pilių direkcija nenumatė Valdovų rūmų atstatymo efektyvių organizacinių veiksmų siekiant išvengti projektavimo sprendinių kaitos ir KM neįgyvendino kontrolės sistemos, kuri apimtų faktinių išlaidų lyginimą su numatytu biudžetu, statybų pažangos stebėjimą ir reikalavimą pagrįsti biudžeto viršijimą.

2.2.1. Lėšų skyrimas ir panaudojimas

Asignavimai Valdovų rūmų atstatymui buvo skiriami finansuoti SMD, tyrinėjimo ir projektavimo darbus (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Lėšų, skirtų Valdovų rūmų atstatymui, panaudojimas 2001–2009 m., tūkst. Lt

	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Statybos montavimo darbai	18,7	3159,1	8376,5	11278,3	15892,2	16897,3	23264,7	43985,2	40140,1
Projektavimo darbai	569,0	1107,2	1269,6	1314,2	1511,2	1513,6	2160,9	4271,0	2591,2
Tyrinėjimo darbai	1221,7	2001,2	1629,6	2353,1	2791,0	2226,4	3516,6	4052,4	847,3
VĮ VPD	90,5	313,4	563,8	747,3	1009,7	1031,8	1447,1	2091,4	1463,9
Kiti darbai (vertinimas, komp.)			2160,5	1057,1	745,8	13,1			
IŠ VISO:	1899,9	6580,9	14000,0	16750,0	21949,9	21682,2	30389,3	54400,0	45042,5

Šaltinis – VĮ „Vilniaus pilių direkcija“

Vadovaudamasi Vyriausybės nutarimu³⁴ Pilių direkcija už archeologinių, istorinių tyrimų, projektų rengimo užsakovo funkcijų vykdymą ir statybos darbų priežiūrą iš 1994–2009 m. gautų 220 594,8 tūkst. Lt rūmų atstatymo darbams finansuoti 9 249,9 tūkst. Lt atskaitė savo ūkinei veiklai finansuoti (iki 5 proc. darbų kainos).

2002-04-08 programos vykdymo kontrolei užtikrinti paskyrė atsakingus ministerijos darbuotojus ir įpareigojo kontroliuoti ir užtikrinti programos įgyvendinimą bei teikti Kultūros ministerijos vadovybei informaciją dėl jos vykdymo eigos.

Nustatėme, kad kultūros ministras 2003-03-17 įsakymu Nr. IV-99 „Dėl Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų atkūrimo ir teritorijos aplink juos tvarkymo pirmojo etapo techninio projekto tvirtinimo“ patvirtino sąmatą, kurioje buvo numatyta 1 500,0 tūkst. Lt Arkikatedros bazilikos rūšio patalpoms įsigyti ir 1 524, 2 tūkst. Lt kultūros įstaigoms iš dalies kompensuoti patalpų praradimą. Ministerija 2003-09-03 sutiko, kad Pilių direkcija išpirktų iš Vilniaus arkivyskupijos Arkikatedros bazilikos 153,83 kv. m. rūšio patalpas už 1 500,0 tūkst. Lt (Valstybės įmonės registrų centro Vilniaus filialo nustatyta parduodamo daikto vidutinė

³⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994-11-18 nutarimas Nr. 1155 „Dėl Vilniaus pilių direkcijos įsteigimo ir jos veiklos finansavimo“, 4 p. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė

rinkos vertė – 431,0 tūkst. Lt (duomenų apie žemės sklypą, kuriame yra statinys su parduodamomis patalpomis, Valstybės įmonės registrų centro Vilniaus filialas neturi) ir pavedė Pilių direkcijai patalpas valdyti ir disponuoti jomis patikėjimo teise. Pilių direkcija perduotas patalpas įregistravo Valstybės įmonės registrų centro Vilniaus filiale.

Pilių direkcija 153,83 kv. m rūšio patalpas apskaitė balanso „Nebaigta statyba“ eilutėje, o ne „Pastatai ir statiniai“, nors Pilių direkcijai patalpas yra pavesta valdyti ir disponuoti jomis patikėjimo teise (nesivadovavo verslo apskaitos standartų reikalavimų³⁵ nuostatomis).

Pilių direkcija, vadovaudamasi Valdovų rūmų atkūrimo projektu (PPJ.22401-VR-I-TP-SA (2002-05-07 statybos leidimas Nr. 345/KP-26), tačiau neturėdama tam LRV leidimo³⁶ 2003-2004 m. atliko aukščiau minėto rūšio pertvarkymą į Valdovų rūmų vakarų korpuso rūšį³⁷.

Vyriausybė 2002-07-12 nutarimu Nr. 1128 „Dėl turto nurašymo“ nutarė nurašyti Pilių direkcijos patikėjimo teise valdomą pripažintą netinkamu (negalimu) naudoti valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą Vilniuje, Katedros a. 4 – laikinąją pastogę (bendras plotas 3 407,11 kv. m.), likutinė vertė 568,8 tūkst. Lt, Lietuvos nacionalinio muziejaus patikėjimo teise valdomą pripažintą netinkamu (negalimu) naudoti valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą Vilniuje, Katedros a. 4 – pastatų kompleksą, kurio bendra likutinė vertė 13,7 tūkst. Lt, (iš viso pastatų ir statinių likutinė vertė 582,5 tūkst. Lt). Pilių direkcija užsakė AB „Centro kubas“ nekilnojamojo turto (1 384,87 kv. m. bendro ploto administracinio pastato) turto vertės nustatymą. AB „Centro kubo“ 2005-03-10 išvadoje nurodoma, kad turto vertė – 2 160,0 tūkst. Lt.

Kultūros ministras įsakymu³⁸ patvirtino Valdovų rūmų atstatymo I–IV etapų techninio projekto statybos skaičiuojamąją kainą. Jos skaičiavimų santraukoje nurodytos išlaidos (2 160 tūkst. Lt) įvardytos kaip kompensacija Lietuvos nacionaliniam muziejui ir Pilių tyrimo centrui „Lietuvos pilys“ už iš dalies prarastas patalpas ir kt. (pagal turto vertės pažymą 05-03-10-Z27). Nustatėme, kad šios išlaidos patirtos atlikus Lietuvos nacionaliniame muziejuje statybos ir remonto darbus (2003 m. – 354 358,22 Lt, 2004 m. – 1 057 098,59 Lt, 2005 m. – 628 073,12 Lt, 2006 m. – 13 092,15 Lt) už 2 052,6 tūkst. Lt ir 108,3 tūkst. Lt panaudojus Vilniaus miesto savivaldybės patalpų (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius), kuriomis panaudos teisėmis disponuoja Pilių direkcija ir kt. įmonės ir įstaigos, remontui (žr. 6 priedą).

Pilių direkcija remonto darbų vertę (2052,6 tūkst. Lt) perdavusi Lietuvos nacionaliniam muziejui (kuris padidino savo turto vertę šia suma) ir 108,3 tūkst. Lt atlikusi vertės statybos ir remonto darbus (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius) neteisingai padidino Valdovų rūmų nebaigtos statybos vertę.

2003–2006 m. 3 660,9 tūkst. Lt lėšų, skirtų Valdovų rūmų atstatymui, panaudota kitoms (1 500 tūkst. Lt Arkikatedros bazilikos 153,83 kv. m. rūšio patalpų į patalpų įsigijimui, 2052,6 tūkst. Lt

³⁵ VŠĮ Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarybos 2003-12-18 nutarimas Nr. 1 „Dėl verslo apskaitos standartų patvirtinimo“; 12 verslo apskaitos standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“.

³⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimas Nr. 1250 (2002-11-11 nutarimo Nr. 1769 redakcija).

³⁷ VĮ „Vilniaus pilių direkcija“ 2010-08-31 raštas Nr.059.

³⁸ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007-06-14 įsakymas Nr. ĮV-396 „Dėl Valdovų rūmų atstatymo I–IV etapų techninio projekto statybos skaičiuojamosios kainos patvirtinimo“.

Lietuvos nacionaliniame muziejuje statybos – remonto darbus atlikimui ir 108,3 tūkst. Lt Vilniaus miesto savivaldybės patalpų (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius) remontui) išlaidoms finansuoti.

Pilių direkcija nepagrįstai padidino Valdovų rūmų nebaigtos statybos vertę 3 660,9 tūkst. Lt, nes į nebaigtos statybos vertę įskaičiavo 1 500 tūkst. Lt vertės rūsio patalpas, valdomas patikėjimo teise, 2052,6 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir 108,3 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Vilniaus savivaldybės pastate (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius).

3. Valdovų rūmų atstatymo darbai

3.1. Tyrinėjimo darbai

Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų atkūrimas pradėtas virš 1987–2000 m. iš dalies atkastų rūmų liekanų. Iki Valdovų rūmų atstatymo pradžios (2000 m.) pagrindinius tiriamuosius darbus vykdė Pilių tyrimo centras. Pradėjus rūmų atstatymo darbus (nuo 2000 m.), už tyrimų vykdymą atsakingas Valdovų rūmų atstatymo konkursą laimėjęs rangovas. Reikalingus tyrinėjimo darbus pagal kompetenciją vykdė rangovo organizacijos – Pilių tyrimo centras (archeologinius, istorinius-menotyrinius ir kt.), UAB „Geostatyba“ (inžinerinius tyrimus).

Pagal kultūros ministro 2001-05-23 įsakymu Nr. IV patvirtintą programą³⁹, vykdant rūmų atkūrimo darbus numatyta atlikti (tęsti) šiuos privalomus tyrimus: archeologinius, architektūrinius, istorinius-menotyrinius, inžinerinius ir konservavimo technologijų. Valdovų rūmų atkūrimo darbai buvo vykdomi etapais (žr. 4 lentelę, 23 psl.). Kiekvieno etapo metu buvo atliekami archeologiniai, istoriniai-menotyriniai, architektūriniai tyrimo darbai, vykdyti pagal sudarytas metines programas, atsižvelgiant į numatomus vykdyti statybos ir projektavimo darbus.

Valdovų rūmų teritorijoje 1995–2000 m. vykdytiems tyrimams panaudota 3 545,0 tūkst. Lt. Pradėjus vykdyti atstatymo darbus (2001–2009 m.), tyrimų atlikta už 20 639,5 tūkst. Lt. Valdovų rūmų teritorijoje tyrimo darbus vykdžiusios organizacijos ir joms skirtos lėšos pateiktos 7 priede.

Rūmų atstatymo metu (2001–2009 m.) vykdyti tyrimai ir panaudotos lėšos pateikti 6 lentelėje.

6 lentelė. Valdovų rūmų atstatymo metu 2001–2009 m. vykdyti tyrimai ir panaudotos lėšos

Tyrimai	tūkst. Lt	%
Istoriniai- menotyriniai (nuo 2001 m.)	3 363,4	16,2
Architektūriniai (nuo 2001 m.)	374,2	1,8
Archeologiniai	11 735,7	57
Kiti (radinių restauravimas, statybiniai ir pan.)	5 166,2	25

³⁹ Valdovų rūmų atkūrimo darbų sudėties programa. Tyrimo, teritorinio planavimo dokumentų parengimo, statinio statybos pagrindimo, rūmų pamatų išsaugojimo (rūmų atkūrimo pirmas etapas).

Iš viso: 20 639,5 100

Šaltinis – Vilniaus pilių direkcija

Atkreiptinas dėmesys, kad darbų pirkimo galutiniame pasiūlyme, kurį 2000-08-09 pateikė konkursą laimėjęs rangovas, tyrimo darbams numatyta skirti tik 9 500,0 tūkst. Lt, t. y. 2,2 karto mažiau.

Atsižvelgdami į atliktų tyrimo darbų svarbą, apimtis ir panaudotų lėšų dydį, šio audito metu pasirinkome vertinti Valdovų rūmų atstatymo laikotarpiu (2000–2009 m.) vykdytus archeologinius, architektūrinius ir istorinius-menotyrinius tyrimus.

3.1.1. Archeologiniai tyrimai

Iš viso Valdovų rūmų teritorijoje iki 2009 m. ištyrinėta apie 14 240 kv. m. plotas, vidutinis kasinėjimo gylis 3–4 m. Iki rūmų atstatymo pradžios 1995–2000 m. vykdytiems archeologiniams tyrimams finansuoti iš valstybės biudžeto buvo panaudota 3 057,9 tūkst. Lt. Pradėjus atstatymo darbus (2001–2009 m.) atlikta archeologinių tyrimų už 11 735,7 tūkst. Lt.

Atkreiptinas dėmesys, kad lėšos, skirtos 2000–2009 m. archeologiniams tyrimams Valdovų rūmų teritorijoje, vidutiniškai sudarė 55,2 proc. išlaidų, skirtų visiems šalyje vykdytiems archeologiniams tyrimams, kuriuos atliko pagrindinės analogiškus archeologinius darbus vykdančios įstaigos: Pilių tyrimo centras, Lietuvos istorijos institutas ir Kultūros paveldo departamentas (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. 2000–2009 m. Pilių tyrimo centro, Lietuvos istorijos instituto ir Kultūros paveldo departamento vykdyti archeologiniai tyrimai

Metai	Archeologiniams tyrimams skirtos lėšos, tūkst. Lt	Iš jų: Valdovų rūmų teritorijos tyrimams, tūkst. Lt	Proc.
2001	1032,84	560,66	54,3
2002	2159,33	1420,94	65,8
2003	1611,98	772,56	47,9
2004	2352,46	1580,78	67,2
2005	2834,42	2009,17	70,9
2006	2517,91	1341,92	53,3
2007	3075,09	1797,76	58,5
2008	2082,3	1493,41	71,7
2009	2281,4	758,48	33,2

Šaltinis – Pilių tyrimo centro, Lietuvos istorijos instituto, Kultūros paveldo departamento duomenys

Nustatyta, kad 1998 m., prieš pradėdant atstatymo darbus, statytojui keliamose⁴⁰ Istorijos ir kultūros paminklotvarkos sąlygose⁴¹ konstatuota, kad „Archeologiniai-architektūriniai tyrimai atlikti didesnėje rūmų teritorijos dalyje (išskyrus šiaurinio korpuso neatkastą dalį)“, tačiau, pradėjus atstatymo darbus, tyrimai buvo vykdomi visoje teritorijoje. Auditorių nuomone, archeologinių tyrimų poreikis įvertintas netinkamai.

⁴⁰ Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamento 1998-07-24 išduotos sąlygos.

⁴¹ Vilniaus pilių jungtinis kompleksas Valdovų rūmai. Istorijos ir kultūros paminklotvarkos sąlygos. AB Paminklų restauravimo institutas, 1998 metai.

Valdovų rūmų statinio statybos pagrindimo lėšų poreikio 2001 m. skaičiavime⁴² archeologiniams tyrimams numatyta skirti 3 795,0 tūkst. Lt, bet, jiems 2001–2009 m. skirta 11 791,0 tūkst. Lt, t. y. 3 kartus daugiau. Pilių direkcijos direktoriaus teigimu, pagrindinės priežastys, lėmusios darbų kainos padidėjimą: Valdovų rūmų atstatymo metu atsiradę projektiniai sprendimai privertė daryti tyrimus rūmų teritorijoje, kurioje šie darbai nebuvo planuojami, be to, darbų kainos padidėjo dėl pokyčių rinkoje.

Audito metu peržiūrėti Pilių direkcijos ir Pilių tyrimo centro pateikti dokumentai apie archeologinių tyrimų vykdymą (atliktų darbų aktai, archeologinių tyrimų programos, sąmatos, brėžiniai, ataskaitos, kita susijusi medžiaga). Archeologiniai kasinėjimai buvo vykdomi pagal patvirtintas programas, gavus KPD leidimą juos vykdyti. Tyrimų programos aprobuotos instituto mokslinėje taryboje ir Mokslinėje archeologinėje komisijoje prie KPD. KPD išduodavo leidimus vykdyti tyrimus, tačiau kontrolės nevykdė. Jis privalėjo kontroliuoti, kaip laikomasi į Kultūros vertybių registrą įrašytų kultūros vertybių tyrimo, restauravimo ir konservavimo tvarkos ir kaip pilių teritorijoje laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo, kaip užtikrinama kultūros paveldo objektų apsauga ir tvarkyba.

Rezervato direkcija 2009 m. organizavo susitikimą⁴³ dėl Valdovų rūmų šiaurinės dalies tinklų trasos tiesimo ir toje vietoje rastų radinių išsaugojimo. Susitikime pažymėta, kad dėl skubėjimo ir projektuotojų sprendimų naikinami radiniai, nors Valdovų rūmai buvo statomi siekiant juos išsaugoti; taip pat, informuojant apie radinius nesilaikoma Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme numatytų procedūrų. Kultūros paveldo departamentas informavo, kad tyrimus vykdo Pilių tyrimo centras, kurio specialistai ir projektuotojai yra aukščiausio lygio ekspertai, todėl nėra tų pajėgų, kurios galėtų kontroliuoti ir konsultuoti papildomai. Buvo sutarta, kad tik ypatingais atvejais, kai susidaro sudėtinga situacija, bus kviečiami bendri pasitarimai. Archeologinių tyrinėjimų ir atsiskaitymo už juos Bendrieji reikalavimai numato, kad vykdytojas, atsiskaitydamas už archeologinių tyrimų vykdymą, turi pateikti mokslines tyrinėjimų ataskaitas. Nustatyta, kad ne visada atliktų tyrimų ataskaitos būdavo pateikiamos laiku (tyrėjas pateikia⁴⁴ per vienerius kalendorinius metus atliktų archeologinių tyrimų ir išduotų leidimų ataskaitas Kultūros paveldo departamento Kontrolės skyriui iki kitų metų gegužės 31 d.).

Pavyzdys

Valdovų rūmų pietinio korpuso archeologinių tyrimų 1996–2006 m. ataskaita pateikta tik 2010 m. pradžioje; VŽP II oficinios (Dvariškių rūmų) archeologiniai tyrimai vykdyti 2006 m., o ataskaita pateikta 2009 m.

Pilių tyrimo centro direktorius paaiškino, kad šiuo metu baigiamos viso laikotarpio ataskaitos. Laiku visų tirtų plotų ataskaitos nepateiktos, nes tyrimai tame plote vykdavo kelerius metus ir, siekiant logiško apibendrinimo, buvo žodžiu susitarta su KPD, kad bus atsiskaityta baigus tirti konkrečią objekto dalį – patalpą, kiemą ir pan. (pagal Paveldo tvarkybos reglamento reikalavimus⁴⁵ KPD turi priimti sprendimą

⁴² Statinio statybos pagrindimas, parengė AB Paminklų restauravimo institutas, 2001 m.

⁴³ Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcijos 2009-05-15 susitikimo dėl radinių, aptiktų Šiaurinėje Valdovų rūmų dalyje, protokolas.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007-08-08 įsakymas Nr. IV-528 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 4.01.01:2007 „Nekilnojamojo kultūros paveldo ardomųjų tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų sąnaudų normatyvai“ patvirtinimo“, 72 p.

⁴⁵ Ten pat, 73, 74 p.

pratęsti arba nepratęsti atsiskaitymo termino ne vėliau kaip per 7 dienas nuo prašymo gavimo dienos apie priimtą sprendimą tyrėją informuoti raštu).

Audito metu nustatyta, kad 2002–2009 m. vykdant Valdovų rūmų atstatymo darbus 1 751,66 kv. m teritorijoje ankščiau kasinėtose vietose buvo atlikti pakartotiniai tyrimai. Šių darbų vertė 1 586,6 tūkst. Lt. Pilių direkcijos direktorius paaiškino, kad vykdyti papildomi kasinėjimai, nes nebuvo galutinių projektinių sprendinių (darbai buvo vykdomi etapais), (žr. 4.2.1 dalį), todėl, vykstant statybos darbams, iškilo projektiniai uždaviniai, kuriuos sprendžiant ankščiau kasinėtose vietose prireikė papildomai ištirti gilesnius sluoksnius. Nustatyta, kad, mokant Pilių tyrimo centrui už tyrimo darbus, vykdomus ankščiau tyrinėtose ir konservuotose teritorijose, ankščiau perkastos dalies atkasimo darbams buvo taikomi archeologiniai įkainiai, bet faktiškai šiose vietose buvo vykdomi grunto kasimo darbai (archeologiniai tyrimai atlikti ankščiau). Pilių direkcijos atsakingų darbuotojų aiškinimu, susidūrus su problema, kaip apmokėti už darbus ankščiau tirtame plote, nes tai nenumatyta normatyvuose, žodžiu susitarta su vykdytoju (Pilių tyrimo centru) apmokėti darbus kaip archeologinius tyrimus, minusuojant už ankščiau tirtus plotus faktiškai išmokėtas sumas.

Auditoriai negalėjo įvertinti, koks darbų kainų skirtumas susidarė, nes kasinėjimai ankščiau ištirtose vietose buvo vykdomi skirtinguose gyliuose ir nepateiktos visos vykdytų tyrimų ataskaitos (departamentas ataskaitų pateikimo terminus atidėjo iki 2010 m.). Taip pat dalį grunto atkasimo darbų ankščiau kasinėtose vietose atliko rangovas, atstovaujamas AB „Panevėžio statybos tresto“. Šie darbai apmokėti taikant grunto kasimo darbams numatytus normatyvus ir papildomai kainavo 357,2 tūkst. Lt. Audito metu archeologiniai tyrimai nebuvo vykdomi, todėl vietoje patikrinti, kokių sluoksnių (gylio) tyrimai buvo vykdomi, auditoriai negalėjo.

Dėl to, kad archeologinių tyrimų poreikis įvertintas netinkamai, ir dėl valstybinės įmonės Vilniaus pilių direkcijos ne laiku priimamų organizacinių sprendimų (statybos ir projektavimo darbai vykdomi lygiagrečiai, priimami ir dažnai keičiami projektiniai sprendimai) archeologiniai tyrimai buvo pakartotinai vykdomi ankščiau tyrinėtose vietose, 2002–2009 m. archeologiniams tyrimams skirtos lėšos išaugo 1 586,6 tūkst. Lt, be to, atstatymas lėtėjo. Pirmiau konservuotų vietų atkasimas papildomai kainavo 357,2 tūkst. Lt.

Kadangi KPD nepakankamai vykdė archeologinių tyrimų kontrolę, neužtikrino, kad ataskaitos būtų pateiktos laiku, negalime įvertinti, ar tyrimai atlikti reikiamomis apimtimis ir būdais.

3.1.2. Istoriniai-menotyriniai tyrimai

Trakuose 2002-03-14 organizuotas seminaras Vilniaus žemutinės pilies rūmų tyrinėjimo rezultatams apibendrinti. Jame tyrimų būklė buvo įvertinta kaip nepakankama Valdovų rūmų atkūrimui ir tolesniam panaudojimui. Rekomenduota būtinai atnaujinti ir išplėsti rūmų istorinius tyrimus ir sukurti koordinacinę tarybą istoriniams, menotyriniams, architektūriniais tyrimams. Buvo sudarytas neformalus koordinacinis

centras iš Pilių tyrimo centro, Lietuvos istorijos instituto, Vilniaus universiteto ir restauratorių, statybininkų ir architektų atstovų. Koordinacinis centras susirinkimuose aptardavo klausimus, susijusius su istorinės-menotyrinės medžiagos paieška. Susirinkimai nebuvo protokoluojami, todėl centro veiklos vertinti negalėjome.

Pilių tyrimo centras ir Lietuvos istorijos institutas 2002-02-18 sudarė generalinę istorinės ir ikonografinės medžiagos paieškų sutartį, pagal kurią institutas įsipareigojo vykdyti istorinių duomenų apie Valdovų rūmus paiešką. Remiantis sutartimi kasmet iki 2007 m. su institutu buvo pasirašomos metinės rangos sutartys. Tyrimai buvo vykdomi pagal instituto ir Pilių tyrimo centro paruoštas kompleksinių tyrimų metines programas ir sąmatas, kurios buvo tvirtinamos instituto tarybos ir koordinacinės komisijos LDK Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimui posėdžių metu. Komisija tvirtindavo ir istorinių-menotyrimų tyrimų programos vykdymo metines ataskaitas. Nuo 2009 m. istorinius-menotyrimus tyrimus vykdo Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai.

Istorinės-menotyrinės medžiagos apie Valdovų rūmus paieškos tikslas – papildyti žinias apie pastato istoriją ir architektūrą, patalpų paskirtį ir interjerus.

Iš viso istoriniams-menotyrimams tyrimams vykdyti 2001–2008 m. panaudota 3 363,4 tūkst. Lt.

Audito metu peržiūrėti 2001–2008 m. Pilių direkcijos ir Pilių tyrimo centro pateikti duomenys apie istorinių-menotyrimų tyrimų vykdymą (atliktų darbų aktai, istorinių-menotyrimų tyrimų programos, sąmatos, autorinės sutartys, ataskaitos). Audito metu nustatyta, kad 2001–2008 m. už šių tyrimų vykdymą Pilių direkcija su rangovu, atstovaujama Pilių tyrimo centro, atsiskaitydavo pagal centro metinėse programose pateiktus skaičiavimus. Skaičiavimai atlikti netaikant Nekilnojamųjų kultūros vertybių specialių tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų sąnaudų normatyvų⁴⁶. Audito metu centras patvirtintos apmokėjimo už istorinius-menotyrimus tvarkos ir duomenų, kokiais kriterijais vadovaujantis buvo atliekami šie skaičiavimai, nepateikė. Pilių tyrimo centro direktoriaus teigimu, tuo metu galiojusių Nekilnojamųjų kultūros vertybių specialių tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų sąnaudų normatyvuose numatyti įkainiai nerodė realių darbo sąnaudų ir objekto specifikos ir sudėtingumo. Pilių direkcijos direktorius paaiškino, kad, atsižvelgiant į objekto išskirtinumą, dideles apimtis ir sąnaudas, atsiskaitoma buvo pagal Pilių tyrimo centro metinėse programose pateiktus apskaičiavimus, kurie atlikti netaikant minėtų įkainių, t. y. šalių susitarimu.

Koordinacinė komisija LDK Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimui, tvirtindama tyrimų programos ir ataskaitas, netinkamai vykdė pavestą funkciją – įvertinti tyrimo darbų tikslumą ir tinkamą atlikimą (tai pastebėjo ir komisijos nariai posėdžių metu (žr. 12–13 psl.). Istoriniai-menotyrimai, vykdyti 2002–2005 m., buvo pradėti išsamiai neišanalizavus atliktų tyrimų metu valstybės ir privačių asmenų archyvuose surinktos medžiagos.

Pavyzdys

⁴⁶ Lietuvos Respublikos kultūros vertybių apsaugos departamento direktoriaus 2001-12-17 įsakymas Nr. 461 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių specialių tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų normatyvų patvirtinimo“.

Tik 2002 m. nutarta sudaryti 2 mokslininkų grupę, kuri surinktų visus iki šiol skelbtus šaltinius; 2005 m. pradedama analizuoti L. Žilevičiaus, prieš pradedant Valdovų rūmų tyrimus, sukaupia medžiaga iš Rusijos archyvų (perduota saugoti Lietuvos istorijos institutui).

Duomenų paieška vykdyta nežinant, ar paieškų vietose yra dokumentų, susijusių su valdovų rūmais, t. y. hipotetiškai. Ji buvo orientuota į tyrimų vykdymą užsienio archyvuose. Vykdytojai ataskaitose dažniausiai konstatavo, kad paieškos nesėkmingos. 2002–2005 m. surenkama medžiaga buvo daugiau bendrosios istorinės (laikotarpio konteksto), lituanistinės vertės, bet tiesiogiai su Valdovų rūmais nesusijusi.

Pavyzdys

Lietuvos istorijos instituto vyr. mokslo darbuotojo dr. S. C. Rowell 2002 m. komandiruotės į Romos ir Vatikano archyvus ir bibliotekas ataskaitoje (apimtis 0,5 psl. ir 8 psl. priedas su peržiūrėtų rankraščių sąrašu), pažymima, kad „...medžiagos, tiek dokumentinės, tiek kartografinės arba iliustracinės, tiesiai susietos su Vilniaus pilies architektūra, vaizdu, turtais nerasta. Tačiau peržiūrėta dauguma fondų, kad būtų galima pateikti informacija apie Romoje esančią „lituanistinę“ medžiagą“. Komandiruotės išlaidos 19 406 Lt.

Tyrimai buvo tęsiami vietose, kuriose anksčiau nesurasta Valdovų rūmų atstatymo darbams naudingos medžiagos.

Pavyzdys

Į Italijos archyvus ieškoti su Valdovų rūmais susijusios medžiagos 2002 m. vyko 3 specialistai. Jie konstatavo, kad duomenų apie Valdovų rūmus nerasta, tačiau 2003 m. į Italijos archyvus vėl siunčiami keli specialistai.

Pažymėtina, kad, istorinius-menotyrinius tyrimus organizavusio Pilių tyrimo centro vertinimu, tik apie 30 proc. tyrimų metu surinktos medžiagos panaudota Valdovų rūmų atkūrimo darbams.

Nustatyta, kad Pilių direkcija 2003–2006 m. apmokėdama Pilių tyrimo centrui už pagal sutartį su institutu atliktus istorinius-menotyrinius tyrimus (kuriuos vykdavo etatiniai instituto darbuotojai), priskaičiuodavo 50 proc. pridėtinių išlaidų, nors tyrimų darbus vykdavo institutas, ne Pilių tyrimo centras. Centras, atsiskaitydamas su institutu, sumokėdavo tik 13 proc. pridėtinių išlaidų (tiek buvo numatyta sąmatoje), o likusią pridėtinių išlaidų dalį – 87,9 tūkst. Lt panaudodavo savo reikmėms. Audito metu Pilių tyrimo centras nepateikė pagrindimo, kodėl priskaičiuota 50 proc. pridėtinių išlaidų.

Atsakingi Pilių direkcijos darbuotojai paaiškino, kad šios išlaidos priskaičiuotos laikantis bendrų tyrimų ir projektavimo darbų kainų nustatymo principų⁴⁷. Atkreiptinas dėmesys, kad Pilių direkcija netaikydavo šių normatyvų apmokėdama Pilių tyrimo centrui už istorinių-menotyrinių tyrimų vykdymą.

Istoriniai menotyriniai tyrimai 2002–2005 m. vykdyti nerezultatyviai ir neefektyviai, nes:

- tyrimus organizavusio Pilių tyrimo centro vertinimu, tik apie 30 proc. tyrimų metu surinktos medžiagos panaudota tolesniems Valdovų rūmų atkūrimo darbams,
- koordinacinė komisija LDK Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimui netinkamai vykdė pavestą funkciją įvertinti tyrimo darbų tikslumą ir tinkamą atlikimą, nes tvirtino programas, pagal kurias duomenų paieška vykdyta nežinant, ar paieškų vietose yra su Valdovų rūmais susijusių dokumentų,

⁴⁷ Lietuvos Respublikos kultūros vertybių apsaugos departamento direktoriaus 2001-12-17 įsakymas Nr. 461 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių specialiųjų tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų normatyvų patvirtinimo“.

- tyrimai buvo tęsiami vietose, kuriose anksčiau nesurasta Valdovų rūmų atstatymo darbams naudingos medžiagos ir pan.,
- Pilių direkcija už tyrimų vykdymą Pilių tyrimo centrui be ekonominio pagrindimo išmokėjo 87,9 tūkst. Lt pridėtinių išlaidų,
- apmokėdama už tyrimus netaikė tuo metu galiojusių Nekilnojamųjų kultūros vertybių specialiųjų tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų sąnaudų normatyvų, neaišku, kokiais kriterijais vadovaujantis buvo įvertinama tyrimo darbų kaina, nes nebuvo patvirtinta apmokėjimo už istorinius-menotyrinius tyrimus tvarka.

3.1.3. Architektūriniai tyrimai

Architektūriniais tyrimais nustatomi pagrindiniai pastato duomenys (rūmų dydis, matmenys, patalpų skaičius ir išdėstymas, architektūriniai rūmų elementai, naudotos medžiagos ir kt.).

Pilių tyrimo centro specialistai 1996 m. parengė Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų retrospektyvinį projektą. Jame apibendrinu 1987–1994 m. vykdytų tyrimų metu surinktą medžiagą, kuri panaudota vykdant Valdovų rūmų projektavimo darbus. Pagal kultūros ministro įsakymu patvirtintą programą⁴⁸, vykdant rūmų atkūrimo darbus numatyta atlikti (tęsti) privalomus tyrimus: archeologinius, architektūrinius, istorinius-menotyrinius, inžinerinius ir konservavimo technologijų.

Iš viso 2001–2009 m. architektūriniais tyrimams skirta 374,2 tūkst. Lt, iš jų tiriamosioms ekspedicijoms vykdyti – 238,2 tūkst. Lt. Kadangi pagrindiniai architektūriniai tyrimai buvo atlikti ir apibendrinti iki Valdovų rūmų atstatymo darbų pradžios, nuo 2001 m. jie buvo vykdomi epizodiškai, atsižvelgiant į jų poreikį (tikslinami kai kurių architektūrinių detalių matmenys ir pan.).

Tyrimai suaktyvėjo, kai vykdysdami Valdovų rūmų atkūrimo komisijos 2003 m. rugsėjo 3 d. ir 2004 m. rugsėjo 21 d. posėdžio sprendimus Pilių tyrimo centro darbuotojai, rūmų atkūrimo projekto rengėjai (Projektavimo ir restauravimo instituto architektų grupė) ir rūmų interjero bei ekspozicijų programų kūrėjai (Lietuvos dailės muziejaus specialistai) 2003–2005 m. surengė bendras tiriamąsias ekspedicijas. Pagrindinis jų tikslas – ieškoti analogų, siekiant kuo tiksliau ir kokybiškiau spręsti tuos projektinius klausimus, kuriems trūksta mokslinio pagrindimo ir rinkti medžiagą, susijusią su Valdovų rūmų atstatymui reikalingais architektūriniais sprendimais. Buvo organizuotos penkios tiriamosios ekspedicijos: pirmoji 2003 m. į Vidurio Europą (Vengriją, Austriją, Čekiją, Slovakiją), 2004 m. antroji į Italiją, trečioji į Lenkiją ir Ukrainą, ketvirtoji 2005 m. į Vokietiją, o penktoji į Šiaurės Lenkiją.

Audito metu nustatyta, kad ekspedicijų metu lankytasi vietose, kuriose anksčiau jau buvo renkama medžiaga, reikalinga Valdovų rūmų atstatymui.

Pavyzdys

Trečiosios tiriamosios ekspedicijos į Lenkiją ir Ukrainą metu aplankytos Varšuvos ir Krokuvos karalių pilys, siekiant studijuoti jų istorinių patalpų išdėstymo autentiškas funkcines schemas, senųjų interjerų fragmentus ir pan., tačiau tokia

⁴⁸ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2001-05-23 įsakymas Nr. VĮ „Tyrimo, teritorinio planavimo dokumentų parengimo, statinio statybos pagrindimo, rūmų pamatų išsaugojimo (rūmų atkūrimo pirmas etapas), Valdovų rūmų atkūrimo darbų sudėties programa“.

medžiaga buvo renkama 1996 m. Pilių tyrimo centro organizuotos 2 savaitės išvykos į Lenkijos ir Čekijos svarbesnes pilies, renesanso laikotarpio rezidencijas metu ir pateikta Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų retrospektyviniame projekte⁴⁹ (1996 m.); 2004 m. antrosios tiriamosios ekspedicijos į Italiją metu aplankyti Florencijoje esantys renesanso rūmai, nors Pilių tyrimo centras 2003 m. liepos 28–rugpjūčio 2 d. buvo išsiuntęs į komandiruotą fizinį asmenį, kuris pagal autorinę sutartį turėjo susipažinti su rūmų architektūros specifika, interjerais, funkcinio panaudojimu ir pan.

Pilių direkcija nevertindavo, kokią naudą tiriamosios ekspedicijos metu surinkta medžiaga turėjo Valdovų rūmų atstatymo darbams.

Pilių direkcija neužtikrino efektyvaus architektūriniais tyrimams skirtų lėšų panaudojimo, nes pakartotinai buvo vykstama į vietas, kuriose, siekdami tų pačių tikslų, anksčiau lankėsi šios srities specialistai.

3.2. Projektavimo ir statybos darbai

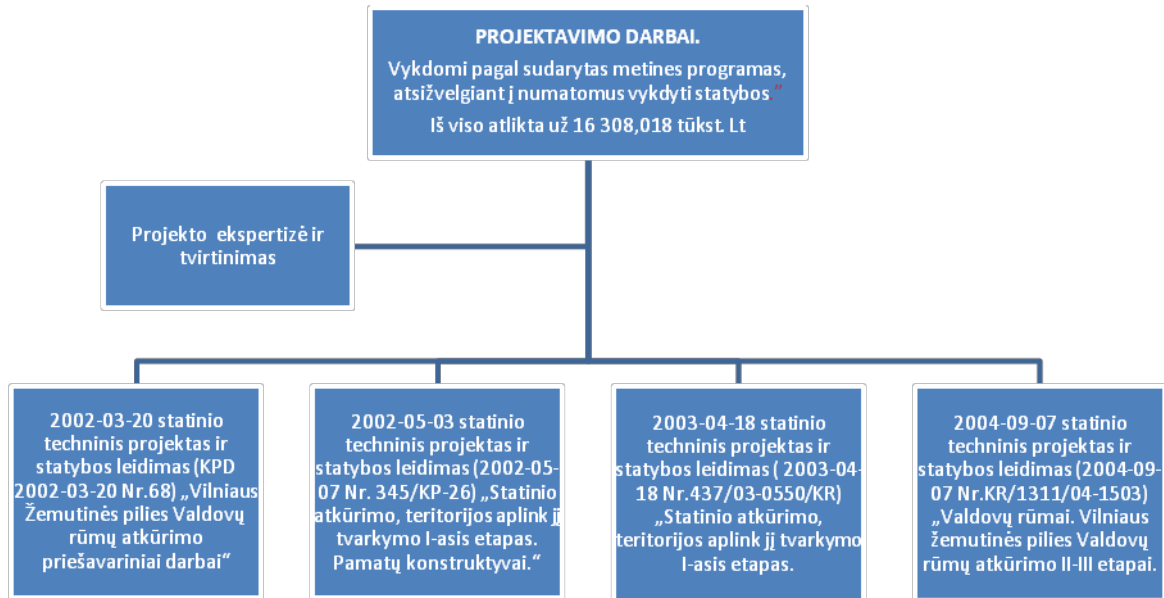
3.2.1. Projektavimo darbai

Valdovų rūmų projektavimo darbai turėjo būti vykdomi pagal Valdovų rūmų tyrimo, projektavimo ir darbų programą⁵⁰, kurioje buvo pateiktas darbų atlikimo grafikas ir nurodytos orientacinės kainos. Audito metu nustatėme, kad grafiko nesilaikyta, pvz., techninis projektas turėjo būti patvirtintas 2002 m., o patvirtintas 2010 m. (Valdovų rūmų atstatymo darbų atlikimo schema pateikiama 2 pav.). Projektavimo darbai, numatyti 2000-07-05 konkurencinių derybų sąlygose, pabrango nuo orientacinės kainos 6 170 tūkst. Lt (2000 m.) iki 16 313,3 tūkst. Lt (2009 m.), t. y. išaugo 10 143,3 tūkst. Lt. Kadangi rangos sutartyje nenustatyta konkreti projektavimo darbų kaina, buvo nustatyta tik 6,3 proc. nuo atstatymo darbų kainos, todėl, išaugus atstatymo darbų kainai, išaugo ir projektavimo darbų kaina.

⁴⁹ Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų retrospektyvinis projektas „Ikonografijos, natūros tyrimų duomenų ir renesanso rūmų analogų įvertinimas bei šios medžiagos menotyrinė analizė“, I ir II dalys.

⁵⁰ Konkurencinių derybų sąlygos. Galutinis pasiūlymas.

2 pav. Valdovų rūmų projektavimo darbų 2001–2009m. schema

Projektavimo darbai buvo numatyti vykdyti pagal 2000-07-05 Konkurencinių derybų sąlygose pateiktą projektavimo užduotį, pagal kurią techninis projektas turėjo būti rengiamas korpusams (16.2 p.). Pradėjus vykdyti valdovų rūmų atstatymą, projektinė užduotis 2001-11-28 pakeista. Dėl šios priežasties kompleksas buvo projektuojamas ir statomas visa apimtimi, neišskaidant statybos pagal korpusus. Pažymėtina, kad technologinė ir inžinerinė įranga buvo suprojektuota kaip vientisa sistema visam pastatų kompleksui. Pastatų dalyse (korpusuose), kuriuose suprojektuoti inžinerinių sistemų agregatai (ventiliacinės kameros, šaldymo kameros), šiuo metu statybos darbai nebaigti, o inžinerinės sistemos nesumontuotos ir nesuderintos, jų eksploatacija negalima. Brangiai restauruotos eksponuojamos autentiško mūro ir kitų vertybių liekanos, kurioms apsaugoti reikia specialių oro ir drėgmės sąlygų, šiuo metu neapsaugotos, prasidėjo jų korozija.

Be to, pakeitus projektavimo užduotį, buvo pakeistos pirkimo sąlygos, todėl užsakovas turėjo skelbti naują pirkimą, tačiau to nepadarė. Dėl viešojo pirkimo įvertinimo Valstybės kontrolė kreipėsi į Viešųjų pirkimų tarnybą (žr. 11 psl.). Pagal Pilių direkcijos 2001-11-28 patvirtintą projektavimo užduotį „Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų, Katedros aikštė Nr. 3, atkūrimo projektui parengti“ numatyta „vykdyti techninį projektą etapais, pagal suderintą programą“. Auditoriams „suderinta programa“ audito metu pateikta nebuvo, todėl vertinti jos vykdymo negalime.

Pilių direkcija neužtikrina, kad projektavimo darbai būtų vykdomi efektyviai, nes rangos sutartyje nenustatyta konkreti projektavimo darbų kaina, nustatytas tik 6,3 proc. dalis nuo atstatymo darbų kainos, todėl, išaugus atstatymo darbų kainai, išaugo ir projektavimo darbų kaina. Projektavimo darbai pabrango nuo 6 170 tūkst. Lt iki 16 313,3 tūkst. Lt.

Pilių direkcija neužtikrina, kad:

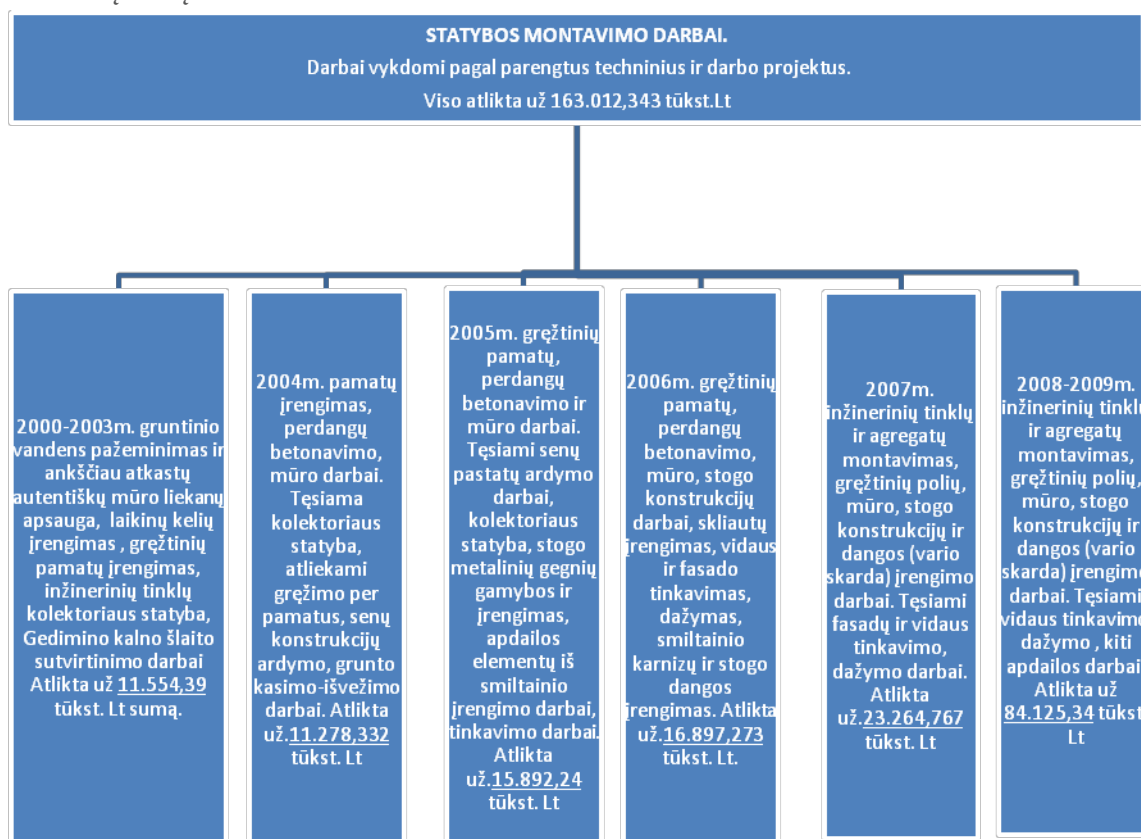
– pakeitus projektavimo užduotį būtų skelbtas naujas pirkimas,

– projektavimo darbai būtų vykdomi laikantis konkurso laimėtojo galutinio pasiūlymo sąlygų, dėl to kompleksas buvo projektuojamas ir statomas visa apimtimi. Neišskaidant statybos pagal korpusus, buvo prarasta galimybė baigtus korpusus pripažinti tinkamais naudojimui, todėl nebuvo sudarytos reikiamos sąlygos eksponuotoms autento liekanoms išsaugoti, o LDK valdovų rūmų muziejus veikia nepripažintame tinkamu naudoti pastate.

3.2.2. Statybos darbai

Žemutinės pilies Valdovų rūmų atstatymo darbai pradėti 2000 m. rugsėjo mėn. Statybos aikštelės parengiamieji ir autentiškų liekanų apsaugos darbai vykdyti 2000–2003 m. Jų bendra vertė 11 632,3 tūkst. Lt. Gręžtinių pamatų, mūro ir stogo įrengimo darbai vykdyti 2004–2007 m. Jų vertė 67 435,8 tūkst. Lt. 2008–2009 m. vykdyti pastato išorės ir vidaus apdailos darbai, montuojama inžinierinė įranga, kurių vertė 84 569,4 tūkst. Lt.

3 pav. Valdovų rūmų SMD 2001–2009 m. schema

Remdamiesi audito metu pateiktais dokumentais nustatėme, kad sąmatose buvo nurodomos darbų atlikimo kainos, kurios nesutapdavo su darbų priėmimo-perdavimo aktuose nurodytomis jų pasirašymo datos rinkos kainomis. Rangos sutarties 3.4. punkte nustatyta, kad atsiskaitymai vykdomi kas mėnesį, pateikiant atliktų darbų aktus. Jie turi būti paruošiami pagal sudarytas ir patvirtintas objektines ir lokalines sąmatas, kurios sudaromos detaliųjų išteklių poreikių žiniaraščio pagrindu kiekvienai statinio daliai ir technologiniu ar konstruktyviniu požiūriu savarankiškoms statinio dalims. Audito metu nustatėme, kad 2002 m. atliktų darbų objektinės ir lokalinės sąmatos patvirtintos pavėluotai.

Auditorių nuomone, dalis Valdovų rūmų atstatymo darbų neturi restauravimo darbams būdingų požymių (yra nauja statyba), tačiau kaina buvo nustatyta kaip restauravimo darbų.

Pavyzdys

Fasadų tinkavimo darbų įkainis (N15-93) taikomas naujai statomiems pastatams, tačiau rangovas užsakovui pateiktuose atliktų darbų aktuose darbus įkainavo aukštesniais įkainiais (A8-41), tai yra naudojamais restauruojant pastatus.

Fasadų ir skliautų tinkavimo darbų kainos nustatymui rangovas naudoja normatyvus, kurie taikomi restauruojant pastatus. Auditorių nuomone, kadangi buvo statomas naujas statinys, taikomi restauraciniai įkainiai dalinai neatitinka atliekamų darbų pobūdžio, todėl už šiuos darbus Užsakovas rangovui mokėjo iki 1,4 karto didesnėmis kainomis.

Tam tikrais atvejais auditoriams kilo abejonių dėl pirktų brangių medžiagų ir inventoriaus kainų racionalumo.

Pavyzdys

Per administracinių patalpų apžiūrą nustatėme, kad darbo kabinetų šviestuvų, WC patalpų medžiagų ir sanitarinės įrangos kaina neatitinka racionalaus lėšų panaudojimo ir ekonomiškumo kriterijų: pvz.: porankis su popieriaus laikikliu 1 226,46 Lt vnt., WC šepetys chromuotas 447,11 Lt vnt., dozatorius 451,7 Lt vnt., rankšluostinė 803,87 Lt vnt., šiukšliadėžė 669,13Lt vnt.

Rangovas vidaus patalpose atliekamų tinkuotų sienų apdailos dažymo darbų kainą nustatė taikydamas UAB „Sistela“ parengtą dažymo darbų normatyvą N15-134 (tinkuotų vidaus sienų labai geras dažymas vandens emulsijos dažais). Pagal sąmatinio normatyvo sąnaudų skaičiavimuose įtrauktus darbus normatyve N15-134 numatyta visa technologinė darbų seka (paruošimas, glaistymas, dažymas), siekiant aukštos darbų kokybės. Šiuo atveju aukšta sienų apdailos kokybė turėjo būti pasiekta taikant tikrai darbų normatyvą N15-134. Audito metu nustatyta, kad atliktų darbų aktuose rangovas papildomai taikė darbų normatyvą N15-169-2 (tinkuotų arba betono sienų labai geras glaistymas ir šlifavimas 2 kartus). Už šiuos darbus 2007–2010 m. rangovui papildomai sumokėta 299,5 tūkst. Lt.

UAB „Panevėžio statybos trestas“ 2005-01-05 raštu Nr. 15-28 „Dėl LDK Valdovų rūmų atkūrimo darbų kainos skaičiavimo tvarkos“, motyvuodamas tuo, kad Valdovų rūmų objektas yra unikalus, vyksta archeologiniai, architektūriniai, istoriniai, meniniai tyrimai, projektavimas ir statybos darbai, dėl ko darbo dokumentacija nuolat koreguojama, o tai priverčia daryti statybos darbų pertraukas, darbininkai laikinai perkeliami prie kitų darbų, vėliau grįžta daryti pakeitimus, kreipėsi į Aplinkos ministeriją prašydamas leisti Valdovų rūmų objektui bendrai statybiniais darbams taikyti specifinių sąlygų paminkloauginiuose objektuose koeficientus: Valdovų rūmų komplekso visų korpusų nulinio ciklo, kiemo rūšio, požeminių komunikacijų įrengimo darbams $k = 1,6$, antžeminės dalies konstruktyvų darbams $k = 1,3$. Aplinkos ministerija 2005-03-10 raštu Nr. (13-4)-D8-2000 pritarė, kad, užsakovui sutikus, mechanizmų ir darbo sąnaudoms korpuso nulinio ciklo, kiemo rūšio, požeminių komunikacijų įrengimo darbams būtų taikomas $k = 1,4$ koeficientas, antžeminės dalies konstruktyvams $k = 1,25$. Užsakovas, remdamasis Aplinkos ministerijos raštu, leido rangovui taikyti šiuos koeficientus.

UAB „Panevėžio statybos trestas“ 2006-05-22 raštu Nr. 15-1377 „Dėl LDK Valdovų rūmų atkūrimo darbų kainos skaičiavimo tvarkos“, nurodydamas panašias priežastis ir tai, kad darbo rinkoje susidariusi situacija diktuoja ženkliai didesnes rinkos kainas už atliekamus darbus, kreipėsi į Vyriausybę prašydamas leisti, koreguojant Valdovų rūmų projektinę dokumentaciją ir atsiskaitant už atliktus darbus, taikyti visiems darbams tokius koeficientus: darbo sąnaudoms $k = 2,3$, mechanizmams $k = 1,5$. Vyriausybė 2006-05-31 pavedimu Nr. 22-3724 pavedė Aplinkos ministerijai įvertinti statybos skaičiuojamųjų kainų pokytį ir spręsti klausimą dėl darbo sąnaudų ir mechanizmų koeficientų koregavimo. Aplinkos ministerija 2006-06-05 raštu Nr. (13-0)-D8-4775, koreguojant Valdovų rūmų techninę dokumentaciją statybos-montavimo darbams, kuriuos numatoma atlikti po 2006-07-01, leido taikyti šiuos statybos išteklių skaičiuojamųjų kainų (pagal 2006-01-01 kainas) koeficientus: statybinių mašinų ir mechanizmų eksploatacijai $k = 1,50$, darbo užmokesčiui $k = 2,0$.

Atkreiptinas dėmesys, kad prašymuose didinti kainas nurodytos priežastys (Valdovų rūmų objektas yra unikalus, vyksta archeologiniai, architektūriniai, istoriniai, meniniai tyrimai, projektavimas ir statybos darbai, todėl darbo dokumentacija nuolat koreguojama, o tai priverčia daryti pertraukas statybos darbų procese, darbininkai laikinai perkeliama prie kitų darbų, paskui grįžta atgal daryti pakeitimus) nepagrįstos, nes visus darbus (tyrinėjimo, projektavimo ir atstatymo), dėl kurių stabdomi darbai ir pan., atlieka tas pats rangovas – TŪB „Vilniaus papėdė“. Taip pat reikia atkreipti dėmesį, kad už atliktus darbus atsiskaitoma darbų atlikimo laikotarpio rinkos kainomis. Taikant Aplinkos ministerijos nustatytus statybos išteklių skaičiuojamųjų kainų koeficientus 2005–2008 m. Valdovų rūmų atstatymo kaina išaugo 7650,1 tūkst. Lt (be PVM 6 473,3 tūkst. Lt).

Atkreiptinas dėmesys, kad 2000-09-08 Rangos sutarties 3.1 p. nustatyta, kad sutarties objekto kaina turi būti paskaičiuojama pagal Aplinkos ministerijos patvirtintų skaičiuojamųjų rinkos kainų normatyvus ir statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo rekomendacijas. Aplinkos ministerija tik pritarė šių koeficientų naudojimui, bet jų nepatvirtino. Taikydamas kainą didinančius koeficientus, užsakovas nesilaikė sutarties 3.1 p. reikalavimo, kad kainos turi būti apskaičiuotos pagal Aplinkos ministerijos patvirtintus skaičiuojamųjų rinkos kainų normatyvus.

Pilių direkcija neekonomiškai naudojo Valdovų rūmų atstatymui skirtas lėšas, nes:

- apmokėdama rangovui už atliktus darbus taikė Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nepatvirtintus koeficientus, dėl to 2005–2008 m. darbų kaina padidėjo 7 650,1 tūkst. Lt (be PVM 6 473,3 tūkst. Lt),
- 2007–2010 m. rangovui papildomai sumokėjo 299,5 tūkst. Lt už nebūtinus reikiamai kokybei pasiekti papildomus glaistymo darbus,
- naujos statybos darbams taikė restauravimo darbų sąmatinius normatyvus, rangovas dėl to galėjo didinti savo pajamas.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados:

1. Valdovų rūmų atstatymas vykdomas nerezultatyviai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai neatstatyti iki Lietuvos vardo paminėjimo pirmojo tūkstantmečio sukakties datos), nes:

- Kultūros ministerija neužtikrino tinkamo darbų organizavimo ir koordinavimo, nors teisinis reglamentavimas, institucinė sąranga ir subjektų įgaliojimai sudarė tam sąlygas (10–19 psl.);

- Kultūros ministerijos sudaryta koordinacinė komisija Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimui netinkamai vykdė pavestą funkciją įvertinti tyrimo darbų tikslingumą ir tinkamą atlikimą (10–17, 30–32 psl.);

- Pilių direkcija netinkamai vykdė jai priskirtas funkcijas, nes neužtikrino, kad laiku būtų parengtas ir patvirtintas statinio projektas, kad būtų laikomasi rangos sutarties reikalavimų, kad organizaciniai sprendimai (statybos ir projektavimo darbai buvo vykdomi lygiagrečiai, priimami ir dažnai keičiami projektiniai sprendimai, archeologiniai tyrimai buvo pakartotinai vykdomi ankščiau tyrinėtose vietose) būtų priimami laiku (11-17, 26–37 psl.);

- Vilniaus pilių jungtinio komplekso teritorijoje veikianti įstaiga – Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija nepilnai užtikrino kultūrinio rezervato, kaip teritorinio kultūros paveldo objektų komplekso su jame esančiomis nekilnojamosiomis ir kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, apsaugos ir tvarkymo (18–19 psl.);

- Kultūros paveldo departamentas Žemutinės pilies teritorijoje vykdytų archeologinių tyrimų kontrolę vykdė netinkamai, neužtikrino tyrinėjimo darbų ataskaitų pateikimo laiku, todėl archeologinių tyrimų poreikis nustatytas netinkamai, kyla grėsmė eksponuotoms autento liekanoms (19, 27–30 psl.);

- Lietuvos istorijos institutas neužtikrino tinkamo valstybės interesų atstovavimo viešojoje įstaigoje Pilių tyrimo centre „Lietuvos pilys“, kurios steigėjas ir dalininkas yra, dėl to numatytas uždavinys – kompleksiskai ištirti Vilniaus žemutinėje pilyje esančias Valdovų rūmų liekanas ir sukaupti medžiagą rūmams atkurti – nebuvo pasiektas efektyviausiu būdu (17 psl.);

- istoriniai menotyriminiai tyrimai, vykdyti 2002–2006 m., nerezultatyvūs, nes tik apie 30 proc. tyrimų metu surinktos medžiagos panaudota tolesniems Valdovų rūmų atkūrimo darbams (29–31 psl.);

- nepaisant to, kad Valdovų rūmų atstatymui skirta beveik du kartus daugiau lėšų, negu planuota rūmų atstatymo darbų pradžioje, rūmai neatstatyti, nes Kultūros ministerija ir Pilių direkcija nesiėmė efektyvių organizacinių veiksmų siekiant išvengti projektavimo sprendinių kaitos ir KM neįgyvendino tokios kontrolės sistemos, kuri apimtų faktinių išlaidų lyginimą su numatytu biudžetu, statybų pažangos stebėjimą ir reikalavimą pagrįsti biudžeto viršijimą, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų muziejus veikia nepripažintame tinkamu naudoti pastate (19–24 psl.).

2. Valstybės biudžeto lėšos, skirtos atstatyti Valdovų rūmus, naudojamos neefektyviai, nes:

- Valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija neinicijavo rangos sutarties pakeitimo/pratęsimo, nors 2000-09-08 darbų rangos sutartyje numatyta, kad Žemutinės pilies Valdovų rūmų atstatymo darbų pabaiga – 2009 m. I pusmetis (2.1 p.), tebegalioja rangovui palankios sutarties sąlygos (11–17 psl.);

- Pilių direkcija be ekonominio pagrindimo Pilių tyrimo centrui už tyrimų vykdymą apmokėjo pridėtines išlaidas (87,9 tūkst. Lt) (29–31 psl.);

- apmokėdama už tyrimus, Valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija netaikė tuo metu galiojusių Nekilnojamųjų kultūros vertybių specialių tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų sąnaudų normatyvų, neaišku, kokiais kriterijais vadovavosi apmokėdama už atliktus tyrimus (29–31 psl.);

- archeologiniai tyrimai pakartotinai vykdyti tyrinėtose vietose, todėl 2002–2009 m. archeologiniams tyrimams skirtos lėšos išaugo 1 586,6 tūkst. Lt, anksčiau konservuotų vietų atkasimas papildomai kainavo 357,2 tūkst. Lt (27–29 psl.);

- Pilių direkcija neužtikrino, kad projektavimo darbai būtų vykdomi efektyviai, nebuvo laikomasi konkurso laimėtojo galutinio pasiūlymo sąlygų; pakeitus projektavimo užduotį neskelbtas naujas pirkimas; projektavimo darbai pabrango nuo 6 170 tūkst. Lt iki 16 313,3 tūkst. Lt (33–35 psl.);

- Pilių direkcija, taikydama Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nepatvirtintus koeficientus, rangovui už 2005–2008 m. atliktus darbus papildomai sumokėjo 7 650,1 tūkst. Lt (be PVM 6 473,3 tūkst. Lt) ir 2007–2010 metais už nebūtinus reikiamai kokybei pasiekti papildomus glaistymo darbus sumokėjo 299,5 tūkst. Lt (36–37 psl.);

- 2003–2006 m. 3 660,9 tūkst. Lt lėšų, skirtų Valdovų rūmų atstatymui, panaudota kitoms (1 500 tūkst. Lt Arkikatedros bazilikos 153,83 kv. m. rūšio patalpų į patalpų įsigijimui, 2052,6 tūkst. Lt Lietuvos nacionaliniame muziejuje statybos – remonto darbus atlikimui ir 108,3 tūkst. Lt Vilniaus miesto savivaldybės patalpų (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius) remontui) išlaidoms finansuoti (24–26 psl.);

- dėl to, kad valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija rangos sutartyje nenustatė konkrečios galutinės statinio kainos, naujos statybos darbams buvo taikomi restauravimo darbų sąmatiniai normatyvai, ir dėl kitų priežasčių Valdovų rūmų atstatymo kaina 2001–2010 m. padidėjo 3,63 karto nuo rangovo numatytos orientacinės 114 670,0 tūkst. Lt kainos iki patvirtintos statinio kainos 367 669,2 tūkst. Lt (11–17, 21-24, 33–37 psl.).

3. Pilių direkcija, vykdydama Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo pirkimo procedūras, rengdama pirkimo dokumentus, sudarydama 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartį, pažeidė tuo metu galiojusius teisės aktus. 2000-2009 m. metinėse sutartyse buvo įtraukta objektai, kurie nebuvo nustatyti Pirkimo sąlygose ir dėl kurių tiekėjai nepateikė pasiūlymų ir kurių darbų (tyrimo, projektavimo ir statybos) finansavimui buvo numatyta skirti 4 951,9 tūkst. Lt. (11–15 psl.).

4. Pilių direkcija nepagrįstai padidino Valdovų rūmų nebaigtos statybos vertę 3 660,9 tūkst. Lt, nes į nebaigtos statybos vertę įskaičiavo 1 500 tūkst. Lt vertės rūsio patalpas, valdomas patikėjimo teise, 2052,6 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir 108,3 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Vilniaus savivaldybės pastate (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius) (24–26 psl.).

Rekomendacijos

Kultūros ministerijai:

1. Siekiant užtikrinti rezultatyvų Valdovų rūmų atstatymą ir efektyvų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, numatyti ir įgyvendinti priemones, užtikrinančias organizacinių sprendimų savalaikį įgyvendinimą, papildomų kontrolės procedūrų, užtikrinančių, kad Kultūros ministerijos įsteigtos įstaigos, susijusios su Valdovų rūmų atstatymu (KPD, rezervato direkcija, Pilių direkcija, LDK Valdovų rūmų muziejus), tinkamai vykdytų priskirtas funkcijas, įdiegimą (1, 3 ir 4 išvados).

2. Siekiant užtikrinti taupų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, inicijuoti, kad Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos ir valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija parengtų atstatymo darbų sąmatinius normatyvus, ir juos patvirtinti (2 išvada).

Valstybinei įmonei Vilniaus pilių direkcijai:

1. Inicijuoti 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutarties pakeitimą, išbraukiant iš sutarties objekto dalis, nenurodytas pirkimo dokumentuose, ir kitas objekto dalis, paliekant prioritetinį objektą Valdovų rūmus, nustatant galutinę statinio užbaigimo kainą, terminą ir papildomas sąlygas, užtikrinančias rangovo atsakomybę už kainos ir termino laikymąsi (2 ir 3 išvados).

2. Apmokant už tyrimus taikyti galiojančius nekilnojamųjų kultūros vertybių specialių tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų sąnaudų normatyvus. Užtikrinti, kad restauravimo darbų sąmatiniai normatyvai nebūtų taikomi naujos statybos darbams (2 išvada).

3. Atsižvelgiant į ataskaitoje nurodytas neatitiktis, įvertinti sąskaitų likučius, pripažinti juos ir patikslintus duomenis užregistruoti apskaitoje (4 išvada).

Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos:

Užtikrinti pilių teritorijoje nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo tinkamą laikymąsi ir savalaikį Vilniaus Žemutinės pilies tyrinėjimo darbų ataskaitų pateikimą (1 išvada).

5-ojo audito departamento direktorė

Daiva Bakutienė

Vyriausiasis valstybinis auditorius

Jonas Izokaitis

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (po vieną egz.) pateiktos:

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų
 rūmų atstatymas“
 1 priedas

Valdovų rūmų atstatymo darbų pirkimo organizavimas

Kultūros ministro 1999-03-06 sudaryta komisija⁵¹ inicijavo Valdovų rūmų ir visų Žemutinės ir Aukštutinės pilių perspektyvinės tyrinėjimo ir atkūrimo programos ir darbų atlikimo grafiko parengimą.

Vadovaujantis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymu ir Kultūros ministerijai pritarus⁵², Pilių direkcija 2000 m. organizavo rangovo parinkimą⁵³ konkurencinių derybų būdu Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo darbams vykdyti. Skelbime apie darbų pirkimą direkcija nurodė, kad iki 2000-06-26 kartu su pirminiais pasiūlymais teikėjai turi pateikti jų kvalifikacijos duomenis patvirtinančius dokumentus. Atkreiptinas dėmesys, kad svarstant Darbų pirkimo konkurencinių derybų būdų sąlygas su pasirinktais tiekėjais (2000-07-11 protokolais be numerio) komisija akcentavo, kad svarbi turi būti ir teikėjo paminklotvarkos patirtis.

Pilių direkcijos 2000-07-05 parengtoje Vilniaus Pilių jungtinio komplekso statinių bei jų liekanų tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto kompleksinės darbų programos vykdymo konkurencinių derybų sąlygų medžiagoje techniniam ir finansiniam pasiūlymui pateikti Valdovų rūmų atstatymo darbų vertę nenurodyta, numatytas tik reikalavimas, kad „pasiūlymuose turi būti nurodoma, jog kainos skaičiuojamos pagal Aplinkos ministerijos patvirtintą Statybų skaičiavimo tvarką“. Pasiūlymuose kainos negali būti mažesnės daugiau kaip 5 proc. negu Aplinkos ministerijos patvirtintos Statybų resursų skaičiuojamosios rinkos kainos“. Parinkdama šiam tikslui rangovą, Pilių direkcija nurodė, kad vadovausis Viešojo pirkimo įstatymu⁵⁴ ir Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo metodika⁵⁵. Direkcija nustatė pasiūlymo ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus:

- pasiūlymo kaina,
- pasiūlymo pirkimo objekto techninis įvertinimas (funkcinių savybių įvertinimas).

Visi konkurencinėse derybose dalyvavę teikėjai pateikė pasiūlymus dėl Vilniaus pilių jungtinio komplekso statinių bei jų liekanų tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto darbų kainos bei Žemutinės pilies valdovų rūmų tyrimo, projektavimo ir atstatymo darbų programas, kuriose numatė lėšų poreikį 2000–2009 m., kaip buvo reikalaujama Pasiūlymų reikalavimo 3.1. punkte.

⁵¹ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 1999-03-06 įsakymas Nr. 65 „Dėl Vilniaus Aukštutinės ir Žemutinės pilių atkūrimo, panaudojimo ir priežiūros darbų programos“.

⁵² Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2000-04-25 raštas Nr.006-06-872.

⁵³ Paskelbta „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ (2000-05-20 Nr. 21) ir 2000-05-17 leidinyje „Biznis Baltii“.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos viešojo pirkimo įstatymo pakeitimo įstatymas (1999-06-03 Nr. VIII-1210).

⁵⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-12-30 nutarimu Nr. 1503 patvirtinta Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo metodika.

Darbų pavadinimas	Rangovo pavadinimas		
	Konsorciumas „Papėdė“	UAB „Senovė“	AB „Marijampolės statyba“
Vilniaus pilių jungtinio komplekso statinių bei jų liekanų tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto darbu kaina	0,99 (Aplinkos ministerijos patvirtintų Statybos resursų skaičiuojamosios rinkos kainos)	0,98 (Aplinkos ministerijos patvirtintų Statybos resursų skaičiuojamosios rinkos kainos)	0,98 (Aplinkos ministerijos patvirtintų Statybos resursų skaičiuojamosios rinkos kainos)

Iš pateiktų dokumentų nustatyta, kad nė vienas teikėjas nenurodė kainos, už kurią atliks Pasiūlymų reikalavimuose nurodytus darbus, o nurodė tik kainos apskaičiavimo būdą. Atliekant pasiūlymo kainos vertinimą, kaip pasiūlymo kaina vertinti tiekėjų siūlomi kainų koeficientai, o ne pasiūlymo kainos (tuo metu galiojusiame Viešųjų pirkimų įstatyme⁵⁶ nurodyta, kad pasiūlymo kaina – pasiūlyme nurodytų prekių, paslaugų ar darbų kainos kitų pirkimo dokumentuose nurodytų papildomų paslaugų kainų suma). Apskaičiuojant visas numatomas statinio projekto parengimo ir įgyvendinimo išlaidas, pagrindu turėtų būti imamas kainų lygis išlaidų nustatymo momentu, o išlaidų lygio fiksavimo data nurodoma sudaromuose dokumentuose.

Atkreiptinas dėmesys, kad tiekėjas (konsorciumas „Papėdė“), siūlęs didesnę kainos indeksą (0,99), numatė mažesnę Žemutinės pilies valdovų rūmų tyrimo, projektavimo ir atstatymo darbų programos lėšų poreikį 2000–2009 m. (114 670,0 tūkst. Lt), o tiekėjai (UAB „Senovė“ ir AB „Marijampolės statyba“), siūlę mažesnę kainos indeksą (0,98), numatė didesnius lėšų poreikius 2000–2009 m. (atitinkamai 156 495,0 tūkst. Lt ir 125 440,0 tūkst. Lt). Auditorių nuomone rangovo pasiūlymo vertinimas pagal kainų indeksą – nepakankamai objektyvus.

Žemutinės pilies valdovų rūmų tyrimo, projektavimo ir atstatymo darbų programa, numatant lėšų poreikį 2000–2009 m. tūkst. Lt.

Darbų pavadinimas	Rangovo pavadinimas		
	Konsorciumas „Papėdė“	UAB „Senovė“	AB „Marijampolės statyba“
Tyrinėjimo darbai	9500,00	4165,00	5600,00
Projektavimo darbai	6170,00	8330,00	7840,00
Atstatymo darbai	99000,00	119000,00	112000,00
Lauko inžinerinių tinklų įrengimas ir teritorijos sutvarkymas (priduodant objektą)		25000,00	
Iš viso	114670,00	156495,00	125440,00

TŪB „Papėdė“ pateiktame pasiūlyme Žemutinės pilies valdovų rūmų tyrimo, projektavimo ir atstatymo darbams lėšų poreikis 2000–2009 m. nurodytas 114 670,0 tūkst. Lt. Jis apskaičiuotas priimant analogiškų objektų tam tikrų darbų rūšių kainas. Šis lėšų poreikis pasirašytoje rangos sutartyje įvardytas kaip Vilniaus pilių jungtinio komplekso Žemutinės pilies valdovų rūmų darbų orientacinė kaina.

8 lentelė. Metinis lėšų poreikis

⁵⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (1999-10-01 Nr. VIII-1210 redakcija).

2000 m. – 1335 tūkst. Lt

2001 m. – 8195 tūkst. Lt

2002 m. – 8840 tūkst. Lt

2003 m. – 11440 tūkst. Lt

2004 m. – 11810 tūkst. Lt

2005 m. – 16380 tūkst. Lt

2006 m. – 16220 tūkst. Lt

2007 m. – 16390 tūkst. Lt

2008 m. – 16080 tūkst. Lt

2009 m. I pus. – 7980 tūkst. Lt

Iš viso 114 670 tūkst. Lt.

Šaltinis – VĮ Vilniaus pilių direkcija

Laimėtoju pripažintas konsorciumas „Papėdė“ (2000 m. pavadinimas pakeistas į „AB „Panevėžio statybos trestas“ ir partnerių TŪB „Vilniaus papėdė“), pasiūlyme pateikęs 114 670,0 tūkst. Lt darbų kainą ir kasmetinį lėšų poreikį (žr. 1 lentelę). Ši bendra kaina (114 670,0 tūkst. Lt) nustatyta ne visoms pirkimo objekto dalims, o tik Žemutinės pilies valdovų rūmų darbų daliai.

Dokumento „Projektavimo užduotis Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų, Katedros aikštė Nr. 3 atstatymo projektui parengti“, parengto 1998 m., 16.2 punkte numatyta, kad techninis projektas, parengus viso komplekso architektūrinę dalį, rengiamas tam tikroms dalims. Išanalizavę audito metu pateiktus dokumentus (galutinį pasiūlymą) nustatėme, kad TŪB „Papėdė“ pateiktoje Žemutinės pilies valdovų rūmų tyrimo, projektavimo ir atstatymo darbų programoje, numatant lėšų poreikį (2000–2009 m.) nurodė, kad techninis projektas bus parengtas 2002 m., tačiau 2001-12-04 buvo patvirtinta nauja Projektavimo užduotis Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų, Katedros aikštė Nr. 3 atkūrimo projektui parengti. Joje nurodyta, kad techninis projektas rengiamas etapais pagal suderintą programą (ne dalimis, kaip buvo numatyta 1998 m. projektavimo užduotyje).

Pilių direkcija 2000-09-08 sudarė rangos sutartį su AB „Panevėžio statybos trestas“ ir partnerių TŪB „Vilniaus papėdė“. Sutarties objektas – Vilniaus pilių jungtinio komplekso statinių ir jų liekanų tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto darbų vykdymas. Sutartyje aptartos mokslo tiriamųjų darbų kainos, numatant archeologiniams tyrimams taikyti Kultūros vertybių apsaugos departamento 1998-12-22 patvirtintus sąnaudų normatyvų rinkinius, o istorinius, meno ir architektūrinius tyrimus ir medžiagos apibendrinimą vykdyti pagal patvirtintas programas. Sutarties 3.2 p. numatyta galimybė, pasikeitus norminiams aktams, sutarties objekto kainą perskaičiuoti. Remiantis sutarties 1.2 p. buvo sudaromos metinės rangos sutartys, kuriose, priklausomai nuo metams skirto finansavimo, nustatomos konkrečios darbų apimtys ir eiliškumas pagal objektus, sudaromi ir patvirtinami darbų atlikimo grafikai.

Sudarant rangos sutartį pakeistas Pasiūlymų reikalavimų 1 punkte nurodytas patikslintas pirkimo objekto aprašymas, t. y. Vilniaus pilių jungtinio komplekso objektų, kurių tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto darbų pirkimui vykdomos konkurencinės derybos, sudėtis. Papildomai rangos sutartyje įrašytos Vilnius pilių jungtinio komplekso objekto dalys (Naujojo arsenalo buvusių arklidžių pastato rekonstrukcija, buvusių kareivinių T. Kosciuškos g. 3 01 korpuso rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms ir kiti Vilniaus pilių jungtinio komplekso objektai), kurios nebuvo nurodytos pirkimo dokumentuose (žr. 8 lentelę).

Vilniaus pilių jungtinio komplekso objektų, kuriems vykdomi tyrimo, projektavimo, atkūrimo, restauravimo ir remonto darbai sudėtis:

Eil. Nr.	Vilniaus pilių jungtinio komplekso objekto dalies pavadinimas (nurodytas pirkimo dokumentuose)	Vilniaus pilių jungtinio komplekso objekto dalies pavadinimas (nurodytas 2000 m. rugšėjo 8 d. rangos sutartyje)
1	Žemutinės pilies valdovų rūmų pamatų liekanų uždengimas, tyrimas, projektavimas, restauravimas.	Žemutinės pilies valdovų rūmų pamatų liekanų uždengimas, tyrimas, projektavimas, restauravimas.
2	Žemutinės pilies valdovų rūmų, tyrimas, projektavimas, atkūrimas.	Žemutinės pilies valdovų rūmų, tyrimas, projektavimas, atkūrimas.
3	I-osios oficinios (Lietuvos Nacionalinis muziejus, Arsenalo g. 1) patalpų remontas.	Naujojo arsenalo I-osios oficinios (Lietuvos Nacionalinis muziejus, Arsenalo g. 1) patalpų remontas.
4	Pilių prižiūrėtojo namo (Arsenalų g.) rekonstrukcija.	Naujojo arsenalo Pilių prižiūrėtojo namo (Arsenalų g. 1) rekonstrukcija.
5		Naujojo arsenalo buv. arklidžių pastato rekonstrukcija*.
6	III-osios oficinios (buv. Radvilų rūmai) tyrimas, projektavimas, atkūrimas (atstatymas).	III-osios oficinios (buv. Radvilų rūmai) tyrimas, projektavimas, atkūrimas (atstatymas).
7	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.3 korpuso 02 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus saugykloms.	
8		Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.3 korpuso 01 ir 02 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms*.
9	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.3 korpuso 03 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.3 korpuso 03 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.
10	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.3 korpuso 04 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.3 korpuso 04 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.
11	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.1 korpuso 01 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.1 korpuso 01 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.
12	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.1 korpusų 02 ir 03 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.1 korpusų 02 ir 03 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.
13	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.1 korpusų 04 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.	Buvusių kareivinių T. Kosciuškos g.1 korpusų 04 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos Nacionalinio muziejaus reikmėms.
14	Aukštutinės pilies komplekso statinių, jų liekanų bei teritorijos tyrinėjimo, projektavimo ir tvarkymo darbai.	Aukštutinės pilies komplekso statinių, jų liekanų bei teritorijos tyrinėjimo, projektavimo ir tvarkymo darbai.
15		Kiti Vilniaus pilių jungtinio komplekso objektai*

* Objekto dalys, papildomai įrašytos Rangos sutartyje

Pilių direkcija, papildomai į rangos sutartį įrašiusi Vilnius pilių jungtinio komplekso objekto dalis, iš esmės pakeitė pirkimo sąlygas, kuriomis vadovaujantis 2000-08-11 (vokų atplėšimo data) vykdytas viešasis Vilnius pilių jungtinio komplekso atstatymo darbų pirkimas.

Pilių direkcija, pakeitusi pirkimo objekto aprašymą, pažeidė tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (1996-08-13 Nr. I-1491, 1999-10-01 įstatymo Nr. VIII-1210 redakcija) 34 str. 5 p., kad sudarant pirkimo sutartį negali būti keičiama laimėjusio tiekėjo (rangovo) pasiūlymo kaina, pasiūlymo turinys, sutarties įvykdymo užtikrinimo reikalavimai.

Sudarydama rangos sutartį direkcija nesilaikė tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-08 nutarimo Nr. 956 „Dėl statybos rangos sutarčių sudarymo ir vykdymo“ 1.3. punkto, nes sutartyje neįrašė kainų, kurios nustatomos atsižvelgiant į techninius sprendimus, darbų sąlygas ir statytojo (užsakovo) reikalavimus, ir sutartyje (jos prieduose) nenurodė darbų, kuriuos reikia atlikti, apimties.

Pasirašytoje sutartyje (jos prieduose) nenurodyta darbų, kuriuos reikia atlikti pagal rangos sutartį, sudėtis ir apimtis (darbų kiekiai). Sutartyje nenurodyta, kokius konkrečius Žemutinės pilies valdovų rūmų atstatymo darbus (nepateikti detalūs darbų aprašymai ir pan.) reikia atlikti už sutartyje įrašytą orientacinę kainą – 114 670 tūkst. Lt (Žemutinės pilies valdovų rūmų atstatymo patvirtinto projekto nebuvo, orientacinė kaina apskaičiuota pagal kitų pastatų atstatymo analogines kainas). Kitų sutarties objekto dalių kaina (pinigine išraiška) iš viso nenurodyta. Nesant nurodytų darbo aprašymų, jų kainų apskaičiavimų, sudėtinga vertinti rangovo atliktų darbų ir taikytų kainų pagrįstumą (negalima palyginti jau atliktų darbų su darbais, kurie turėjo būti nurodyti, tačiau nepateikti pasiūlymo dokumentuose).

Kadangi rangos sutartyje nenustatyta skaičiuojamųjų rinkos kainų, taikomų nustatant sutarties kainą, fiksavimo data (nenurodyta, ar sutarties kaina nustatoma sutarties pasirašymo metu galiojančiomis rinkos kainomis, ar kainomis, galiojančiomis metinės rangos sutarties pasirašymo metu), rengiant techninius dokumentus (sąmatas) ir atsiskaitant už atliktus darbus rangovas sau palankiai taikė sąmatinius normatyvus ir kainas.

Naujų objektų (buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpusai 01 ir 07, senojo arsenalo kompleksas, Mindaugo karūnavimo jubiliejus) darbams įsigyti perkančioji organizacija turėjo vykdyti naujus pirkimus, vadovaudamasi tuo metu galiojusios Viešųjų pirkimų įstatymo redakcijos nuostatomis, t.y. nustatyti pirkimo vertę, parinkti pirkimo būdą, parengti pirkimo dokumentus, paskelbti apie pirkimą ir kt.

Nuo 2009-07-01 rangos sutarties galiojimo terminas pasibaigęs, tačiau Pilių direkcija ar rangovas dar nesiėmė priemonių patikslinti rangos sutartį.

VĮ Vilniaus pilių direkcija 2000-09-08 sudarydama Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartį:

– pažeidė tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (1996-08-13 Nr. I-1491, 1999-10-01 Nr. VIII-1210 redakcija) 34 str. 5 p., kad sudarant pirkimo sutartį negali būti keičiama laimėjusio tiekėjo (rangovo) pasiūlymo kaina ir turinys, sutarties įvykdymo užtikrinimo reikalavimai, nes pakeitė pirkimo objekto dalių sudėtį įtraukdama papildomas objekto dalis;

– pažeidė tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-08 nutarimo Nr. 956 „Dėl statybos rangos sutarčių sudarymo ir vykdymo“ 1.3. punktą, nes sutartyje neįrašė kainų, kurios nustatomos

atsižvelgiant į techninius sprendimus, darbų sąlygas ir statytojo (užsakovo) reikalavimus, todėl buvo sudarytos sąlygos rangovui nustatyti sau palankias kainas.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TARNYBA

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei
Pamėnkalnio g. 27
LT-01113 Vilnius

2010-08-23 Nr. 4S-2948

DĖL VĮ „VILNIAUS PILIŲ DIREKCIJA“ PIRKIMO

Viešųjų pirkimų tarnyba, papildydama 2010 m. birželio 19 d. raštą Nr. 4S-2285, informuoja, kad įvertino VĮ „Vilniaus pilių direkcija“ vykdytas konkurencines derybas „*Vilniaus pilių jungtinis kompleksas*“ (skelbtos 2000 m. gegužės 20 d. leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ Nr. 21, pirkimo kodas 2520) (toliau - Pirkimas) ir teikia Pirkimo vertinimo išvados (2010 m. rugpjūčio 19 d. raštas Nr. 4S-2928) patvirtintą kopiją.

PRIDEDAMA. 5 puslapiai.
L. e. direktoriaus pareigas

Žydrūnas Plytnikas

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TARNYBA

VĮ „Vilniaus pilių direkcija“	2010-08-19	Nr.	4S-
B. Radvilaitės g. 7/2	Į 2010-08-06	Nr.	2928
LT-01124 Vilnius			052

DĖL VIEŠOJO PIRKIMO VERTINIMO

Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau - Tarnyba), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102; 2008, Nr. 81-3179, 2009, Nr. 93-3986; 2010, Nr. 25-1174) 8 straipsnio 2 dalies 2 punktu, įvertino VĮ „Vilniaus pilių direkcija“ pateiktą medžiagą apie vykdytas konkurencines derybas „Vilniaus pilių jungtinis kompleksas“ (kvietimas skelbtas 2000 m. gegužės 20 d. leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ Nr. 21, pirkimo kodas 2520, toliau - Kvietimas) (toliau - Pirkimas).

Pirkimui, atsižvelgiant į jo pradžią, taikomos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 1999 Nr. 56-1809) (toliau - Įstatymas) nuostatos. Pirkimas vykdytas pagal Kvietimą ir 2000 m. liepos 5 d. Pirkimo sąlygas (toliau - Pirkimo sąlygos).

Įstatymas nustato, jog perkančioji organizacija turi teisę sudaryti pirkimo sutartį tik tuomet, jei prieš tai ji atliko ir tinkamai įformino viešojo pirkimo procedūras, reglamentuotas Įstatymu, t.y. nustatė pirkimo vertę, parinko pirkimo būdą, parengė pirkimo dokumentus, paskelbė apie pirkimą, ar išsiuntė kvietimus tiekėjams pateikti pasiūlymus, įvertino tiekėjų kvalifikaciją, išnagrino ir palygino tiekėjų pasiūlymus, sudarė preliminarį pasiūlymų eilę, nustatė laimėjusį pasiūlymą, įvykdė tiekėjų apklausą ar atliko kitas Įstatyme numatytas procedūras, priklausomai nuo pasirinkto pirkimo būdo.

Perkančioji organizacija neužtikrino Įstatymo 15 straipsnio 3 dalies nuostatų bei reikalavimų, nurodytų Tarnybos direktoriaus 1999 m. gruodžio 30 d. įsakyme Nr.61 „Dėl prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo vertės nustatymo“ (Žin., 2000, Nr. 2-67), reglamentuojančių pirkimo vertės apskaičiavimą, ir Įstatymo 14 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių pirkimo būdo parinkimą, laikymosi. Tarnybos prašymu (2010 m. liepos 22 d. raštas Nr. 4S-2644, toliau -Prašymas), perkančioji organizacija nepateikė Pirkimo vertės nustatymo patvirtinančių dokumentų, pagrįsdama Pirkimo būdo parinkimo teisėtumą nepateikė paaiškinimų ir argumentų dėl Pirkimo objekto visa apimtimi, t.y. dėl visų sudėtinių Pirkimo objekto dalių (2010 m. rugpjūčio 6 d. raštas Nr. 052, toliau - Raštas).

Įvertinusi pateiktus dokumentus. Tarnyba nustatė, kad:

1. Kvietime nepateikta informacija - pirkimo objekto aprašymas, nurodant techninius bei kitokius reikalavimus, tik nurodyta, kad išsamesnis pirkimo objektui keliamų reikalavimų aprašymas, tiekėjui (rangovui) paprašius, išsiunčiamas faksu. Tai neužtikrina Įstatymo 29 straipsnio dalyje nustatytų reikalavimų laikymosi.

Tarnybos Prašymu perkančioji organizacija nepateikė perkančiosios organizacijos parengto Pirkimo objekto aprašymo. Perkančioji organizacija Raštu informavo, kad tiekėjai nesikreipė dėl tikslesnio Pirkimo objekto aprašymo.

2. Pirkimo sąlygose nepateiktas patikslintas Pirkimo objekto aprašymas (nurodyta tik Pirkimo objekto sudėtinių dalių pavadinimai). Tai pažeidžia įstatymo 31 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 10 straipsnio reikalavimus.

3. Pirkimo sąlygų 2 dalyje pateikta pasiūlymų vertinimo tvarka pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus, kurioje funkciniai parametrai nustatyti atsižvelgiant į rangovo patyrimą, tiriant, projektuojant ir restauruojant nekilnojamas kultūros vertybes (atliktų darbų apimtis per 1997 - 1999 metus) pažeidžia Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 30 d. nutarimu Nr. 1503, (Zin., 2000, Nr. 1-8) 3 punkto nuostatas, kad tiekėjo (rangovo) kvalifikaciją charakterizuojantys parametrai negali būti laikomi pirkimo objekto parametrais ir apskaičiuojant pasiūlymo ekonominį naudingumą netaikomi, ir neužtikrina įstatymo 26 straipsnio 4 dalies nuostatų, kad ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo tvarką reglamentuoja metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės, laikymosi.

4. Pirkimo sąlygų 3.1 punkte nurodyta pateikti pasiūlymus dėl svarbiausio Vilniaus jungtinio pilių komplekso statinio - Žemutinės pilies valdovų rūmų tyrimo (istorinių, archeologinių, architektūrinių, techninių ir specialiųjų projektavimo ir atstatymo darbų programos, numatant lėšų poreikį 2000 - 2009 m., kiekvienais metams ir iš viso), tačiau nenustatyta, kad tiekėjas turi pateikti pasiūlymą dėl visų Pirkimo objekto sudėtinių dalių, taip pat numatant lėšų poreikį.

Tarnyba įvertinusi Pirkimo procedūras, vykdytas pagal Pirkimo sąlygas, parengtas pažeidžiant įstatymo reikalavimus, nustatė, kad:

1. Pirkimo komisija, sudaryta perkančiosios organizacijos direktoriaus 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 14, (toliau - Komisija) viena diena vėliau negu Kvietime nustatyta vokų atplėšimo procedūros pradžia (2000 m. birželio 26 d. 10.00 vai.). Tai pažeidžia įstatymo 6 straipsnio 2 dalies nuostatas, kad komisija veikia nuo sprendimo dėl jos sudarymo priėmimo iki pirkimo sutarties projekto pateikimo perkančiajai organizacijai arba sprendimo nutraukti pirkimą priėmimo. Tarnybai pateiktame, tiekėjų pirminių pasiūlymų vokų atplėšimo protokole, datoje iš viso nenurodyta diena, o valanda (11.00 vai.) nesutampa su Kvietime nurodyta valanda (10.00 vai.). Be to, Komisijos pirmininkas ir nariai nešališkumo deklaracijas pasirašė tik 2000 m. birželio 29 d. Dalyvaudami Komisijos darbe, nepasirašę nešališkumo deklaracijų, pažeidė įstatymo 6 straipsnio 3 dalies nuostatas, kad kiekvienas komisijos narys gali dalyvauti komisijos darbe tik pasirašęs nešališkumo deklaraciją.

2. Tarnybai nepateiktas Komisijos posėdžio protokolas, kuriame būtų užfiksuotas tiekėjų pirminiuose pasiūlymuose nurodytų kvalifikacinių duomenų bei siūlomų pirkimo sąlygų įvertinimas pagal Kvietime nustatytus kriterijus. Tai neužtikrina įstatymo 29 straipsnio 3 dalies nuostatų laikymosi.

3. Derybų su atrinktais tiekėjais metu (derybų protokolai - 2000 m. liepos 11 d. 10.00 vai., 2000 m. liepos 11 d. 10.30 vai., 2000 m. liepos 11 d. 11.00 vai., toliau - Protokolai) neužfiksuota, kad buvo deramasi dėl pasiūlymų turinio - Pirkimo objektui keliamų techninių reikalavimų, darbų kiekių, kainų, be to visiems tiekėjams nebuvo taikomi vienodi reikalavimai, pateikiama skirtinga informacija (*pvz., derybų su AB „Panevėžio statybos trestas“ metu nurodoma, kad bus nagrinėjami visi tiekėjo pateikiami variantai, kad kaina gali priklausyti nuo statybos trukmės, kad svarbiausia patirtis paminklotvarkoje; derybų su UAB „Senovė“ metu pranešamos papildomos derybų sąlygos, derybų su AB „Marijampolės statyba“ metu nurodyta, kad kainų skaičiavimo tvarka bus aptarta*

konkrečiai sutartyje). Tai pažeidžia įstatymo 30 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 2 punkto reikalavimus.

Tarnyba atkreipia dėmesį, kad Tarnybos Prašymu perkančioji organizacija Raštu nepateikė paaiškinimų dėl Protokoluose pateiktos informacijos.

Be to, Tarnyba pastebi, kad Protokolai pasirašyti ne visų Komisijos narių, dalyvavusių derybose. Tai neužtikrina įstatymo 30 straipsnio 2 dalies 3 punkto nuostatų laikymosi.

4. Komisija 2000 m. rugpjūčio 11 d. posėdyje, protokolas Nr. 2, nustatė, kad visi pasiūlymai atitinka Pirkimo sąlygas ir ekonominio naudingumo kriterijus paskaičiavo pagal tiekėjų pasiūlymuose deklaruojamus duomenis, užfiksuotus Komisijos 2000 m. rugpjūčio 11 d. posėdžio protokole Nr.1 (vokų su pasiūlymais atplėšimo posėdžio protokolas). Tačiau Tarnyba, susipažinusi

su tiekėjų pasiūlymais, nustatė, kad Komisija neįvertino tiekėjų pasiūlymuose pateiktų duomenų apie atliktus darbus atitikimo nustatytiems reikalavimams (pasiūlymuose duomenys pateikti neišsamūs, netikslūs, nepateikti deklaruojamus atliktus darbus pagrindžiantys dokumentai) ir neteisingai apskaičiavo pasiūlymų ekonominio naudingumo kriterijus, nes, pavyzdžiui:

4.1. Konsorciumo „Papėdė“ pasiūlyme nurodyta, kad „nekilnojamose kultūros vertybėse atliktų darbų apimtis per 1997, 1998 ir 1999 metus - 91826,294 tūkst. Lt. Į šias darbų apimtis įtraukti AB „Panevėžio statybos trestas“ atlikti darbai, kurie nepriskiriami nekilnojamose kultūros vertybėse atliktiems darbams (Vilniaus geležinkelio stoties keleivių rūmų rekonstrukcija: 1997 m. -7081,0 tūkst. Lt, 1998 m. - 9247,8 tūkst. Lt, 1999 m. - 7039,4 tūkst. Lt; Lietuvos Respublikos Prezidentūros pastato Turniškėse rekonstrukcija 1998 m. - 3465,3 tūkst. Lt). Taip pat nurodyta, kad „nekilnojamose kultūros vertybėse atliktų tyrimo-projektavimo darbų apimtis per 1997, 1998 ir 1999 metus - 15613,241 tūkst. Lt“, tačiau nenurodyta kokiuose objektuose AB „Paminklų restauravimo institutas“ atliko tyrimo-projektavimo darbus (13440 tūkst. Lt) bei įtraukti Pilių tyrimo centro „Lietuvos pilys“ atlikti kompleksinių tyrimų darbai (2098,155 tūkst. Lt), UAB „Geostatyba“ inžineriniai geologiniai tyrinėjimai (28,853 tūkst. Lt), tyrinėjimo darbai (46,233 tūkst. Lt) (pastebima, kad reikalaujama - „tyrimo-projektavimo darbai“);

4.2. UAB „Marijampolės statyba“ pasiūlyme nurodyta, kad „per 1997, 1998 ir 1998 metus atlikta darbų nekilnojamose kultūros vertybėse už 16,1 mln. Lt“ ir, kad „per 1997, 1998 ir 1999 metus atlikta tyrimo projektavimo darbų nekilnojamose kultūros vertybėse už 1,56 mln. Lt (kartu su subrangovu Kauno RPI - 0,9 mln. Lt)“, tačiau pateiktame „Per paskutiniuosius metus pastatytų ir šiuo metu statomų objektų sąrašė“ nenurodyta, kurie objektai priskirti nekilnojamoms kultūros vertybėms, o „Suprojektuotų ir projektuojamų objektų sąrašė“ nurodyti 1994 - 1999 metais suprojektuoti objektai, tačiau nenurodytos darbų vertės;

4.3. UAB „Senovė“ pasiūlyme nurodyta, kad „per 1998-1999 metus atliko darbų NVK už 24,022 mln. Lt“ ir, kad „UAB „Senovė“ su subrangovu UAB „Renova“ per 1997 -1999 metus atliko projektavimo-tyrimo darbų nekilnojamose kultūros vertybėse už 3,0 mln. Lt“, tačiau nenurodyti nei objektai, nei darbų vertės.

Tai neužtikrina lygiateisiškumo bei skaidrumo principų laikymosi vertinat tiekėjų pasiūlymus.

5. Komisija neįvertino, ar tiekėjų pasiūlytos Pirkimo objekto kainos perkančiajai organizacijai yra ne per didelės ir priimtinos. Tai neužtikrina Įstatymo 26 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatų laikymosi. Į Tarnybos Prašymą, perkančioji organizacija Raštu nepateikė paaiškinimo šiuo klausimu. Tarnyba, įvertinusi Pirkimo sutartį, jos pakeitimus, metines Pirkimo sutartis, nustatė:

1. Perkančiosios organizacijos ir konsorciumo „Papėdė“ (AB „Panevėžio statybos trestas“, TŪB „Vilniaus papėdė“, UAB „Geostatyba“, Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“, AB „Paminklų restauravimo institutas“) sudarytoje 2000 m. rugsėjo 8 d. Pirkimo sutarties (toliau - Sutartis) 1.1 punkte nurodyti objektai - e) naujojo arsenalo buvusių arklidžių pastato rekonstrukcija, g) buvusių kareivinių T. Kosciuškos g. 3 korpuso 01 rekonstrukcija, pritaikymas Lietuvos nacionalinio muziejaus reikmėms ir n) kiti Vilniaus pilių jungtinio komplekso objektai - kurie nebuvo įtraukti į Pirkimo sąlygų 1 punkte pateiktą Pirkimo objektų sąrašą ir dėl kurių tiekėjai nepateikė pasiūlymų. Taip pat Sutarties 3.1.2 punkte pateiktos nuostatos dėl mokslo tiriamųjų darbų kainos nustatymo, kurios nebuvo nustatytos Pirkimo sąlygose. Tai pažeidžia Įstatymo 34 straipsnio 5 dalį.

Atkreipiame dėmesį, kad į Tarnybos Prašymą (15 punktą), perkančioji organizacija Raštu nepateikė paaiškinimo šiuo klausimu.

2. Sutartyje nenurodyta bendra Pirkimo objekto, kurio sudėtinės dalys išvardintos Sutarties 1.1 punkte, kaina (*pateikta tik (a) dalies kaina*), Pirkimo objektui keliami techniniai reikalavimai, reikalavimai. Tai pažeidžia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 8 d. nutarimo Nr. 956 „Dėl statybos rangos sutarčių sudarymo ir vykdymo“ (Žin., 1994, Nr.84-2100; 1999, Nr. 9-1879), 3 punkto reikalavimus. Todėl Sutarties 1.2 punkto nuostatos, kad „šios sutarties pagrindu sudarytos ios metinės sutartys, kurios priklausomai nuo finansavimo nustatomos konkrečios darbų apimtys ir jų eiliškumas pagal objektus. Kiekvienais metais sudaromi ir patvirtinami darbų atlikimo grafikai“ neužtikrina skaidrumo principo laikymosi bei racionalaus lėšų panaudojimo.

KOPIJA TIKR.

Perkančiosios organizacijos Raštu pateiktas paaiškinimas, kad Pirkimo objekto sudėtinių dalių aprašymai, darbų apimtys ir kiti duomenys nurodyti metinėse sutartyse (grafikuose) neatitinka tikrovės, nes, pvz., 2000 m. rugsėjo 14 d. metinės rangos sutarties (toliau - Sutartis 2000 m.) darbų vykdymo grafike 2000 m., 2010 m. vasario 2 d. metinės rangos sutarties 2010 m. (toliau - Sutartis 2010 m.) darbų vykdymo grafike 2010 m. - nėra nurodyta Pirkimo objekto sudėtinių dalių aprašymų, darbų apimčių ir kt. duomenų.

3. Metinėse sutartyse įtraukti objektai, kurie nebuvo nustatyti Pirkimo sąlygose ir dėl kurių tiekėjai nepateikė pasiūlymų, taip pat numatyti jų tyrimo, projektavimo bei statybos darbų finansavimai:

3.1. Sutartyje 2000 m. - įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 01 (K1) rekonstrukcijos darbai (projektavimo darbai, saugyklos įrangos gamyba ir sumontavimas) už 1000 tūkst. Lt.

3.2. 2001 m. balandžio 23 d. metinėje rangos sutartyje (toliau - Sutartis 2001 m.) - įtraukti Senojo arsenalo komplekso darbai už 95 tūkst. Lt.

3.3. 2003 m. sausio 30 d. metinės rangos sutarties (toliau - Sutartis 2003 m.) papildyme Nr. 1 (2003 m. liepos 14 d.) - įtraukta, kad Mindaugo karūnavimo jubiliejui skiriama 29911 Lt.

3.4. 2006 m. vasario 6 d. metinės rangos sutarties (toliau - Sutartis 2006 m.) papildyme Nr. 1 (2006 m. lapkričio 2 d.) - įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 (K7) rekonstrukcijos darbai (tyrimo ir projektavimo darbai) už 188775 Lt..

3.5. 2007 m. vasario 5 d. metinėje rangos sutartyje (toliau - Sutartis 2007 m.) įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 (K7) rekonstrukcijos darbai už 1800 tūkst. Lt. (kartu su korpusu 02 (K2)) ir 2007 m. gruodžio 21 d. papildomu susitarimu Nr. 1 prie Sutarties 2007 m. skiriamų lėšų suma pakeista į 1431252 Lt.

3.6. 2008 m. vasario 20 d. metinėje rangos sutartyje (toliau - Sutartis 2008 m.) įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 rekonstrukcijos darbai už 1850 tūkst. Lt. (kartu su korpusu 02 (K2)); 2008 m. lapkričio 3 d. papildomu susitarimu Nr. 1 prie Sutarties 2008 m. skiriamų lėšų suma pakeista į 2201000 Lt.

3.7. 2009 m. kovo 24 d. metinės rangos sutarties (toliau - Sutartis 2009 m.) papildyme Nr. 2 (2009 m. gruodžio 4 d.) - įtraukti buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpuso 07 (K7) rekonstrukcijos darbai už 5882 Lt (kartu su korpusu 02 (K2)).

Tai pažeidžia įstatymo 34 straipsnio 5 dalies nuostatas. Naujų objektų (buvusių kareivinių Kosciuškos g. 3 korpusai 01 (K1) ir 07 (K7), senojo arsenalo kompleksas, Mindaugo karūnavimo jubiliejus) darbams įsigyti perkančioji organizacija turėjo vykdyti naujus pirkimus, vadovaudamasi tuo metu galiojusios Viešųjų pirkimų įstatymo redakcijos nuostatomis, t.y. nustatyti pirkimo vertę, parinkti pirkimo būdą, parengti pirkimo dokumentus, paskelbti apie pirkimą ir kt.

4. Perkančioji organizacija, sudarydama Sutarties pakeitimus:

- 2007 m. liepos 10 d. papildymą Nr.1 (*dėl Sutarties kainos*), pažeidė įstatymo 34 straipsnio 7 dalies reikalavimus (*draudžiama didinti pirkimų kainą per visą pirkimo sutarties galiojimo laiką ir keisti privalomas konkurso metu sudarytos pirkimo sutarties sąlygas, išskyrus tuos atvejus, kai pirkimo kainai įtaką daro pasikeitę mokesčiai arba kai prekių ar paslaugų rinkos kainos pokytis yra ne mažesnis kaip 10 procentų ir to nebuvo galima numatyti sudarant pirkimo sutartį*), nes pakeitimai nesusiję su mokesčiais, tai pat Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą bei neužtikrino 2 dalyje nustatyto pirkimų tikslo įgyvendinimo.

- 2009 m. balandžio 8 d. papildymą Nr. 2 (*dėl atsiskaitymų ir mokėjimų*) (toliau- Sutarties 2 pakeitimas) pažeidė įstatymo 34 straipsnio 7 dalies ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102; 2008, Nr. 81-3179) 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą bei neužtikrino 2 dalyje nustatyto pirkimų tikslo įgyvendinimo.

- 2010 m. birželio 21 d. papildymą Nr. 3 (*dėl Sutarties objekto ir darbų atlikimo terminu*)

toliau - Sutarties 3 pakeitimas) pažeidė įstatymo 34 straipsnio 7 dalies ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102; 2008, Nr. 81-3179, 2009, Nr. 93-3986; 2010, Nr. 25-1174) 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus lygiateisiškumo ir skaidrumo principus.

5. Perkančioji organizacija nesikreipė į Tarnybą dėl sutikimų Sutarties 2 pakeitimui ir Sutarties 3 pakeitimui ir tuo pažeidė Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102; 2008, Nr. 81-3179 ir Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102; 2008, Nr. 81-3179, 2009, Nr. 93-3986; 2010, Nr.25-1174) 18 straipsnio 8 **dali**, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos, išskyrus tokias pirkimo sutarties sąlygas, kurias pakeitus nebūtų pažeisti Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnyje nustatyti principai ir tikslai ir tokiems pirkimo sutarties sąlygų pakeitimams yra gautas Tarnybos sutikimas.

6. Sutarties 8.4 priedo „Projektavimo ir statybos iki raktų sutarties sąlygos, Fidic I dalis Bendrosios sąlygos“ 13.2 punkte numatyta, kad „užsakovas atliks beprocentį išankstinį apmokėjimą rangovui už pasirengimą ir projektavimą“ ir, kad rangovas turi pateikti banko garantiją išankstiniam mokėjimui. Tačiau Sutarties 2003 m. 2 punkte, 2004 m. vasario 18 d. metinės rangos sutarties 3 punkte, 2005 m. vasario 21 d. metinės rangos sutarties 2 punkte ir Sutarties 2006 m. 2 punkte nurodyta, kad avansas skiriamas medžiagų įsigijimui, o 2007 m. gruodžio 21 d. papildomo susitarimo Nr. 1 prie Sutarties 2007 m. 2 punkte nurodyta, kad avansas skiriamas medžiagų ir įrenginių įsigijimui. Tarnyba atkreipia dėmesį, kad banko garantijos pateikimas nei vienoje metinėje sutartyje nenustatytas. Tuo perkančioji organizacija neužtikrina sutarties sąlygų nuostatų laikymosi ir pažeidė Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintą skaidrumo principą bei pirkimų tikslo įgyvendinimą.

Apibendrinama Pirkimo vertinimą, Tarnyba konstatuoja, kad Pirkimas vykdytas pagal Pirkimo sąlygas, parengtas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, o vykdant Pirkimo procedūras buvo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos bei skaidrumo principas. Sutartis, Sutarties pakeitimai bei metinės sutartys sudarytos pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, lygiateisiškumo ir skaidrumo principus, neužtikrinant pirkimų tikslo įgyvendinimo, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Direktoriaus pavaduotojas,
Atliekantis direktoriaus funkcijas

Vaidotas Jakštas

KOPIJA TIKRA

Gema Petronytė, tel. (8 5)2197047. faks. (8 5) 2136213, el.p. Gema.Petronyte@vpt.lt

Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisijos funkcijos ir veikla

LDK Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisija įgyvendindama jai pavestą uždavinį – padėti Vyriausybės įgaliotai institucijai – Kultūros ministerijai įgyvendinti Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymą ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepciją, atlieka šias funkcijas:

- teikia ministerijai pasiūlymus ir išvadas dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų;
- taikomųjų mokslinių tyrimų, atkūrimo projektavimo, statybos, paminklo saugos, interjerų ir ekspozicijų, kitų su Valdovų rūmų atkūrimu ir būsima veikla susijusių darbų parengimo, numatytų darbų ar paslaugų tikslingumo, jų tinkamo vykdymo ar atlikimo, apimties, terminų ir finansavimo iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto;
- atkūrimo darbus vykdančių ar paslaugas teikiančių subjektų pateiktų projektų, darbų ar paslaugų kokybės, šių subjektų veiklos suderinimo;
- svarsto ir padeda spręsti ministerijai kitus aktualius Valdovų rūmų atkūrimo klausimus, kuriuos komisijai teikia kultūros ministras ir Valdovų rūmų atkūrimą įgyvendinantys bei juos atkuriant dalyvaujantys subjektai.

Įgyvendindama savo uždavinį ir atlikdama jai priskirtas funkcijas, komisija turi teisę:

- Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka gauti iš Valdovų rūmų atkūrimą įgyvendinančių bei juos atkuriant dalyvaujančių subjektų informaciją, kurios reikia komisijos uždaviniui įgyvendinti ir jai priskirtoms funkcijoms atlikti;
- sudaryti darbo grupes, kviestis į komisijos posėdžius suinteresuotų ministerijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigų, apskričių viršininkų, savivaldybių institucijų ir įstaigų, įmonių bei organizacijų, taip pat politinių partijų ir politinių organizacijų, profesinių sąjungų ir asociacijų atstovus, kompetentingus Valdovų rūmų atkūrimo klausimais.

Pagal priskirtus uždavinius ir suteiktas teises matyti, kad Valdovų rūmų atkūrimo komisija perėmė iš Kultūros ministerijos rūmų atstatymo organizavimo ir koordinavimo funkciją. LDK Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties klausimų komisija priėmė pagrindinius sprendimus dėl Valdovų rūmų atstatymo.

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
valdovų rūmų atstatymas“
4 priedas

Lietuvos istorijos instituto valstybės interesų atstovavimas VšĮ Pilių tyrimo centre „Lietuvos pilys“

Pilių tyrimo centro įsteigto 1993 m. steigėjas yra LII. Pagrindinis centro uždavinys - kompleksiskai ištirti Vilniaus žemutinėje pilyje esančias Valdovų rūmų liekanas ir sukaupti medžiagą rūmams atkurti. Vykdydamas Lietuvos Mokslų Akademijos prezidiumo nutarimą, institutas šiam uždaviniui atlikti sudarė specialų Archeologinių ūkiskaitinių darbų sektorių, kuris 1991 metais reorganizuotas į Pilių istorijos skyrių. Šis skyrius ir tapo ne pelno organizacija Pilių tyrimo centru. Mokslinius abiejų įstaigų ryšius koordinuoja bendra taryba. Nuo 1997 m., LR vyriausybės potvarkiu Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“, kartu su visomis ne pelno organizacijomis, tapo viešąja įstaiga. 1993m. buvo įsteigta ne pelno organizacija Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“, kurios įstatai įregistruoti 1993 m. kovo 17 d. Pagal įstatus centro steigėjas yra Lietuvos istorijos institutas, kuris centro steigimo metu suformuoja įstatinį kapitalą, sudarantį 3 mln. talonų (įstatų 5.2 p.). Pagal įstatų 6.1 p. aukščiausias Centro valdymo organas yra Lietuvos istorijos instituto taryba ir nurodytos jos, kaip aukščiausiojo valdymo organo teisės ir pareigos. Toks Centro valdymo organų suformavimas prieštaravo tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 26 d. nutarimo Nr. 393 5 p. nuostatai, kad ne pelno organizacijų aukščiausias valdymo organas yra steigėjų (dalininkų) susirinkimas (šiuo atveju institutas, o ne instituto taryba, kuri pagal instituto statutą yra kolegialus aukščiausias sprendžiamasis organas).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos ne pelno organizacijų (įmonių) reorganizavimo įstatymo (1996 07 03 Nr. I-1429) 1 ir 2 str. ši ne pelno organizacija 1997 09 18 reorganizuota į viešąją įstaigą pilių tyrimo centrą „Lietuvos pilys“ ir įregistruoti viešosios įstaigos įstatai. Įstatų 1.4 p. nurodyta, kad įstaigos steigėjas (dalininkas) yra LII, nors įstatų 4.2 p. jau nurodoma, kad įstaiga turi tik vieną steigėją (dalininką) LII tarybą, todėl jos raštiški sprendimai prilygsta visuotinio susirinkimo nutarimams. Įstatuose nurodoma ir tarybos kompetencija, t. y. įstatų keitimas ir papildymas, direktoriaus skyrimas ir atleidimas, metinės finansinės atskaitomybės tvirtinimas ir kt. Pažymėtina, kad LII statute, kuriame instituto taryba apibrėžta kaip kolegialus (17 narių iš įvairių institucijų) aukščiausias sprendžiamasis organas ir tokia tarybos kompetencija kaip nurodyta viešosios įstaigos įstatuose, nenumatyta. Įstatų 5.1 ir 5.2 p. nurodyta, kad viešosios įstaigos turtas formuojamas iš jo dalininkų turtinių ir piniginių įnašų ir kapitalas sudaro 590 tūkst. Litų. Be to, pagal tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 5 ir 6 str. viešosios įstaigos steigėjai gali būti tik juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie turi dalį viešosios įstaigos dalininkų

kapitalo. Aukščiausias valdymo organas yra steigėjų (dalininkų) susirinkimas. Todėl įstaigos įstatų 4.2 ir 4.3 p. prieštarauja Viešųjų įstaigų įstatymui. Pagal tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 26 d. nutarimo Nr. 393 11 p. ne pelno organizacijos (įmonės) kapitalą sudaro įstatinis kapitalas. Įnašai į ne pelno organizacijos įstatinį kapitalą gali būti pažymimi akcijomis, nesuteikiančiomis teisės į jos pajamų (pelno) dalį (dividendus). Vadinasi, ne pelno organizacijai Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“ tuo metu galėjo būti išduotos 3 mln. įnašų vertės akcijos. Reorganizavus ne pelno organizaciją į viešąją įstaigą 1997 m., pagal tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 14 str. 4 d. viešosios įstaigos dalininkų įnašai sudaro dalininkų kapitalą. Jie apskaitomi viešosios įstaigos dokumentuose, o dalininkui išduodamas jo kapitalo dalį patvirtinantis dokumentas. Vadinasi, jeigu LII kaip viešosios įstaigos Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“ steigėjas ir dalininkas įnešė į viešąją įstaigą 590 tūkst. Lt, jam turėjo būti išduotas dalininko pažymėjimas minėtai sumai, o LII apskaitoje ši suma turi būti apskaityta kaip finansinis turtas. Analogiška suma turi būti apskaityta ir viešosios įstaigos buhalteriniuose dokumentuose.

LII kaip dalininko įneštą į viešąją įstaigą 590 tūkst. Lt įnašą ir dalininko kapitalo dalį patvirtinančio dokumento (dalininko pažymėjimo) patvirtintas dokumentų kopijas ir dokumentų, patvirtinančių kaip ir kokių pagrindu viešosios įstaigos buhalteriniuose dokumentuose šios sumos apskaitytos, patvirtintas kopijas, buvo gautas atsakymas iš LII ir Pilių tyrimo centro, kad tokių duomenų neturi abi įstaigos.

Lietuvos istorijos institutas neužtikrina tinkamo valstybės interesų atstovavimo viešojoje įstaigose, kurios steigėjas ir dalininkas jis yra (neatlieka valdomų įstaigų veiklos analizės ir neužtikrina, kad įstaigos teiktų finansinę atskaitomybę, neatlieka kitų priskirtų funkcijų).

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
 valdovų rūmų atstatymas“
 5 priedas

Lėšų panaudojimas 1994–2009 m. Valdovų rūmų komplekse

Metai	Skirta lėšų tūkst. Lt	Gauta lėšų tūkst. Lt	Sumokėtas avansas	Panaudotas avansas	Atlikta darbų	Užsakovo iš- laidos (5%)	Bendra vertė	Pastaba
1994					1446639	63572,00	1510211,00	Gauta iš UAB „Paminklai“
1995					1713730	85686,50	1799416,50	
1996					1673611	83680,55	1757291,55	
1997					980672	49033,60	1029705,60	
1998					1472351	73617,55	1545968,55	
1999					499282	24964,10	524246,10	
2000	120	93 ?			138532,5	6926,63	145459,13	Lėšos skirtos tik iš privatizavimo fondo
2001	1900	1808			1809494,00	90474,00	1899968,00	Tarp jų iš privatizavimo fondo 600000,00Lt
2002	7080	7080			6267590	313379,08	6580969,08	Avansas keltuvui 393778+ 13454,92000skola
2003	14000	14000			11275849,14	563792,47	11839641,61	
2003							1500000,00	Kompensacija Arkikatedrai
2003					337484,03	16874,19	354358,22	Kompensacija LNM
2003					305324,18	676,03	306000,21	Teritorijos priežiūra
2004	17000	17000	250,000		14945620,2	747281,01	15692901,21	
2004					1006760,57	50338,02	1057098,59	Kompensacija LNM
2005	22000	22000	300,000	250,000	20307043,87	1014880,19	21321924,06	
2005					598164,87	29908,25	628073,12	Kompensacija LNM
2006	22500	22500	1118,000	300,000	20637283,13	1031864,16	21669147,29	
2006					12468,71	623,44	13092,15	Kompensacija LNM
2007	38672	38672	9400,000	1118,000	28942237,94	1447111,9	30389349,84	
2008	45000	45000		9400,000	52308609,74	2091390,27	54400000,01	
2009	44630	44630			43166110,34	1463889,66	44630000,00	Tarp jų iš VĮ Pilių direkcija pajamų atlikta darbų už 578662 Lt
				Iš viso:	209844858,22	9249963,60	220594821,82	
2009					388570,38	0,00	388570,38	Apmokėjo <i>Lithuanian American Community</i>

Iš biudžeto apmokėta 219901,8 tūkst. Lt. Iš privatizavimo fondo apmokėta 693 tūkst. Lt.

Pastaba: 300086,70Lt krosnies įrengimo darbų perpirko Valdovų rūmų paramos fondas. 2009-10-26 išrašytos kreditinės PVM sąsk.-fakt.

Pastaba: 2009 m. Valdovų rūmų komplekse atlikta darbų iš VĮ Pilių direkcija pajamų. – 578 662 Lt.

Per Kultūros ministeriją 2010 m. skirta 12 000 tūkst. Lt.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
 valdovų rūmų atstatymas“
 6 priedas

Valdovų rūmų atkūrimo programos lėšų panaudojimas ir kontrolė

Nustatėme, kad kultūros ministras 2003-03-17 įsakymu Nr. ĮV-99 „Dėl Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų atkūrimo ir teritorijos aplink juos tvarkymo pirmojo etapo techninio projekto tvirtinimo“ patvirtino sąmatą, kurioje numatyta 1 500,0 tūkst. Lt Arkikatedros bazilikos rūsio patalpoms įsigyti ir 1 524, 2 tūkst. Lt patalpų, iš dalies kompensuojančių įstaigoms patalpų praradimą, remontui. Ministerija 2003-09-03 sutiko, kad Pilių direkcija išpirktų iš Vilniaus arkivyskupijos Arkikatedros bazilikos 153,83 kv. m. rūsio patalpas už 1 500,0 tūkst. Lt ir pavedė Pilių direkcijai patalpas valdyti ir disponuoti jomis patikėjimo teise. Lietuvos Respublika, atstovaujama Pilių direkcijos, ir Vilniaus arkivyskupija 2003-09-04 sudarė Bažnyčios rūsio patalpų pirkimo-pardavimo sutartį dėl arkivyskupijos Arkikatedros bazilikos 153,83 kv. m. rūsio patalpų pirkimo. Sutarties kaina 1 500,0 tūkst. Lt, nors Valstybės įmonės registrų centro Vilniaus filialo nustatyta parduodamo daikto vidutinė rinkos vertė – 431,0 tūkst. Lt (duomenų apie žemės sklypą, kuriame yra statinys su parduodamomis patalpomis, Valstybės įmonės registrų centro Vilniaus filialas neturi). Pilių direkcija 153,83 kv. m. rūsio patalpas apskaitė balanso „Nebaigta statyba“ eilutėje, o ne „Pastatai ir statiniai“, nes Pilių direkcijai patalpas pavesta valdyti ir disponuoti jomis patikėjimo teise (nesivadovavo verslo apskaitos standartų reikalavimų⁵⁷ nuostatomis). Vyriausybė 2002-07-12 nutarimu Nr. 1128 „Dėl turto nurašymo“ nutarė nurašyti Pilių direkcijos patikėjimo teise valdomą pripažintą netinkamu (negalimu) naudoti valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą Vilniuje, Katedros a. 4 – laikinąją pastogę (bendras plotas 3 407,11 kv. m.), likutinė vertė 568,8 tūkst. Lt, Lietuvos nacionalinio muziejaus patikėjimo teise valdomą pripažintą netinkamu (negalimu) naudoti valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą Vilniuje, Katedros a. 4 – pastatų kompleksą, kurio bendra likutinė vertė 13,7 tūkst. Lt, (iš viso pastatų ir statinių likutinė vertė 582,5 tūkst. Lt). Pilių direkcija užsakė AB „Centro kubas“ nekilnojamojo turto (1 384,87 kv. m. bendro ploto administracinio pastato) turto vertės nustatymą. AB „Centro kubo“ 2005-03-10 išvadoje nurodoma, kad turto vertė – 2 160,0 tūkst. Lt.

Kultūros ministras įsakymu⁵⁸ patvirtino Valdovų rūmų atstatymo I–IV etapų techninio projekto statybos skaičiuojamąją kainą. Jos skaičiavimų santraukoje nurodytos išlaidos (2 160 tūkst. Lt) įvardytos kaip kompensacija Lietuvos nacionaliniam muziejui ir Pilių tyrimo centrui „Lietuvos pilys“ už

⁵⁷ VŠĮ Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarybos 2003-12-18 nutarimas Nr. 1 „Dėl verslo apskaitos standartų patvirtinimo“; 12 verslo apskaitos standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007-06-14 įsakymas Nr. ĮV-396 „Dėl Valdovų rūmų atstatymo I–IV etapų techninio projekto statybos skaičiuojamosios kainos patvirtinimo“.

iš dalies prarastas patalpas ir kt. (pagal turto vertės pažymą 05-03-10-Z27). Nustatėme, kad šios išlaidos patirtos atlikus Lietuvos nacionaliniame muziejuje statybos ir remonto darbus (2003 m. – 354 358,22 Lt, 2004 m. – 1 057 098,59 Lt, 2005 m. – 628 073,12 Lt, 2006 m. – 13 092,15 Lt) už 2 052,6 tūkst. Lt ir 108,3 tūkst. Lt panaudojus Vilniaus miesto savivaldybės patalpų (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius), kuriomis panaudos teisėmis disponuoja Pilių direkcija ir kt. įmonės ir įstaigos, remontui.

Pažeistas Viešųjų pirkimų įstatymas⁵⁹, nes Pilių direkcija neorganizavo patalpų (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius) remonto darbų už 108 tūkst. Lt viešojo pirkimo ir nesudarė šių darbų pirkimo sutarties. Patalpų remonto darbus atliko AB „Panevėžio statybos trestas“ be viešojo darbų pirkimo sutarties, nors Pilių direkcijos ir TŪB „Vilniaus papėdė“ 2000-09-08 rangos sutartyje Vilniaus pilių jungtinio komplekso objektų sąrašė šios patalpos nenurodytos⁶⁰.

Audito metu nustatyta, kad Kultūros ministerija, kontroliuodama Pilių direkcijos veiklą, apsiribodavo savo iniciatyva atliekamu įmonės ūkinės ir finansinės veiklos auditu (konkurso tvarka parinkdavo audito įmonę), ministerijos Vidaus audito tarnyba įmonės veiklos ir sudarytų sandorių nevertino.

2003–2006 m. 3 660,9 tūkst. Lt lėšų panaudota kitoms išlaidoms finansuoti:

- 1 500 tūkst. Lt perkamoms Arkikatedros bazilikos 153,83 kv. m. rūsio patalpoms,
- 2052,6 tūkst. Lt Lietuvos nacionaliniame muziejuje atliekamiems statybos-remonto darbams,
- 108,3 tūkst. Lt Vilniaus miesto savivaldybės patalpų (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius) remontui.

Pilių direkcija nepagrįstai padidino Valdovų rūmų nebaigtos statybos vertę 3 660,9 tūkst. Lt.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas, 2005-12-22 Nr. X-471, 2 str. 26 p.

⁶⁰ VĮ Vilniaus pilių direkcijos, AB „Panevėžio statybos tresto“ ir TŪB „Vilniaus papėdė“ 2000-09-08 rangos sutartis, 1.1 p.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
 valdovų rūmų atstatymas“
 7 priedas

Tyrimo darbų, vykdomų Valdovų rūmų komplekse, finansavimas

Metai	VšĮ „Pilių tyrimo centras“	UAB „Geostatyba“	UAB „Projektų ekspertizė“	UAB „Inžinierinė geodezija“	AB „Panevėžio statybos trestas“ ir TŪB „Vilniaus papėdė“	Suma (Lt)
1995	866 974					866 974
1996	750 572	11 283				761 855
1997	449 700					449 700
1998	920 480	145 194	1 770			1 067 444
1999	14 879	303 890		24 974		343 743
2000	55 326					55 326
2001					1 221 774	1 221 774
2002					2 001 216	2 001 216
2003					1 629 657	1 629 657
2004					2 353 135	2 353 135
2005					2 791 021	2 791 021
2006					2 226 440	2 226 440
2007					3 516 530	3 516 530
2008					4 052 411	4 052 411
2009					847 292	847 292
IŠ VISO:	3 057 931	460 367	1 770	24 974	20 639 476	24 184 518

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
 valdovų rūmų atstatymas“
 8 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Siekiant užtikrinti rezultatų Valdovų rūmų atstatymą ir efektyvų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, numatyti ir įgyvendinti priemones, užtikrinančias organizacinių sprendimų savalaikį įgyvendinimą, papildomų kontrolės procedūrų, užtikrinančių, kad Kultūros ministerijos įsteigtos įstaigos, susijusios su Valdovų rūmų atstatymu (KPD, rezervato direkcija, Pilių direkcija, LDK Valdovų rūmų muziejus), tinkamai vykdytų priskirtas funkcijas, įdiegimą	Kultūros ministerijai	<p>a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta</p> <p>b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonės: 1.1. Parengti kultūros ministro įsakymą, įpareigojantį ministerijos valstybės tarnautojus koordinuoti nurodytų Kultūros ministerijos įsteigtų viešojo administravimo funkcijas atliekančių biudžetinių įstaigų ir valstybės įmonės, susijusių su Valdovų rūmų atstatymu, veiklą.</p> <p>1.2. Užtikrinti, kad įstaigos ir valstybės įmonė (susijusios su Valdovų rūmų atstatymu), parengtų/koreguotų finansų kontrolės taisyklės, kuriose būtų numatytos/sustiprintos finansų kontrolės procedūros ir atsakomybė už efektyvų valstybės biudžeto lėšų naudojimą vykdant programas/priemones/veiksmus, susijusius su Valdovų rūmų atstatymu.</p>	<p>2010 m. rugsėjo mėn.</p> <p>Iki 2010 m. gruodžio mėn.</p>
2.	Siekiant užtikrinti taupų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, inicijuoti, kad Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos ir valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija parengtų atstatymo darbų sąmatinius normatyvus, ir juos patvirtinti	Kultūros ministerijai	<p>a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Dalinai atmetina, tačiau bus įgyvendinta Nekilnojamojo</p>	

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			<p>kultūros paveldo išsaugojimo aspektu.</p> <p>b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonės: 2.1. Patikslinti Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą, nustatant jame, kad Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turi nustatyti kultūros paveldo objektų atkūrimo tvarką.</p> <p>2.2. Parengti ir kultūros ministro įsakymu patvirtinti kultūros paveldo objektų atkūrimo tvarką.</p> <p>c) Komentarai: Sąvokos „atstatymas“ nėra jokiu kitame teisės akte, išskyrus Statybos techninį reglamentą STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“. Vadovaujantis šio regl. 8 punktu, buvusio statinio atstatymas priskiriamas naujo statinio statybai. Statybos darbai – Aplinkos ministerijos kompetencija. Naujos statybos sąmatinius normatyvus rengia UAB „Sistela“. Kadangi su sąvoka atkūrimas“ sietini restauravimo darbai, Kultūros ministerija galėtų parengti Kultūros paveldo objektų atkūrimo tvarką, kuri reglamentuotų, kurie Kultūros paveldo objektų atkūrimo darbai turėtų būti atliekami vadovaujantis paveldo tvarkybos reglamentais ir jais nustatytais atitinkamais šių darbų atlikimo sąnaudų normatyvais.</p>	<p>2010 m. IV ketvirtis</p> <p>2011 m. I ketvirtis</p>

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Inicijuoti 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutarties pakeitimą, išbraukiant iš sutarties objekto dalis, nenurodytas pirkimo dokumentuose, ir kitas objekto dalis, paliekant prioritetinį objektą Valdovų rūmus, nustatant galutinę statinio užbaigimo kainą, terminą ir papildomas sąlygas, užtikrinančias rangovo atsakomybę už kainos ir termino laikymąsi.	Valstybinei įmonei Vilniaus pilių direkcijai	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė: Kultūros ministerijos įpareigojimu valstybinei Vilniaus pilių direkcijai neatidėliojant inicijuoti nurodyto pobūdžio 2000-09-08 sutarties patikslinimą.	2010 m. III - IV ketv.
2.	Apmokant už tyrimus taikyti galiojančius nekilnojamųjų kultūros vertybių specialiųjų tyrimų ir projektavimo dokumentacijos rengimo darbų sąnaudų normatyvus. Užtikrinti, kad restauravimo darbų sąmatiniai normatyvai nebūtų taikomi naujos statybos darbams	Valstybinei įmonei Vilniaus pilių direkcijai	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė: Kadangi restauravimo darbų sąmatiniai normatyvai gali būti taikomi tik tvarkomiesiems paveldosaugos darbams, kurie teisės aktų nustatyta tvarka gali būti vykdomi tik pagal parengtą restauravimo projektą, valstybinė įmonė Vilniaus pilių direkcija turi atlikti Valdovų rūmų atstatymo techninio projekto korektūrą, atskiriant restauravimo dalį nuo naujos statybos.	2011 m. I ketv.
3.	Atsizvelgiant į ataskaitoje nurodytas neatitiktis, įvertinti sąskaitų likučius, pripažinti juos ir patikslintus duomenis užregistruoti apskaitoje	Valstybinei įmonei Vilniaus pilių direkcijai	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė: Kultūros ministerijos įpareigojimu Valstybės įmonei Vilniaus pilių direkcija atlikti	Iki 2010 m. spalio 1 d.

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			buhalterinių sąskaitų likučių įvertinimą ir tinkamą patikslintų duomenų registraciją.	
1.	Užtikrinti pilių teritorijoje nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo tinkamą laikymąsi ir savalaikį Vilniaus Žemutinės pilies tyrinėjimo darbų ataskaitų pateikimą	Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos	<p>a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta</p> <p>b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonės: 1.1. Įgyvendinant Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) 21 straipsnio 5 dalyje įstaigai nustatytas funkcijas, numatoma nuolat vykdyti kultūros paveldo objektų Vilniaus pilių teritorijoje tvarkybos ir priežiūros kontrolę (patikrinimus). Tuo tikslu artimiausiu metu išpareigota parengti įsakymą, pavedant įstaigos Vilniaus teritoriniam padaliniiui atlikti šiuos patikrinimus ir kas pusmetį teikti patikrinimų išvadas. Patikrinimų išvados taip pat bus teikiamos Kultūros ministerijai bei Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcijai.</p> <p>1.2. Pagal Kultūros vertybių apsaugos departamento leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos, patvirtintos Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2001 m. rugsėjo 3 d. įsakymu Nr. 318 (Žin., 2001, Nr. 77-2717), 46 punktą už atliktus tyrimus nurodyta</p>	<p>Nuolat</p> <p>Iki 2011 m. IV ketv. (Atsižvelgiant į archeologinių tyrinėjimų Vilniaus Žemutinės pilies teritorijoje apimtis, jų metu aptiktų radinių gausą)</p>

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			atsiskaityti įstaigos Mokslinei archeologijos komisijai pateikiant tyrimų ataskaitas. Artimiausiu metu numatyta kreiptis į tyrėjus, kad iki 2010 m. pabaigos būtų parengtas ir suderintas ataskaitų pateikimo grafikas.	
<p>Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:</p> <p>Vidaus audito skyriaus vedėja Daiva Liekienė</p> <p>(tel. 2193449)</p>				

Plano sudarymo paaiškinimas:

- ▶ 1–3 lentelės stulpelius užpildo auditorius. Prireikus lentelė gali būti papildyta stulpeliu – pastebėjimas ar išvada;
- ▶ 4–5 lentelės stulpelius užpildo subjekto, kuriam pateikta rekomendacija, atsakingas atstovas. Nurodomas atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą.